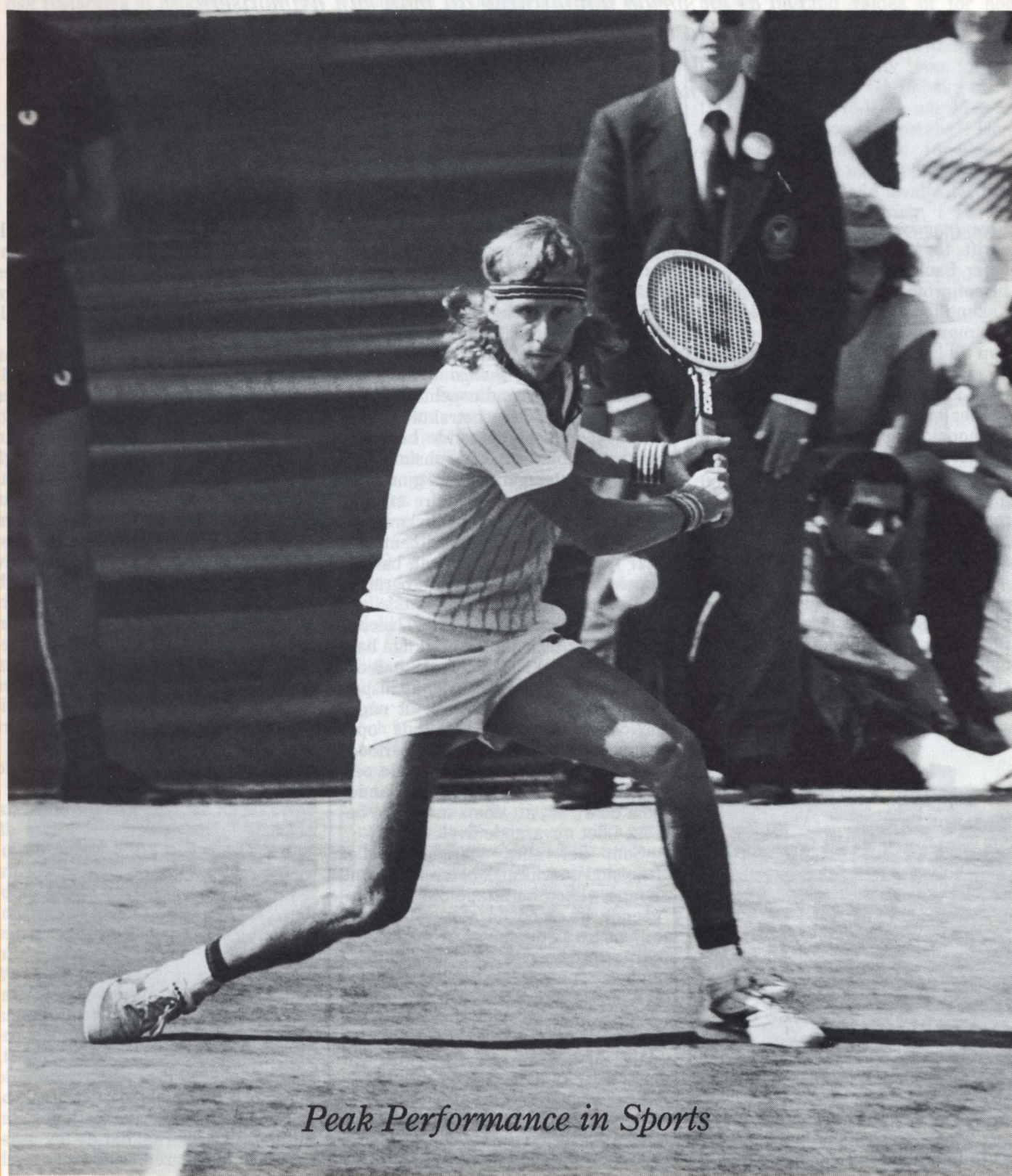

SÖKAREN

NR 4=5

1987 ÅRGÅNG 24

PRIS 20:00 INKL MOMS

Peak Performance in Sports

Kan man bevisa reinkarnation med hypnotisk regression?

Det är en spridd uppfattning att man kan hypnotisera fram fakta om tidigare liv. Men en kritisk undersökning visar att vad som sägs under hypnos knappast har något med reinkarnationsproblemet att göra.

Free Inquiry är en amerikansk tidskrift för "fritänkare". Redaktören heter Paul Kurtz, samme man — en filosofiprofessor — som är ordförande i skeptikerorganisationen CSICOP. I höstnumret 1986 tas reinkarnationen upp till kritisk granskning i två artiklar. Den ena är skriven av den britiske journalisten Melvin Harris, som vänder sig mot tanken att man med hypnotisk regression kan återföra en person till tidigare liv. Det följande är ett referat av Harris artikel.

Harris inleder med att säga att intresset för regression till tidigare liv började efter utgivningen i USA 1952 av Morey Bernsteins bok *The Search for Bridey Murphy* (svensk översättning *Sökande i det fördolda* 1956). Den blev en bästsäljare i Amerika, och i Bernsteins efterföljd gjorde en rad hypnotisörer experiment med regression till "föregående liv".

Morey Bernstein hypnotiserar Virginia Tighe. Från baksidan av omslaget till "Sökande i det fördolda".

Tjugo år efter fallet Bridey Murphy gjorde Bloxhambanden sensation. De presenterades först för brittisk allmänhet i ett dokumentärprogram i TV, producerat av Jeffrey Iverson. Samtidigt utkom Iversons bok *More Lives Than One?* 1976 (svensk översättning *Ett liv — många liv* 1979) om dessa märkliga bandinspelningar som av några bedömare betraktades som de mest häpnadsväckande bevis för reinkarnation som någonsin lagts fram. Inspelningarna hade gjorts under flera års tid av en äldre engelsk hypnosterapeut, Arnall Bloxham, vilken gjort regressionsexperiment med över fyrahundra personer, och banden innehöll mycket detaljerade berättelser om tidigare liv.

TV-producenten Jeffrey Iverson hörde först talas om de märkliga banden på en fest. Han uppsökte Bloxham och lyssnade på en del av inspelningarna. Sedan valde han ut några få, vilka innehöll detaljerade uppgifter om kända men dunkla perioder i historien, där de hypnotiserade personerna pratade om städer och länder som de av allt att döma inte hade besökt i det nuvarande livet.

Som det allra viktigaste fallet framstod en walesisk hemmafru, Jane Evans, vilken berättade om sex föregående liv, med en stor mängd detaljer i tre av dem. Två av inkarnationerna rörde sig kring staden York. I en av dem levde hon på 200-talet, vid samma tid som Carausius, den uppriske romerske amiralen som tog makten i Britannien och utropade sig själv till kejsare. På den tiden var Jane Evans Livonia, hustru till Titus, vilken var lärare åt sonen till guvernören Constantius och dennes hustru Helena.

Som Livonia berättar Jane Evans

hur Constantius tvingas återvända till Rom och hur upproret äger rum under hans frånvaro. Livonia, hennes make Titus och Constantius övriga hushåll flyr från Eboracum (York) till Verulam (St. Albans) där de lever i fruktan tills upprorsmännen besegras av en armé under Constantius ledning. Men för Helena medför hennes makes segerrika återkomst bara sorg. Romersk maktkamp leder till att han tvingas skilja sig från henne och ingå ett nytt äktenskap med Theodora, dotter till kejsar Maximinus. Helena beslutar sig för att stanna i Verulam tillsammans med Livonia och Titus. Där kommer de under inflytande av den kristne träsnidaren Albanus, och Titus blir så hängiven i sin nya tro att han beslutar sig för att bli präst. Men samma kväll som Titus skall installeras som präst angriper romerska trupper kristna hus och bränner ner dem. Titus dör i stridsviolet, och Livonia avlider uppenbarligen en kort tid senare.

Jane Evans andra liv i York slutade också tragiskt. Det började 1189 i norra delen av staden, där "de flesta välbärgade judar bor". Hon var då Rebecca, hustru till Joseph, en rik judisk penningutlånare. Det var svåra tider för judarna. Antijudiska upplopp hade förekommit i "Lincoln, London och Chester". I York utsattes judarna för smädelser och hot. En jude, Isaac, mördades av pöbeln. På våren följande år förberedde sig Rebecca och hennes familj för att lämna staden, men det var för sent. Ett beväpnat gäng bröt sig in i grannhuset, dödade människorna där, plundrade huset och tände eld på det. Joseph, Rebecca och deras två barn tog sin tillflykt till en kyrka, där de tog prästen och klockaren till fånga och

gömde sig i källaren. Senare kunde de från kyrktaket se bränder och höra pöbeln skrika: "Bränn judarna, bränn judarna!"

Men Rebeccas familj fick en kort resit. Deras fångar kom undan och återvände med soldater i sitt följe. Vid denna punkt i berättelsen, när soldaterna tog Rebeccas dotter, började Jane Evans prata osammanhängande och skräckslaget. Sedan viskade hon "mörker... mörker" och dog förmodligen.

Jane Evans hade också levt i Frankrike vid mitten av 1400-talet. Hon hette då Alison och var en ung egyptisk tjänarinna åt handelsfursten Jacques Coeur. Hon pratade ingående och med stor kännedom om Coeurs intriger och om kungens älskarinna Agnes Sorel. Hon visste en hel del om Coeurs egendomar och hans märkvärdiga hus i Bourges. Hon visste också mycket om de kläder som hennes husbonde bar. Dessa upplysningar var korrekta. Riktigt var också det hon berättade om Jacques Coeurs fall. Han stod en tid kungen nära, men efter Agnes Sorels död spreds ett rykte att han hade förgiftat henne. Coeur blev arresterad, åtalad och satt i fängelse. Men Alison visste endast att han hade blivit arresterad. Enligt hennes berättelse bjöd han henne en giftdryck, när soldaterna kom för att hämta honom, och hon slutade sitt liv genom att acceptera drycken.

När TV-tittare såg Jane Evans under hypnos och hörde de häpnadsväckande historier som hon berättade, blev de helt naturligt imponerade. Det verkade inte som hon spelade. När ångest och fruktan hördes i hennes röst, stod det klart att det rörde sig om äkta känslor. Och hennes lätthet att uttala ofta svåra namn

Jacques Coeur. Jane Evans beskriver honom som "av medellängd, mager med ett klokt ansikte och mycket vackert klädd".

på personer och platser gav intrycket att hon verkligen kom ihåg sådant som hon en gång haft intim kännedom om. Vid normalt medvetande försäkrade Jane Evans att hon inte visste någonting om Jacques Coeur och ingenting om Carausius och hans tid eller om massakern på judarna i York.

Jeffrey Iverson uppgav att det hade gjorts undersökningar av det som berättades på Bloxhambanden och att det inte fanns något bevis för att det rörde sig om fantasier. Men gjordes verkligen riktigt noggranna undersökningar? frågar Melvin Harris. Kan innehållet på banden förklaras på annat sätt än genom reinkarnation?

Kryptomnesi

Harris anser att en noggrann utforskning av detta problem ger svaret att regressionerna till "tidigare liv" är exempel på kryptomnesi.

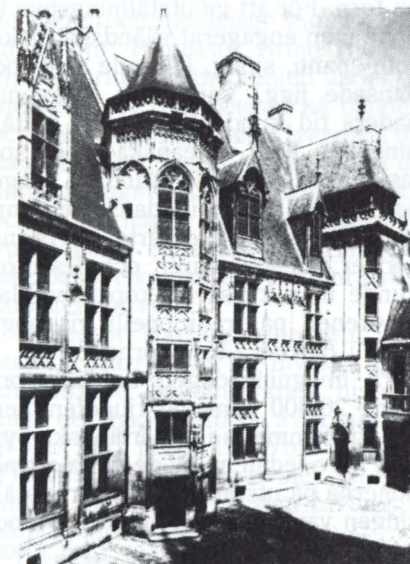
Vad är då kryptomnesi? För att förstå det måste vi föreställa oss det undermedvetna som ett stort men oordnat informationsförråd. Informationerna kommer från böcker, tidningar och tidskrifter, från föredrag, TV och radio, från direkt iakttagelse och även från delar av samtal som uppsnappats. Under normala omständigheter erinrar man sig inte mycket av detta, men ibland återupplivas dessa djupt begravda minnen. De kan komma tillbaka på ett överraskande sätt, eftersom deras ursprung är glömt.

Men kan sådan kryptomnesi förklara Bridey Murphy och liknande fall? Är dessa "tidigare liv" bara omedvetna fantasier i det hypnotiska tillståndet? 1956 visade dr Edwin S. Zolik vid *Marquette University* ett sätt att få de frågorna besvarade. Han hypnotiserade försökspersoner och sa åt dem att erinra sig tidigare existenser. Personerna lydde uppmaningen och kom med övertygande redogörelser för tidigare liv. I det vanliga vakentillståndet försäkrade de att de inte visste något om dessa tidigare liv. Men när de hypnotiserades på nytt, kunde de erinra sig vilka källor de hade öst ur. Zolik visade att "minnen från tidigare liv" tycktes bygga på en blandning av minnen från det nuvarande livet.

Zolik rekommenderade alla som var allvarligt intresserade av att finna sanningen, att använda hans metod att under hypnosen fråga försökspersonerna om källorna till deras uppgifter. Tyvärr tog knappast någon av de entusiastiska personer som återförde försökspersoner till tidigare liv någon notis om hans råd. I stället hölls en lång rad hypnossessioner utan att det gjordes några som helst försök att bringa klarhet i ursprunget

till det som sades. Hypnosterapeuten Arnall Bloxham gjorde exempelvis över fyra hundra regressioner till tidigare liv och tog upp allt på band utan att någonsin fråga sig om källorna till uppgifterna kunde finnas i det nuvarande livet.

Den finske psykiatern dr Reima Kampman däremot gjorde under flera år en systematisk undersökning av det kryptomnesiska ursprunget till berättelser om tidigare liv. (Reima Kampman *Du är inte ensam*, A&K 1975.) Dr Kampman experimenterade med frivilliga försökspersoner. Alla som kunde gå in i ett djupt hypnotiskt tillstånd valdes ut för noggrannare studier. Kampman fann att det var ganska lätt att åstadkomma "minnen av tidigare liv" som följde av suggestionsorden "Gå tillbaka till en tid före din egen födelse, när du är någon annan, någon annanstans". Hans mest häpnadsväckande försöksperson var en flicka som uppfann åtta tidigare liv. Hon hade levat i det forntida Babylon, i Nanking, i Paris, i England och slutligen i revolutionens Ryssland. Som Dorothy, en engelsk vårdshusvårds dotter på 1400-talet, förvånade hon alla genom att sjunga en sång som ingen av åhörarna var bekant med. Språket i sången studerades av en expert på engelska språket, och han kunde utan svårighet känna igen orden som gammalengelska. Flickan hade inget minne av att hon någonsin hade hört musiken eller orden förut. Lösningen på gåtan kom under ett senare experiment, när hon uppmanades att gå tillbaka till en tid när hon kunde ha sett orden och musiken eller hört sången sjungas. Hon återvände då till tretton års ålder och kom ihåg att hon tagit en bok från en hylla i ett bibliotek. Hon hade bara bläddrat i den — ändå kunde hon i hypnotiskt tillstånd inte bara erinra sig bokens titel, utan även uppgä var i

Jacques Coeurs förnäma medeltidshus i Bourges, Frankrike.

boken den sång hon sjungit kunde återfinnas.

Efter flera liknande framgångar ansåg Kampman att han visat att upplevelser som den nuvarande personligheten haft återspeglas i de sekundära personligheterna.

Fallet Bridey Murphy

När fallet Bridey Murphy först blev känt, hälsades det med entusiasm av en del och möttes med skepsis av andra. I tidningen *Chicago American* hävdades det att Ruth Simmons hade fått sin kunskap om Irland från släktingar och vänner i Chicago. *Denver Post* å andra sidan skickade en reporter till Irland för att där söka stöd för Ruth Simmons påståenden. De båda tidningarna hade motsatt uppfattning, men ingen av dem kunde lägga fram något slutgiltigt svar.

Nu är det ju så, påpekar Harris, att bevisbördan alltid ligger hos den som gör positiva påståenden. Och Bernstein och hans meningsfränder gjorde alltför bestämda påståenden på alltför dålig grund. De häpnade över Ruths kännedom om det gamla bruket att kyssa Blarneystenen, men de kom aldrig underfund med att det finns en bok som behandlar denna sed, nämligen John Hewletts *The Blarney Stone*, som utgavs i New York 1951. De blev också mycket imponerade av Ruths kännedom om andra irländska seder och bruk och om irländsk geografi. Hon hade aldrig satt sin fot i Irland, och ändå kände hon till små detaljer om Irland på 1800-talet, såsom jigg-dans och uilleanska pipor. Men de förbisåg att en amerikan kunnat skaffa sig goda kunskaper om Irland utan att lämna Amerika. 1893 var det världsutställning i Chicago. Bland det som visades var en irländsk by med femton stugor. Stugorna var grupperade kring en gräsplan, och där fanns en kopia i full storlek av *Blarney Castles* torn. För att ge utställningsbyn liv hade man engagerat irländska flickor som spann, sjöng, kärnade smör och dansade jigg. Varje dag i sex månaders tid kunde besökare i utställningsbyn höra uilleanska pipor spelas, lyssna till gamla irländska sånger och se traditionell jiggdansen. Det fanns också en stor reliefkarta av Irland, böcker och souvenirer, och dessutom kunde man kyssa en kopia av Blarneystenen på traditionellt vis högst uppe i *Blarney Castle*-tornet.

På invigningsdagen betalade omkring 20.000 personer tjugofem cent för att komma in i den irländska byn. Byn blev sedan en av de stora attraktionerna på utställningen. När utställningen var slut, hade mer än tre och en halv miljon människor varit i kontakt med sådant som var irländskt. Men det var inte slut med det. Den irländska byn blev en sådan succé att en liknande by uppfördes på utställningen i St. Louis 1904.

Ruth Simmons — hon hette egentligen Virginia Tighe — föddes 1923 i Chicago. Under sin uppväxt träffade hon antagligen många människor som hade besökt dessa irländska byar.

Dessa tänkbara naturliga källor till Virginias kännedom om Irland förbisågs av entusiasterna. De förbisåg också den framgångsrikt prövade metoden att under hypnos fråga efter källorna till det som sades om de föregående livet. Men, skriver Melvin Harris, det kanske inte är för sent idag. En oberoende hypnotisör skulle kunna ställa de rätta frågorna till Virginia. Så länge detta inte har skett, kan fallet bara betraktas som en berömd kuriositet och ingenting mer.

Bloxhambanden

Melvin Harris gjorde en egen undersökning av Bloxhambanden. Han koncentrerade sig på Jane Evans sex föregående liv, eftersom Iverson betraktade dessa som de allra märkligaste i Bloxhams samling.

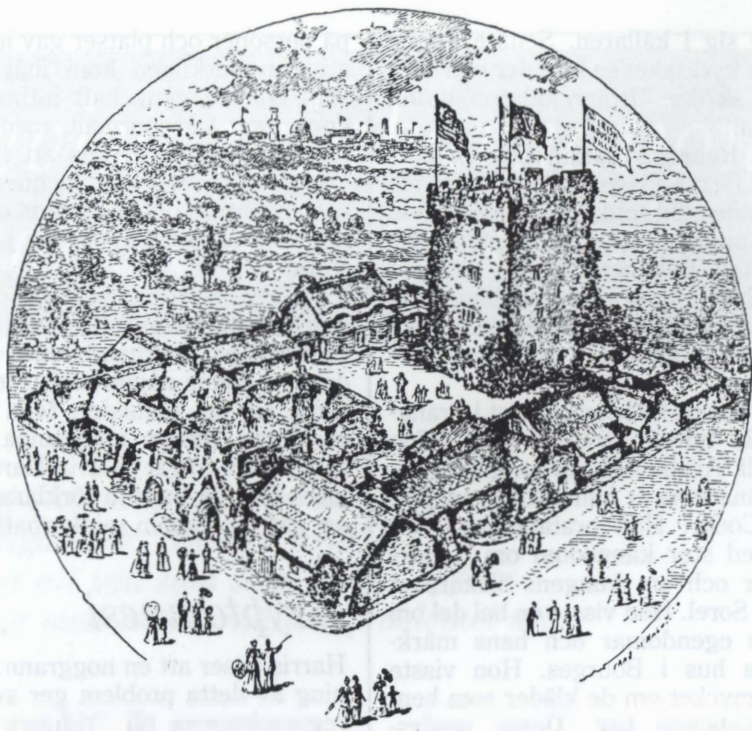
Harris fann snart att det saknades anledning tro att Jane Evans hade berättat om verkliga tidigare liv. Ett av hennes liv, som tjänarinna åt Catherine av Aragon, kan ha baserats, sekvens efter sekvens, på Jean Plaidys historiska roman *Katherine, The Virgin Widow*.

När det gäller Jane Evans liv som Alison, en tonårig tjänarinna åt Jacques

Coeur, sades det att hon visade anmärkningsvärd kännedom om medeltidens Frankrike, fastän hon i sitt vanliga vakentillstånd sa att hon aldrig hade läst något om Jacques Coeur, ja inte ens hört talas om honom.

Jeffrey Iverson menade att Jane Evans inte kunde ha plockat upp sina kunskaper ur standardkällor om medeltidens Frankrike. Det var ju så mycket hon visste: hon hade exempelvis kännedom om de intriger som omgav kungens älskarinna Agnes Sorel, och hon kunde beskriva både exteriörer och interiörer i Coeurs magnifika hus — hon beskrev bland annat detaljer i skulpturerna ovanför eldstaden i hans stora festsal. Ännu mer häpnadsväckande var det hon sa om Agnes Sorels grav, som fanns i en kyrka. Enligt Iverson hade denna grav under franska revolutionen placerats i en källare, så att ingen visste om dess existens förrän den återupptäcktes 1970. Men liksom så mycket annat i boken *More Lives Than One* klarar inte detta påstående en kritisk granskning. Sanningen är att Agnes Sorels grav sattes på sin nuvarande plats inte senare än 1809. Den har varit en turistattraktion under hela 1900-talet, och den beskrivs ingående i H.D. Sedgwick's *A History of France*, som utgavs 1930. Boken var mycket läst i decennier och fanns på många bibliotek. Sorels grav har också nämnts i många andra böcker, och den har ofta varit fotograferad.

Det förhåller sig på liknande sätt med Jacques Coeurs hus. Det är ett av de mest fotograferade husen i

Irländsk by. En av de populäraste avdelningarna på de stora utställningarna i Chicago 1893 och St. Louis 1904 och sannolikt källan till Virginia Tighe's uppgifter om sitt liv som Bridey Murphy.

Frankrike. Fina fotografier finns exempelvis i Dame Joan Evans bok *Life in Medieval France*. Där kan man se stensculpturerna ovanför eldstaden och få en god uppfattning om hur huset såg ut inuti och utanpå. Det är ganska klart att Jane Evans har sett dessa eller liknande fotografier. Och det finns mycket starka bevis för att det övriga som Jane Evans har sagt under hypnos om denna inkarnation i Frankrike kommer från en källa som var okänd för Iverson, nämligen romanen *The Moneyman* av C. B. Costain. Den baseras på Coeurs liv och innehåller nästan alla de karakteristiska drag som finns i Jane Evans erinringar av tidigare liv. Boken besvarar en betydelsefull fråga som Iverson och en del andra ställt: Varför vet inte Alison att hennes husbonde är gift? Hur kommer det sig, undrar Iverson, att denna flicka kan veta att Coeur har en egyptisk slav som tjänare men inte vet att han är gift och har fyra barn — fakta som uppges i varje historisk redogörelse för Coeurs liv! Costains inledning till romanen förklarar mysteriet. Där står det: "Jag har inte skrivit något om Jacques Coeurs familj av det skälet att den inte spelade någon verklig roll i de händelser som förde hans karriär till dess kulmen."

Ett par av Jane Evans andra tidigare inkarnationer har också kontrollerats. Som Rebecca, judinnan i York, skall hon ha mött döden under en massaker 1190. Hennes död inträffade i en kyrkkällare, dit hon hade tagit sin tillflykt. Det har sagts att kyrkan är St. Marys i Castlegate och att en krypta upptäcktes där efter Janes regression. Sanningen är att i det ursprungliga TV-programmet sades det att det fanns tre kyrkor som kunde vara den kyrka som dessa judar hade flytt till. St. Marys valdes för filminspelningen, eftersom den passade bäst då den hade gjorts om till museum. Och det var den förändringen som hade lett till att man upptäckte en öppning under koret. För troende var detta naturligtvis en medeltida krypta och ett bevis på sanningen i Rebeccas berättelse. Men i en rapport från *Royal Commission on Historical Monuments* 1981 sägs att det under östra delen av koret finns ett likvalv, förmodligen av senare datum och nu otillgängligt.

Men, menar Melvin Harris, striden om kryptan är meningslös, eftersom personligheten Rebecca helt klart är en fantasiprodukt.

Beviset för att det rör sig om fantasier ligger i de historiska orimligheter som finns i Jane Evans berättelse. Rebecca säger flera gånger att judarna i York tvingades bära ett gult märke som kännetecknen. Hon beskrev detta som "en cirkel över hjärtat". Men det judiska märket infördes inte förrän

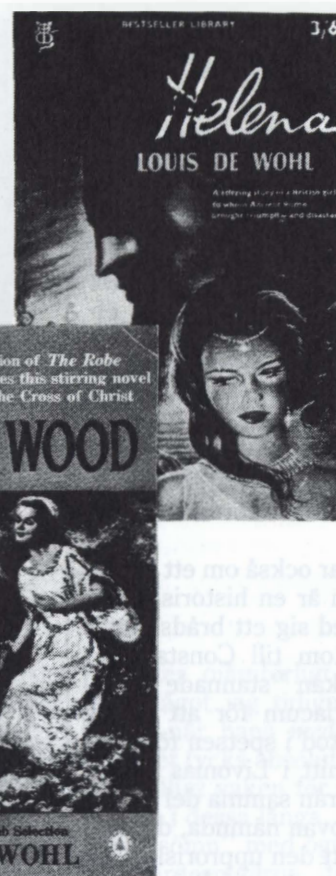
under följande århundrade, och det bestod i England av två avlånga vita tygremsor, vilka representerade Moses stentavlor. Den gula cirkeln var det märke som judar bar i Frankrike och Tyskland efter 1215.

Andra orimligheter har upptäckts i de delar av banden som inte togs med i filmen och boken. I dessa avsnitt berättar Rebecca att hon bor i ghetton i norra delen av York. Detta ghetto är ett område där endast rika judar bor, säger hon, och hon nämner en fattig jude som är tvungen att bo mitt i York vid en gata med namnet *Coney Street*.

Men det fanns aldrig något judiskt ghetto i York. Judarna bodde utspridda bland de kristna i olika delar av staden. Tanken att en jude tvingades bo på Coney Street på grund av sin fattigdom är löjlig. Coney Street var en gata där många rika judar valde att bo, inklusive Josce, ledaren för det judiska samfundet!

För övrigt, påpekar Harris, tillkom det första judiska ghetton så sent som 1516 i Venedig, Italien!

Det står helt klart, anser Harris, att Jane Evans har förmågan att lagra livfulla historier i sitt undermedvetna och sedan skapa om detta till berättelser där hon själv är en huvudperson. Beviset för att det är så utgör personligheten Livonia. Den regressionen är grundad på en enda källa. Livonia lever under en orolig tid i Brittanniens

Louis De Wohls roman "The Living Wood" från 1947 är källan till Jane Evans berättelse om sitt liv som romersk kvinna.

historia, med uppror och instabila förhållanden. Namnet på den romerske guvernören i Britannien under denna tid finns inte i historiska dokument. Men Jane Evans uppger att hans namn är Constantius, fader till Konstantin den store. Sedan Iverson tittat efter i referensböcker, drar han den glada slutsatsen att denna regression inte kan avfärdas som en fantasi, byggd kring en blank period i historien. Livonia känner till åtskilliga historiska fakta som kan verifieras, anser Iverson och tillägger att ingen historiker i våra dagar kan tillbakavisa de namn och händelser som hon berättar om. Professor Brian Hartley, en auktoritet på Britannien under romerskt styre, har lyssnat på banden, och han tycks hålla med Iverson i det han säger att Evans kände till en del anmärkningsvärda historiska fakta och att om någon försökt skissera huvuddragen i en sådan historia, hade han behövt konsultera ett stort antal publicerade verk.

Professor Hartley hade rätt, konstaterar Harris. Det låg mycket forskningsarbete bakom Janes historia, men det hade utförts av Louis De Wohl. 1947 utgav De Wohl romanen *The Living Wood*, som blev en bästsäljare, och Janes liv som Livonia är hämtat direkt från den boken.

Livonias berättelse börjar i Britannien 286 e. Kr. Hon beskriver trädgården till det hus som ägs av guver-

nören Constantius. Hans hustru är Lady Helena, och hans son heter Constantine. Om sonen berättar Evans att han fick undervisning i hur man använder sköld, svärd och vapen av sin militäre lärare Marcus Favonius Facilis. Hela denna berättelse är hämtad från bok 2, kapitel 2 i De Wohls roman, där Constantine tränas i användningen av vapen av sin lärare Marcus Favonius, kallad Facilis, eftersom allt var så lätt för honom. De Wohl baserade denna karaktär på en befälhavare som verkligen levat och vars grav finns i *Colchester Castle Museum*. Men hans berättelse om denna befälhavares liv är ren fiktion, eftersom Facilis dog under första århundradet e. Kr.

Livonia berättar också om ett besök av Allectus, som är en historisk gestalt. Han har med sig ett brådslande budskap från Rom till Constantius, men trots brådskan "stannade Constantius i Gessoriacum för att träffa Carausius som stod i spetsen för flottan". Detta avsnitt i Livonias berättelse är hämtat från samma del av romanen som det ovan nämnda, där besöket leder till att den upproriske Carausius tar över makten i Britannien och får hjälp av Allectus. Iverson skriver: "Livonia ger en i grunden korrekt bild av denna dunkla historiska händelse." Helt riktigt, men det beror endast på att det hon berättar grundar sig på de kunskaper som De Wohl hade skaffat sig.

På samma sätt kan varje del i Jane Evans berättelse spåras till De Wohls påhittade historia. Hon berättar om händelserna i samma ordningsföljd som De Wohl gör, och hon talar om de påhittade gestalterna, såsom Curio och Valerius, som om de vore verkliga människor.

Melvin Harris har visat att de viktiga gästerna och till synes mest övertygande av Jane Evans "tidigare liv" är blott och bart fantasiskapelser av den hypnotiserade kvinnan.

Sanningen låg nära

I samma nummer av *Free Inquiry* har filosofiläraren och skribenten Paul Edwards en antireinkarnationsartikel, där han uppger att när Morey Bernsteins bok om fallet Bridey Murphy kom ut, var det väl bekant att man under hypnos brukar kunna få en försöksperson att avslöja källor till vad som tidigare sagts i hypnotiskt tillstånd. Eftersom Bernstein faktiskt hade goda kunskaper om litteraturen om hypnos, är det egenomligt, menar Edwards, att han aldrig ställde några frågor till Virginia Tighe, medan hon var hypnotiserad, om källorna till hennes uppgifter.

I en artikel i sommarnumret 1956 av *Tomorrow*, en nu nedlagd tidskrift

Arnall Bloxham, t v, tillsammans med en man som under hypnos berättade om ett liv som sjöman.

som tog upp psykisk forskning och ofta gav utrymme åt skeptiker, underströk den brittiske forskaren Eric Dingwall att om Virginia Tighe under hypnos hade tillfrågats varifrån hon fått historien om Bridey Murphy, är det möjligt att hon gett det riktiga svaret. Ett par ledande hypnotisörer uttryckte samma uppfattning.

Stevensons mening

Reinkarnationsforskaren Ian Stevenson vänder inte tummen ner för alla regressionsexperiment, men han säger att "nästan alla sådana hypnotiskt framkallade 'föregående personligheter' är helt och hållet påhittade". I dessa sammanhang kan en del historiskt riktiga detaljer förekomma, uppger han, men dessa har personen i

allmänhet fått reda på genom läsning eller från radio, TV eller andra källor. Den som hypnotiserats kanske inte kommer ihåg varifrån han fått sina informationer, men ibland kan källan bringas i dagen under hypnotiska sessioner, när man medvetet söker efter källorna till de påhittade händelserna. "De undermedvetna delarna av psyket frigörs från sina vanliga hämningar, och de kan sedan i dramatisk form presentera en ny 'personlighet'. Om den hypnotiserade har fått instruktionen — tydligt eller underförstått — att 'gå tillbaka till en annan plats och tid', eller fått liknande anvisning, kan den nya 'personligheten' bli mycket plausibel för både den person som har upplevelsen och för åhörare."

SM

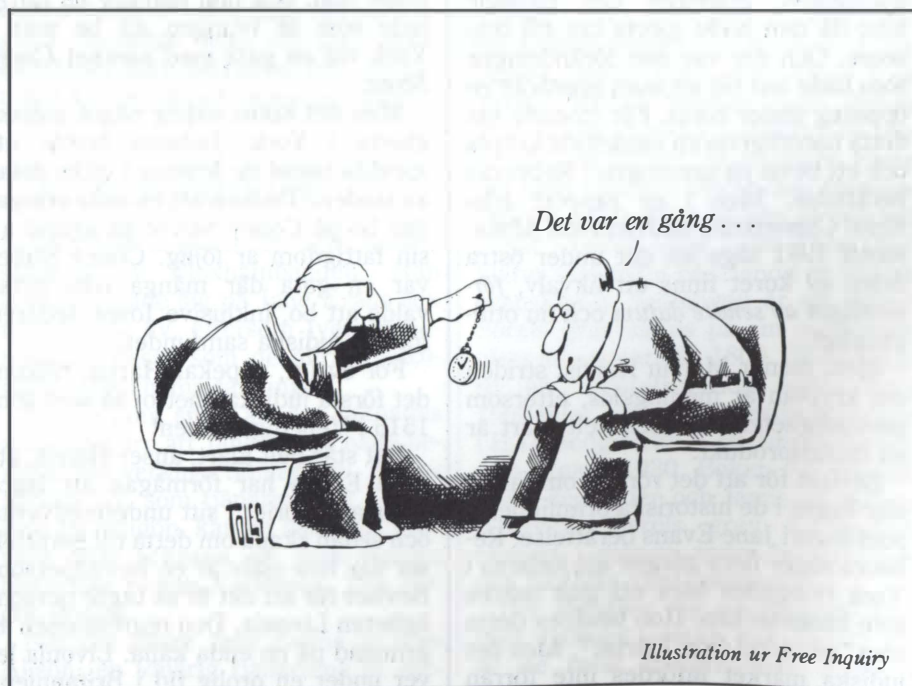

Illustration ur *Free Inquiry*

Charles Lindberghs mystiska flygning över Atlanten

Av Sylvia Cranston och Carey Williams

När Charles Lindbergh för sextio år sedan började sin storslagna färd mellan två kontinenter och inledde en era av internationell flygtrafik, hade han ingen aning om att han stod inför ett ockult äventyr som inte bara skulle förändra hans eget sätt att tänka, utan även garantera framgången i hans riskabla företag. Allmänheten var omedveten om detta ända till 1956, när Lindberghs bok *The Spirit of St. Louis* kom ut.

När Lindberghs plan gled fram över startbanan på Roosevelt Field, var han agnostiker och ateist. Om det på den tiden hade funnits ett Himlens Kapell vid flygplatsen, hade han inte gått in där för att be om framgång i sitt företag. Hans åsikter hade en säker grund i den tidens vetenskapliga upptäckter. Om hans färd skulle sluta i havets grav, vore det sista kapitlet i hans livs historia. I sin bok *Autobiography of Values*, som han skrev kort före sin död, säger han: "I Missouri vid tjugo års ålder var jag en lärjunge till den uppstigande gudomen Vetenskapen och beredd att göra daglig offertjänst åt en mekanistisk framtid som tycktes föra med sig stora välsignelser för mänskligheten."

Eftersom Lindbergh knappast sov något alls under dygnet före atlantflygningen, var det en övermänsklig bedrift av honom att hålla sig klart vaken under färdens trettiofyra timmar. Men faktum är, uppger han sina läsare, att han sov långa perioder under flygningen. Varför störtade då inte hans plan ner i oceanen?

En märklig separation skedde i hans medvetande. Först märktes ett åtskiljande mellan sinnet och kroppen — delar av honom som han brukade betrakta som oskiljbara. Nedtyngda av trötthet sökte kroppen och de fysiska sinnena sömn, fastän detta uppenbarligen skulle innebära en säker död. Sinnet, som var vid sidan av

kroppen, påverkades inte. Men det förmådde inte heller hålla sig vaket, utan gav efter för en transcendent kraft som Lindbergh aldrig anat fanns inom honom. Och till slut, mitt ute över Atlanten, föll det medvetna sinnet raskt i sömn, och detta tredje element, detta nya "extraordnärade sinne", som han först fruktade att lita på, tog befälet över flygningen. Här följer i korthet vad han säger hände.

Under den artonde timmen av resan kände han sig som "en medvetenhet som spred ut sig genom rymden, ovanför jorden och in i himlen, obunden av tid och materia". Hans kropp saknade tyngd, spaken kändes inte längre hård. Flygkroppen bakom honom fylldes av spöklika genomskinliga mänskliga varelser, som viktlösa följde med honom i planet. Han kände ingen förvåning över deras ankomst, och utan att vända på huvudet ser han dem alla, för hans huvud har blivit "ett enda stort öga, som ser allting på en enda gång". De tycks försvinna eller visa sig efter eget behag, röra sig genom flygplanets väggar som om dessa inte existerade. Ibland hörs röster långtifrån inne i planet, välbekanta röster, som ger råd om flygningen, uppmuntrar och ger honom budskap som man inte kan få i den vanliga tillvaron.

Vad för slags samband finns det mellan alla dessa "andar" och honom själv? Det påminner mest om en återförening av vänner efter åratals skilsmässa, "som om jag hade känt dem alla i någon tidigare inkarnation". "Kanske", sa han, "är de produkter av tidsåldrarnas erfarenheter, invånare i ett rike som nu är stängt för vår världs människor." Han tycker att han befinner sig i ett övergångsstadium mellan jordelivet och ett större rike bortom, liksom kvarhållen i magnetfältet mellan två planeter och driven fram av krafter som han inte kan kontrollera, "och som representerar

krafter ojämförligt mycket starkare än något jag tidigare stött på". Endast när hans medvetna styrning av planet tycks absolut nödvändig är han tillfälligt vaken för att strax falla tillbaka i dessa långa, märkliga perioder av "sömn" med ögonen vidöppna.

Värderingarna förändras i hans medvetande. I tjugofem år har medvetandet varit instängt bakom väggar av ben, och han har inte insett livets oändlighet, den odödliga tillvaro som finns därute. Är han redan "död" och på väg att förena sig med dessa "fantomer"? Döden upphör att vara det yttersta slut som han trott den vara. På samma gång lever han i det förflutna, det nuvarande och framtiden. Runt omkring honom finns "gamla kamrater, tidigare vänner, röster från längesen förgångna tider". Javisst, han flyger i ett plan över Atlanten, men han lever också i tider som längesen varit.

På grund av tjocka moln blev det blind flygning för Lindbergh den mesta tiden. Hans plan var utrustat med endast primitiva navigationsinstrument jämförda med vad flygare har idag. Ändå var han, när land slutligen siktades, förvånad över att finna att han endast var några kilometer ur kurs! Hans ledare under himlafärden — dessa som kunde vara vänner från tidigare inkarnationer, vilka nu gått till riken bortom vår värld — hade förvisso inte lett honom vilse. Vi kan nu förstå varför han 1936 blygsamt kallade sin första bok om flygfärden över Atlanten *Vi*.

Anm. Ovanstående är ett avsnitt i Sylvia Cranstons och Carey Williams bok *Reincarnation. A New Horizon in Science, Religion, and Society* (Julian Press 1984), översatt i samarbete med Peter Bernin och Eva Moberg. Boken kan köpas från Teosofiska Kompaniet/ULT för 170 kronor. Pg 444 58 09-9.

Resan genom dödsriket

Om nära-döden-upplevelserna och den tibetanska dödsboken

Av Claes Corlin

Människan har i alla tider haft tankar om en tillvaro efter döden. Många gamla kulturer har lämnat vittnesbörd om detta i myter, legender och — i några fall — skrivna dokument.

I våra dagar handlar allt fler böcker om de märkvärdiga upplevelser som en del personer, vilka under en kort tid varit "kliniskt döda", säger sig ha haft. Hur stämmer dessa upplevelser med det som skildras i gamla traditioner? Är de senare enbart lösa spekulationer, eller grundar de sig på direkta upplevelser av vad som händer efter döden?

Ända sedan Orfeus steg ner i Karons båt för att söka sin älskade Eurydike, har idén om döden som en resa fascinerat oss i Västerlandet. Temat återkommer med olika variationer i mängder av berättelser, teaterstycken och folksagor. Liknande uppfattningar möter oss i många andra kulturer jorden runt. Den egyptiska dödsboken, som beskriver den dödes färd genom den egyptiska kosmologins underjord, är ett välkänt exempel.

Den flertusenåriga tibetanska kulturtraditionen förtäljer också om resan genom dödsriket. En av de äldsta kända skrifterna i Tibet är *Bardo thödol*, vilket betyder "befrielse efter hörande på efter-döden-planet". Den tibetanska dödsboken, som den vanliga kallas, lär enligt traditionen ha dikterats av den berömde yogamästaren Padma Sambhava på 800-talet. En tidig version har påträffats i Dunhuanggrottorna i Kina. En fullständigare version utgavs år 1927 på engelska av oxfordprofessorn W.Y. Evans-Wentz och försågs med kommentarer av den berömde psykologen C.G. Jung.

Tibetanerna är buddhister och tror på reinkarnation. Men de första 49 dygnet efter ett dödsfall, säger de, tillbringar den avlidnes medvetande i *bardo* — ett gränstillstånd som är delvis i denna världen, men delvis i en helt annan dimension. Detta tillstånd

utmärks också av att den avlidnes medvetande är många gånger mera skärpt än i det vanliga livet. Han eller hon tar emot intryck från båda världarna — och den avlidne kan också, med lämplig träning och hjälp från de levande, påverka sin framtid och återfödelse.

Den tibetanska dödsboken är ett hjälpmedel på denna väg. När laman viskar dess instruktioner i den avlidnes öra, uppfattar hans medvetande detta och han får hjälp till att — i bästa fall — bryta kretsen av återfödelse och uppgå i Nirvana; eller annars att åtminstone kunna bli återfödd i en bättre tillvaro. Men under tiden har den avlidne olika upplevelser som är av en paranormal, ytterst realistisk och ibland skrämmande natur. Vi ska strax återkomma till dessa upplevelser. Men först till något helt annat.

Dr Sabom och den "besvärlige"

Dr Moody

När Raymond Moodys bok "I dödens gränsländ" först publicerades år 1975, väckte den högst blandade känslor. För många läsare blev den en bekräftelse på att livet inte tar slut i det ögonblick som på läkarspråk kallas "klinisk död". Berättelserna från

dem som under någon stund varit "döda" under en operation eller efter en olycka, verkade peka på en fortsättning efter döden. De skildrade upplevelserna var dels mycket lika varandra, dels visade de hän mot en ny dimension i tillvaron, som vi levande endast kan ana. Ett resultat av boken var att det plötsligt blev legitimt att berätta om nära-döden-upplevelser som man själv eller någon närstående hade haft.

För läkarvetenskapen — eller åtminstone majoriteten av dess utövare — blev boken snarare en källa till irritation. Moodys bok var populärt hållen och gav få bevis på vetenskaplig metod och noggrannhet. Men viktigare var nog, att läkarna plötsligt konfronterades med en ny dimension av sitt yrke, som de inte var beredda på. Om det som berättades verkligen stämde, skulle inte bara dödsbegreppet få en ny mening, utan hela uppfattningen om människan och tillvaron skulle ändras från grunden. Så dant som man tidigare kunnat rycka på axlarna åt eller hänvisa åt teologerna, skulle visa sig vara centralt för att förstå vad livet egentligen är. Detta blev ett magstarkt piller för den medicinska vetenskapen.

Den här reaktionen skildras i inledningen till Michael Saboms bok "Vi upplevde döden" (Natur och Kultur 1985). Sabom, som är professor i kardiologi i Georgia, var en av de många

En bild av "bardokroppen". Den tibetanska dödsritualen föreskriver att man gör en docka som iförs den avlidnes kläder. Framför denna docka läser munkar ur dödsboken.

läkare som först avvisade Moodys påståenden. Men till skillnad från de flesta beslöt han sig för att också i handling motbevisa dessa.

Han genomförde därför en serie rigoröst kontrollerade tester med patienter som varit nära döden. Alla tänkbara "normala" förklaringar prövades — men befanns vara otillräckliga. Sabom blev till slut övertygad om att "oförklarliga" händelser verkligen hade ägt rum.

Sabom redovisar utförligt omständigheterna kring försöken och deras resultat. Han skildrar i detalj de olika upplevelser som patienterna berättat om — med den reservationen att NDUR (Nära-Döden-Upplevelser) naturligtvis inte kan berätta om vad som händer efter döden, bara mycket nära. Ändå är upplevelserna unika genom att de är begränsade till detta speciella tillstånd.

Egendomligt är det också, att det som skildras i Moodys och Saboms böcker till så många delar stämmer överens med vad som berättas från en

helt annat kultur och en helt annan tid.

Låt oss steg för steg jämföra nära-döden-upplevelsernas struktur men det som berättas i den tibetanska dödsboken!

Utanför kroppen

Den tibetanska dödsboken (i fortsättningen förkortad TD) berättar, att när någon dör, lämnar hans medvetande omedelbart kroppen. Så fort andningen har upphört (vilket motsvarar "klinisk död" med vår terminologi) förenar sig livskraften (*soq*) med medvetandet (*namshe*). Detta "levande medvetande" lyfter därefter från kroppen genom "Brahmas öppning", dvs fontaneln. (TD sid 90.) — De första dödsriterna i Tibet syftar till att underlätta denna procedur.

Sabom rapporterar om de "kliniskt döda" i USA, att alla beskrev sin NDU som om den hade inträffat utan-

för deras fysiska kropp. "De kände att den 'väsentliga' delen av dem hade separerat från den fysiska kroppen, och att denna del kunde uppfatta föremål och händelser visuellt. Under NDUR var det 'avskilda jaget' personens enda 'medvetna' identitet, medan den fysiska kroppen fanns kvar som ett 'tomt skal'." (Sid. 40, min kursiv.)

Det klara ljuset

I TD berättas, att den avlidne genomgår tre olika stadier av *bardo* efter döden. Det första stadiet, kallat *Chikhai bardo*, är också det kortaste. I detta stadium varseblir den döde från sitt mörker ett intensivt, färglöst ljus, kallat Verklighetens klara ljus, vilket liksom omsveper honom. — Nu erbjuds möjligheten att nå upplysningen och inträda i Nirvana, förutsatt att den döde kan uppgå i detta ljus. Mycket av den psykiska träning som bedrivs i tibetanska kloster syftar till att behärska detta ögonblick av verklighet och frihet. (TD sid. 92 f.)

Bland Saboms fall hade sjutton personer haft en snarlik ljusupplevelse. En av dem beskrev det så här:

"Min beskrivning av ljuset var — ja, det var inte ett ljus, utan frånvaron av mörker, totalt och fullständigt... Alltså... man tänker på ljus som ett stort ljus som skiner på saker och ting och kastar skuggor och sådana saker. Det här ljuset var i stället frånvaro av mörker. Vi är inte vana vid det här begreppet, för det blir alltid en skugga från ett ljus, såvida inte ljuset är runt omkring oss. Men det här ljuset var så totalt och fullständigt att man inte såg på ljuset, man var *inuti* ljuset. Förstår du hur jag menar?" (Sabom sid. 63.)

Vad mannen trevande försöker beskriva är en upplevelse som starkt påminner om "verklighetens klara ljus". Frånvaron av kontraster markerar den "helhet" som enligt TD utmärker detta tillstånd.

Att möta andra

Tjugoåtta personer av de 61 som intervjuades av Sabom förnam närheten till en annan personlighet under sina NDUR. "Denna personlighet uppfattades antingen som en ickesynlig 'närvaro' eller också som en synlig 'ande'... Tre personer kände närvaron av Gud eller Jesus... Två personer beskrev närvaron av döda vänner eller släktingar... I fem fall kunde visionen av en annan person eller varelse inte definitivt identifieras." (Sabom sid. 66 ff.)

TD är något oklar på denna punkt vad gäller *Chikhai bardo*. I en passage sägs att för varje medveten varelse

kommer en passande form att visa sig, t ex för en buddhist en form av Buddha, för en kristen Jesus, för en muslim Profeten, eller för t ex ett barn dess föräldrar. (TD sid 94.) — I ett senare skede av dödsresan kommer den avlidne att möta högst realistiska gestalter ur den tibetanska kosmologin, många av dem i förfärande gestalt. Dessa visioner anses vara symboliska reflektioner av den avlidnes onda gärningar.

Bardokroppen och den autoskopiska upplevelsen

Om den avlidne inte förmår frigöra sig från återfödelsecykeln i *Chikhai bardo*, följer nästa etapp på dödsresan. I *Chönyid bardo* erhåller han en "kropp", till utseendet lik den vanliga kroppen, men genomskinnlig och med obegränsad rörelsefrihet enligt den dödes önsknings. Han behåller denna bardo-kropp ända till dess att han inträder i en ny livsmoder. I detta stadium kan han nu iakttä den fysiska världen (t ex hur hans egen fysiska kropp fraktas bort till begravningsplatsen och styckas enligt tibetansk sed), men också få visioner av paranormal natur. (TD sid. 104 ff.)

De utan tvekan mest välbelagda NDUrna i Saboms bok handlar om "autoskopiska" upplevelser, dvs hur den kliniskt döde från en plats utanför kroppen observerar vad som sker med denna. Från en plats "strax under taket" eller "en bit upp i luften" följer han t ex läkarlagets kamp för återupplivning eller omständigheterna på olycksplatsen. Sabom har dokumenterat förvånande detaljrika berättelser beträffande de medicinska detaljerna i återupplivningsprocedurerna, vilka en kontrollgrupp av personer utan NDU inte alls kunde återge med samma exakthet. Dessutom kunde han utifrån förda journaler visa, att flera f d "kliniskt döda" kunnat redogöra för händelser som legat helt utanför deras synfält eller erfarenhetssfär, även om man antog att de hade varit "vakna" på något sätt. Flera uppgav att de kunde röra sig fritt i rummet eller genom väggar, allt efter önskan. En vietnamsoldat upplevde t ex vid ett tillfälle att han "lämnade" operationssalen där hans fysiska kropp befann sig, och att han "reste" tillbaka till slagfältet där andra amerikanska soldater höll på att samla ihop de döda. (Sid. 53.)

Några personer redogjorde t o m för förflyttningar som de kunnat företa lång tid efter sin NDU:

"... Alla tre gångerna ligger jag bara i sängen hemma, och jag bara stiger ur min kropp... När jag

svävade fram och tillbaka längs riksväg 20 så kunde jag se bilar och folk. Det var nästan som om jag kunde hålla mig alldeles intill fönstret [på en bil] i hundra, hundratio kilometer i timmen och inte röra mig. Jag kunde titta in i bilarna som jag åkte bredvid dom. Och sen kunde jag bara sväva iväg, bort till en annan bil." (Sid. 145 f.)

Den tibetanska dödsboken nämner inte sådana här efterupplevelser — naturligt nog eftersom den handlar om "konsten att dö". Det är dock att märka att dödens *bardo* inte är den enda formen av detta tillstånd. Drömmar, meditation och transer innebär enligt tibetanerna andra former av *bardo*, liksom fosterstadiet.

Tidlöshet

Alla Saboms fall beskrev sina NDUr som om de hade inträffat i en dimension utan tid. All känsla för hur länge upplevelserna varade var borta: "Man är i ett tillstånd av andlös spänning."... Det gick inte att mäta tiden. Jag vet inte om det var en minut eller fem eller tio timmar." (Sid. 35.)

I *bardo* är tidsuppfattningen också förändrad. Även om dödsriterna äger rum enligt ett noggrant schema, är den avlidne knappast medveten om tid och rum — hans *bardokropp* lever i en skymningsvärld och blåses hit och dit av Karmas vindar. Saker kan hända så snabbt som "man knäpper med fingret" eller som den tid det tar "att äta en måltid" — allt beroende på karma. (TD sid. 101 ff.)

Känsla av verklighet

Sabom verifierar att "det fanns en genomgripande känsla av verklighet i upplevelsen... En man uttryckte till och med att hans NDU var 'verkligare än här, faktiskt. Efteråt verkade världen att vara ett hån mot det riktiga livet — som på låtsas. Som om folk spelade spel. Som om vi håller på att förbereda oss för någonting, men vi vet inte vad.'" (Sid. 35.)

Den tibetanska uppfattningen härvidlag påminner om Platons berömda liknelse om grottan och skuggbilderna. Den värld vi lever i till vardags är långt avlägsen från det enda verkliga — Nirvana. Formernas värld, som bygger på motsatser och som skapats av våra begär, är en illusion. I *bardotillstånd* närmar sig människan det enda verkliga, "verklighetens klara ljus".

Varför är de så lika?

Vi har steg för steg jämfört uppfattningar om döden från två helt olika kulturer, som rimligen inte har kun-

nat påverka varandras uppfattningar. Likheter är påfallande — med den begränsningen att NDU-upplevelserna bara kan skildra det *första* stadiet av "dödsresan", eftersom alla dessa personer ju har återvänt till livet. Den tibetanska dödsboken går mycket längre och skildrar den avlidnes upplevelser ända fram till det ögonblick då hans medvetande återigen inträder i en livsmoder.

Om den tibetanska dödsboken verkligen skildrar nära-döden-upplevelser (för att inte tala om *efter-döden-upplevelser*), hur har då de tibetanska lamorna vunnit denna kunskap? En fascinerande indikation till detta ges i en not i TD:

"Översättaren [lama Kazi Dawa-Samdup] menade att vetskaper om döden... har uppnåtts genom lärda lamors verkliga erfarenhet av döden, när de medan de dog har berättat för sina lärjungar om döendets mekanismer, i minsta detalj." (TD sid. 94 n. 2.)

Dödsboken skulle sålunda — åtminstone delvis — vara resultatet av samlade NDUr! Detta förklarar förstås inte hur resten av kunskapen, om livet efter döden, har vunnits. Kanske har lamor under tillstånd av trans eller djup meditation — andra former av *bardo*! — kunnat få insikt i detta mysterium.

Konsekvenser

De NDUr som hittills har beskrivits i medicinsk litteratur har uteslutande hämtats från nordamerikaner och européer. Det borde vara en angelägen forskningsuppgift att dokumentera liknande upplevelser från andra kulturer. Om — vilket den här jämförelsen tyder på — det visar sig att personer med helt skilda bakgrunder haft strukturellt liknande NDUr, så tyder detta på att upplevelsen inte är "kulturbestämd" utan allmängiltig. De slutsatser som kan dras i förlängningen av detta skulle kunna medföra en revolution inom medicinen, liksom för hela vår världsbild.

Referenser:

Evans-Wentz, W.Y.: *The Tibetan Book of the Dead*. Oxford University Press, 3. ed., 1957.

Moody, R.: *I dödens gränsland*. Stockholm: Natur och kultur, 1977.

Sabom, M. B.: *Vi upplevde döden*. Stockholm: Natur och kultur, 1985.

Anm. Claes Corlin är docent i socialantropologi och har bl a arbetat med tibetaner i Nepal.

Phil Bosmans

Kärlek och vänskap

Kärleken i vänskapen.

Den kärleken leder till ljuset,
till frid och djup glädje.

Den kärleken river aldrig ner något.

Den vill inte äga något för sig själv.

Den vill låta den andre vara fri.

Även när den kommer till uttryck

i kroppslig ömhet,

förblir den ren.

Den som på allvar vill ta den andre i besittning

bara för sig själv,

till sin egen glädje,

han förnedrar den

som han har försäkrat att han håller av

och förnedrar vänskapen.

Du kommer kanske aldrig att bli i stånd

till en fullkomlig, ren vänskap,

men du måste alltid fortsätta att sträva efter det.

Till svenska av Lennart Karstorp

Ur "Kära medmänniska" (Bernces 1986).

Ett stort tankeäventyr i vår tid

Av Erland Lagerroth

New Age, den nya tidsåldern, som kommer till oss från Amerika, i synnerhet från Kalifornien, har introducerats i Sverige av bland andra Mark Satin i "Politik för en ny tid" (W&W 1981) och Marilyn Ferguson i "Mot en ny tidsålder" (A&K 1982). Den har mötts med entusiasm hos några, men för övrigt tagits emot ganska kyligt, bl a därför att introduktörerna har tätt sig lite för journalistiskt hejiga och okritiskt nyfrälsta — åtminstone för den sobra vetenskapliga världen i Sverige. Men det är nu också en värld som inte gärna vill höra talas om någon ny tidsålder, för den trivs så väl i sin egen. Och den är inte förmögen att få näsan över kanten och se att det faktiskt är möjligt med något annat än den egna grötlunken.

Nå, nu är det sant att den här rörelsen ofta är litet väl snabb i vändningarna, liksom att det inte är fråga om en organiserad enhetlig rörelse — vilket talesmännen själva är måna om att framhäva. Något viktigt är i alla fall i görningen, och det kan vi möta, när det är som bäst, i en stor samlingsvolym av ett tjugotal författare, som getts ut på förlaget Korpen, *Det holografiska paradigmet och andra paradoxer. Ett utforskande av naturvetenskapens frontlinje*. (Översättning Gunnar Gällmo.)

Titeln är inte så lyckad. För det första är den lite hjärtlös mot dem som ännu inte vet vad holografi och paradigm är — de kanske inte köper och läser boken för att få veta det. För det andra är titeln inte riktigt rättvisande. Boken handlar visserligen mycket om naturvetenskap, men långtifrån helt, och "science" i undertiteln borde därför ha översatts med "vetenskap". Däremot är det förvisso fråga om vetenskapens "frontlinje".

Men den viktigaste invändningen gäller huvudrubriken. Visst handlar boken delvis om ett holografiskt paradigm, men dess grundkaraktär är faktiskt inte en presentation av ett sådant, utan snarare en diskussion därav, en diskussion som delvis är kritisk och även lägger fram helt

andra idéer. Den som står för denna kritik och dessa idéer är utgivaren av volymen, Ken Wilber. Han är inte så känd som de tre viktigaste bidragsgivarna, Karl Pribram, David Bohm och Fritjof Capra, men där dessa utgår från den nya naturvetenskapen, tar han sin avstamp i "den eviga filosofin", dvs de stora religionernas läror om världens och tillvarons yttersta beskaffenhet. Och från den utgångspunkten kommer han till resultat som bryter sig mot "det holografiska paradigmet", och det på ett högst intressant sätt. Tydligtvis har han gett ut volymen just för att inför offentligheten komma till tals med sina mer berömda kolleger. I de dialoger som den senare delen av boken består av, har han gett sig själv sista ordet.

Nå, vad betyder då de två svåra orden i titeln? Paradigm betyder ungefär tankemönster — en sådan uppsättning grundläggande tankar och föreställningar om världen och oss själva och vad vi håller på med — inte minst inom vetenskapen — som ytterst reglerar allt vad vi gör, men som vi sällan är medvetna om, därför att vi uppfattar det hela som något självklart, något "givet".

Holografi är en märklig uppfinning, ett sätt att fotografera utan lins, där man låter en laserstråle gå direkt till filmen, medan en annan får brytas mot det föremål som skall fotograferas. Där strålarna möts uppstår på filmen ett mönster av mörka och ljusa krusningar, i princip av samma slag som det "interferensmönster" som bildas av vågsystemen, när man kastar ett knippe stenar i vattnet och vågringarna kring de olika nerslagen möts och korsas. Detta mönster har den märkliga egenskapen att om man leder en laserstråle genom en liten del av bilden, så framträder, som en fristående tredimensionell figur, *hela* det föremål som fotograferats.

Liksom i all filmdokumentation är det fråga om lagring av information, i det här fallet alltså via ett vågmönster, på "frekvensnivån". Karl Pribrams stora tanke är att vår hjärna fungerar som ett sådant hologram. (Pribram är professor i neurovetenskap vid Stanford-universitetet i Kalifornien.) Endast detta skulle enligt hans mening kunna förklara hjärnforskarnas mystifierande iakttagelse att minnet inte finns lagrat på något särskilt ställe i hjärnan, utan tycks vara utspritt överallt. Pribram slogs av tanken att kanske även det som hjärnan registrerade, "världen där ute", egentligen är ett hologram. Först genom ögats lins och den matematik som hjärnan utför framträder världen som den manifesta verklighet vi känner.

Det var här Pribram mötte David Bohm, fysikprofessor i London. Bohm hade nämligen tolkat kvantmekanikens märkliga resultat så, att det bakom vår "explicita" (synliga) värld finns en annan, "implicit" (osynlig) ordning. Orden explicit och implicit kommer båda från det latinska ordet för "vika" och Bohm talar om hur den "utvikta" världen kan "vikas in" och den "invikta" världen kan "vikas ut". Han demonstrerar det också sugestivt med ett exempel där droppar av bläck "viks" in i och ut ur en roterande glycerinmassa. Pribrams och Bohms tanke är att hologrammet är ett exempel på den invikta ordningen.

Nå, allt detta är tankeexperiment av ganska äventyrligt slag. Men två saker är inte äventyr, och det är holografin själv och det *sätt att tänka* som den gett möjlighet till. Och det sista är inte det minst viktiga. För vårt sätt att tänka är vanligen primitivt jämfört med den värld vi lever i, inklusive oss själva. 1600-talets (natur)vetenskap, som än i dag ofta kallas den "nya", fast den är över 300 år gammal, lärde oss att tänka i delar och fragment och i orsak-verkan — ungefär som när vi ser den ena biljardbollen stöta mot den andra. Men alltmer har ett sådant enkelt tänkande visat sig otillräckligt och verklighetsfrämmande, och nya, mer komplicerade tänkesätt har kommit till användning: struktur, process, funktion, dialek-

tisk rörelse, system — och nu alltså hologram. Jämte dissipativ struktur, Prigogines stora "uppfinning", tycks det ha framtiden för sig.

Från en New Age-konferens i England. Bland deltagarna, som inspirerades av de nya idéerna, var professor David Bohm.

Det är sådana mer avancerade sätt att tänka, och en motsvarande världsbild, som Fritjof Capra, professor i fysik i Berkeley, har återfunnit i österländsk filosofi och mystik och rapporterat om i "Fysikens Tao", en världssuccé, som i Sverige, även den, har getts ut av förlaget Korpen. Men som specialist på de stora religionerna framstår än mer Ken Wilber, redaktör för tidskriften ReVision, som ges ut i Harvarduniversitetets Cambridge i USA. För Wilber ter sig "det holografiska paradigmet" alltför "platt" eller flackt — han saknar den *hierarki* som utmärker "den eviga filosofins" världsbild (inklusive Platons).

Det intressanta är kanske därvid inte så mycket Wilbers redogörelse för denna filosofis indelning av tillvaron och medvetandet i sex eller fler nivåer, alltifrån fysiska ting till det absoluta medvetandet, utan i stället den "kunskaphierarki" han utvecklar. Hans tanke är att vi inte bara har ett kunskapsorgan, utan *tre*. Efter mönster av 1200-talsmystikern Bonaventura kallar han dem (1) köttets öga, (2) själens, medvetandets eller förnufts öga och (3) kontemplationens eller meditationens öga. (Därommer i hans bok "Eye to Eye" från 1983.) I *Det holografiska paradigmet* talar han dock mest om materia,

psyke och ande — varav framgår att det inte bara är fråga om kunskapsvägar utan också om kunskapsområden.

Därmed får vi tre olika nivåer eller kategorier, som alla var för sig är legitima, men där det är illegitimt att blanda samman dem, att begå *kategorifel*.

Det som medvetandets öga "ser", dvs tankar, begrepp och föreställningar och allt som byggs upp av dem — inte minst konst och vetenskaper — är, menar Wilber, lika reellt existerande som någonsin kroppar och andra materiella ting. Ordet, begreppet och föreställningen "tiger" existerar som givna realiteter likaväl som djuret ifråga. Och meditationens eller "andens" fenomen, inklusive Gud, är naturligtvis inte mindre verkliga.

Formulerat så här kan detta kanske förefalla självklart, men så är ingalunda fallet i en tid när vi lever under det ödesdigra kategorifel som härrör från 1600-talsfysiken och som innebär att "världen" reduceras till den fysikaliska världen, till astronomernas "universum". "Det finns en stark lockelse i reduktionismens enkelhet", konstaterar Wilber, men fysiken kan, fastän den sysslar med fyra huvudkrafter, "inte säga någonting om den emotionella och sexuella kraften /.../. Den kan inte säga vad som kännetecknar god litteratur eller hur ekonomin fungerar, eller varför barn har Oidipuskomplex, eller vad en dröm

betyder /.../. Sättet att studera väte är i grunden annorlunda än sättet att studera innebörden i Hamlet. Någon "enhetsvetenskap" på fysikens villkor kan det därför aldrig bli tal om.

Om man på det sätt som förefaller naturligt i dag, försöker förstå "världen" nerifrån och upp — alltså från atomerna och upp mot människan och vad som kan finnas däröver — "så fastnar man när man försöker förklara den fria viljan, skaparkraften, valmöjligheten /.../. Vilken god fysiker som helst kan tala om var Jupiter kommer att befinna sig om tio år /.../, men ingen biolog kan säga dig var en viss hund kommer att befinna sig om två minuter." Saken är den att även om en människa innehåller elektroner, så innehåller elektroner inte människor. Man bör därför låta det högre belysa det lägre, inte tvärtom. Om man börjar nerifrån, "så måste man räkna ut ett sätt att få fram vilja och skaparkraft ur stenarna, och det fungerar helt enkelt inte" (även om Heisenbergs osäkerhetsprincip tyder på ett rudiment av frihet även på den nivån).

Men ett fel med Wilber är att han, på gammalt idealistiskt manér, tenderar att göra de högre nivåerna *mer* verkliga än de lägre, att se de lägre som "illusioner" och "skuggor", för att inte säga föroreningar. Han förklarar visserligen att "Brahman är världen" och att "allting redan och till fullo är Buddha", men han saknar

det dialektiska tänkande som skulle göra det möjligt att fullfölja paradoxen. I själva verket är det ju så att man måste börja *både* uppifrån och nerifrån för att förstå "världen" och att just detta ligger i det övergripande paradigm som Wilber säger sig vara på jakt efter — ett paradigm som skulle gripa över alla tre nivåerna utan att blanda samman dem eller reducera den ena till den andra.

Det är också just här som kritiken mot Wilber sätter in. "En av svagheterna hos en del religioner är att de har upphöjt andligheten och nedvärderat materien", konstaterar Bohm. I kristendomen har människans broderskap gjorts helt beroende av "hennes härstamning från Gud Fader", men detta broderskap kan i stället ses konkret "på så sätt att alla kommer från samma jord, är beroende av den för att överleva och återvänder till den efter döden". Det är därför bättre att säga att all materia är helig och att inte tala om lägre och högre, utan bara om det som är "annorlunda".

Capra för sin del vill ersätta hierarkibegreppet (som han ser som utmärkande för patriarkaliska kulturer) med *trädsymbolen* — trädet som hämtar sin näring både från himlen och från jorden och där ingen del är överordnad den andra, utan alla växelverkar med varandra i ett fungerande system. Just *system* är en tankeform

som Capra vill favorisera: den reducerar det reduktionistiska tänkandet, är dynamisk, ser processer som mer grundläggande än strukturer. (Om allt detta kan man läsa mer i Capras stora bok från 1982, "The Turning Point".)

Som ett träd och ett system är också den stora bok med den något missvisande titeln *Det holografiska paradigmet* som här behandlats. Det är inte alls så, att någon av de diskuterande tar loven av de andra och blir allas herre, utan det är en uppbygglig och kreativ diskussion. Och vad som byggs upp, eller kanske snarare lämnas bidrag till, är just det övergripande paradigm som Wilber ser som det stora målet.

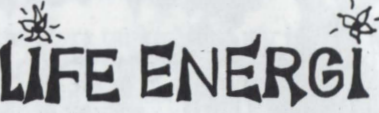
Sedan kan man ju fråga sig, om det hela inte blir för äventyrligt, för osäkert, för spekulativt. Det får framtiden utvisa. Men tankar om sådana stora frågor kommer vi aldrig ifrån — också ett förnekande av allt detta är just ett ställningstagande i saken, det är i dag en gammal sanning.

Och det är fråga om "vetenskap så som den ursprungligen var tänkt: ett sökande av förståelse", konstaterar Pribram. Varje vetenskapsman måste någon gång i livet fatta ett beslut. Han börjar bli intresserad av "vad hans rön betyder, och då måste han välja. Om han /.../ försöker förstå vad alltsammans betyder, så kommer han

att verka dum i sina kollegers ögon. Å andra sidan kan han ge upp försöket att förstå vad alltsammans betyder. Då verkar han inte dum, och så lär han sig mer och mer om mindre och mindre.

Man måste bestämma sig för att våga verka dum."

Anm. Erland Lagerroth är docent i litteraturvetenskap i Lund. Han gav förra året ut boken "Mot en ny vetenskap" (Studentlitteratur).

LIFE ENERGI

STEPHANO SABETTI
KOMMER TILL WÄXTHUSET KAPRIFOL
PÅ VÄSTKUSTEN 12-14 JUNI

Fred. 18.00-sönd. 18.00
kurs-kost och logi 2.200:-
begränsat antal deltagare

hör av er

0524-70075

FÖREDRAG PÅ KASSETT

☆ **Människans Aura** Varifrån kommer ljuset i auran? Hur påverkar auran din hälsa? Vad betyder auran färger? Hur påverkas din aura av musik, tobak, smärta, droger, negativa/positiva tankar-känslor? Ta del av praktiska andliga metoder för att intensifiera och expandera ljuset i auran. Vem är Saint Germain? Grundläggande undervisning om människans aura och chakran, kärlekens lag, det talade ordets kraft, Kristusjaget, Jag Är-Närvaron, livets mål & mening.

☆ **Tvillingsjäl** Vad är en tvillingsjäl och hur kontaktar man den? Vad är en själsfrände? Kosmos skapelse — en polaritet (yin-yang). Människans andliga och själsliga skapelse. Genomgång av olika slags relationer och vad vi måste göra för att hitta tillbaka till den vi älskar mest.

☆ **Reinkarnation** Vi återföds, men inte bara tillsammans med dem vi älskar, utan också med dem vi ogillar och är rädda för. Lyssna och lär hur karmalagen styr omständigheterna i vårt nuvarande liv. Lär hur du kan förändra det förflutna och därigenom framtiden.

Pris/föredrag: 65:- Speltid: Ca 2 timmar. Beställ på PG 66 26 51-9 eller ring 08-25 76 99

SUMMIT LIGHTHOUSE

... över 2 miljoner
sålda exemplar i Österrike, Tyskland och Schweiz

**NU ÄNTLIGEN
PÅ SVENSKA!**

*Hälsa ur
Guds Apotek*

av Maria Treben

- Världens bästa bok om läkande örter — 2 miljoner sålda ex. på kontinenten!
- Personliga råd och erfarenheter för helandet av hundratals olika krämpor. Vilket örtte' behöver just du?
- Läs om den välgörande verkan av *Paracelsus'* örtelixir »Svenskdroppar».
- Boken är ett »måste» i varje hem — bli din egen örtdoktor!

Beställ direkt från förlaget genom att sätta in Kr 99 på PG 66 26 51-9 (portot bjuder vi på!) eller
Skicka din beställning och vi sänder dig boken mot postförskott (19:- i porto tillkommer).
(A4, 96s. plus färgbilder på 32 av våra vanligaste läkeörter.)

SOL-TRYCK
Naturmedel & hälsolitteratur
Box 211, 161 26 Bromma

Funderingar i februari

Det är, när detta skrivs, dags för den årliga "selvangivelsen", som det lär heta på danska, när man deklarerar.

I Danmark började några bönder på 30-talet en rörelse som kallades JAK. Det står för *Jord — Arbete — Kapital*. Meningen var att möjliggöra en räntefri finansiering av bostäder och andra fastigheter. Om man sparade sina pengar utan ränta, så kunde man sedan få ett räntefritt lån. Endast en administrationsavgift betalades. JAK växte snabbt i Danmark och började bankrörelse. JAK-banken var några år bland Danmarks tio största banker. Men tydligen växte den för fort. Man klarade inte administrationen och blev tvungna att gå ihop med en annan bank. Sedan förde JAK i Danmark en tylande tillvaro, men har nu börjat växa igen.

Den svenska JAK-rörelsen kom igång 1967. Man tog från början lärdom av de danska misstagen, och försiktiga personer i ledningen gjorde att rörelsen kunde växa lugnt och säkert. Själv var jag med nästan från början och satte in pengar på mitt JAK-konto då och då. Så småningom blev det en hel del "månadskronor". (En krona som sparas i en månad blir en månadskrona. Grundtanken i JAKs sparsystem är att man sedan får låna lika många månadskronor som man sparat, med avdrag för administrationskostnaden. Under perioder då systemet är i tillväxt kan man få låna fler månadskronor än man sparat.) Tack vare dessa räntelösa sparpengar kunde vi häromåret lösa det dyra topplånet på huset och ersätta det med ett 25-årigt JAK-lån med 1,12 % effektiv ränta. Så JAK-systemet fungerar på det privatekonomiska planet! De senaste åren har svenska JAK vuxit snabbt; 1986 utlånades 5 miljoner kronor. Givetvis lånas pengar ut bara mot normal säkerhet.

Naturligtvis kan det finnas andra skäl än privatekonomiska att ansluta sig till en sådan rörelse. Ett kan vara att man delar JAKs övertygelse att räntan är roten till allt ekonomiskt

ont. En broschyr påstår att av det pris vi betalar för en vara, vilken som helst, är cirka en tredjedel öppna eller dolda räntor. Ränta innebär ju att långivaren får tillbaka mer pengar än han lånar ut, vilket då betyder att någon annan måste arbeta ihop dessa extra pengar.

Jag kopplar av från deklara-tionsgrubblen med att läsa en artikel i JAK-bladet december 1986, vilken tydligen tidigare har varit publicerad i Dagens Industri 23.5.86. Där intervjuas en amerikansk professor i nationalekonomi, Edgar Feige. På uppdrag av Industrins Utredningsinstitut har han undersökt den "svarta ekonomin" i Sverige och kommit fram till att en fjärdedel av de samlade inkomsterna i vårt land är "svarta pengar".

"Som ekonom trodde jag att den svarta ekonomin i Sverige borde vara stor, eftersom det lönar sig att kringgå skattesystemet. Som socialist trodde jag att den skulle vara mindre, eftersom nästan all svenskar på något sätt tar del av skattepengarna" säger Feige.

Men det verkligen intressanta i artikeln är Feiges förslag till hur problemet med svarta pengar skall lösas, en gång för alla: Slopa alla vanliga skatter, och ersätt dem med en om-sättningsskatt på penningöverföringar via post eller bank. Det är ju numera omöjligt att sköta sin ekonomi bara med kontanter. Alla måste vi alltsomoftast gå till banken eller posten för att betala pengar hit och dit, eller för att ta ut de av våra egna pengar som vi inte föredrar att ha insydda i madrassen. "2 % på alla överföringar skulle räcka för att få in tillräckligt med pengar till statsbudgeten, enligt Feiges beräkningar. — Egentligen behöver vi varken skattemyndigheter eller några statistiska byråer, menar han. Det nödvändiga är att ha en effektiv riksbank."

När man vändas över deklara-tionsblanketterna kan man ju drömma sig till en sådan tillvaro som Feige skisserar. Tänka sig att slippa

— Jag skulle gärna vilja få ett rejält lån, så att jag en gång för alla kan bli kvitt mina skulder. Ur JAK-Bladet.

allt detta elände. Tänka sig att allt "skattefusk" bara försvann eftersom det blev omöjligt — vilken önskedröm för en finansminister! Tänka sig att alla tusentals ekonomiska poliser, skatteåklagare, taxeringsintendenter och andra skattebyråkrater skulle kunna ägna sig åt mer produktiva arbeten. (En viss ökning av bytshandeln man och man emellan skulle kunna förutses, men rimligen inte av någon större betydelse. Och givetvis skulle vår allvisa överhet kunna fortsätta att genom punktskatter begränsa vår oförståndiga konsumtion av parfym och andra farligheter.)

Men Feiges förslag är förstås alltför radikalt och alltför enkelt för att något politiskt parti skulle våga driva det. Politikerna ser ju som sin uppgift att krångla till livet för oss andra. Så vi får väl fortsätta att en gång om året ägna oss åt "selvangivelse".

JAK, Kungsgatan 18, 6 tr, 111 35 Stockholm. Medlem kan man bli genom att betala in avgiften, 80 kr för 1987, till postgiro 671580-9.

Nils-Olof Jacobson

Trolleri med ett öga på psi

Synpunkter av en illusionist och parapsykolog

Av Loyd M. Auerbach

Vid både trolleri och psi rör det sig om händelser som är ovanliga och oväntade. Var ligger då skillnaden mellan dem? I allmänhet antar vi att trolleri bygger på knep och illusioner, medan psi är "verkligt"; men många övertygande demonstrationer av psi har visat sig vara falska, och å andra sidan finns vittnesmål om att spontan psi uppträtt under illusionistnummer. I denna artikel klargör illusionisten och parapsykologen Loyd Auerbach förhållandet mellan trolleri och psi, och han visar vilken stor hjälp man kan ha av kännedom om trolleriets principer och praktik när man utforskar psifenomenet.

Det har alltid funnits ett nära förhållande mellan parapsykologin och illusionistkonsten, i synnerhet i laboratoriemiljö. Många av de första utforskarna av psykiska fenomen var själva illusionister, till yrket eller på fritiden. Båda områdena handlar om gränslandet mellan verklighet och illusion, sinnesförmimelsens och sinnesvillans psykologi och suggestionsfenomenet. Det finns tecken på att psifenomen har inträffat när illusionister och tankeläsare har uppträtt. Nyligen har illusionister, som avslöjat falska medier och paragnoster, blivit uppmärksammade.

I denna artikel utforskar vi gränsytan mellan dessa båda verksamhetsområden, och i synnerhet de principer bakom trolleriet som är relevanta för korrekt planering, utförande och tolkning av parapsykologiska experiment.

Illusionens natur

Varje skeende kan uppfattas på flera olika sätt på grund av olika inflytanden på observatörens perception. Själva illusionen att någonting sker (eller inte sker) är lokaliserad till människans hjärna. Illusionisten Harry Blackstone Jr säger:

"Alla illusioner finns i sista hand i huvudet på den som uppfattar dem. De är resultatet av hjärnans tolkning (eller feltolkning) av uppslag som den får från de vanliga fem sinnena. Dessa illusioner är samtidigt både positiva och negativa till sin natur. De är positiva genom att publiken ser någonting som i själva verket inte finns, och negativa genom att publiken inte ser någonting som faktiskt finns (genom att den bortser från det eller feltolkar det). (Blackstone s. 138.)

Detta gäller varje uppfattat skeende, vare sig det rör sig om en avsiktlig illusion eller inte. Det viktiga är att människor ibland ser saker som inte finns, och att de ofta inte ser saker som faktiskt finns.

Illusionister har sagt att vem som helst kan låta sig luras, inklusive de själva. En illusionist som påstår att ingen kan lura honom har redan blivit lurad — av sig själv. Det lanseras ständigt nya knep, nya varianter av gamla metoder, och det händer att en ny förstulen rörelse eller rörelseserie kan lura till och med en erfaren illusionist. Det är alltså inte rimligt att antaga att en viss illusionist kan allt, och att han kan uppfatta alla tänkbara knep.

Håll också i minnet att det kan vara farligt med bara litet kännedom om trolleriknep, eftersom det kan göra en litet för tvärsäker. Om man känner till några knep och tror att det är alltsammans, så kanske man är ännu lättare att lura än man var tidigare. Där-

emot kan det vara till oerhört stor hjälp att känna till principerna bakom trolleriet.

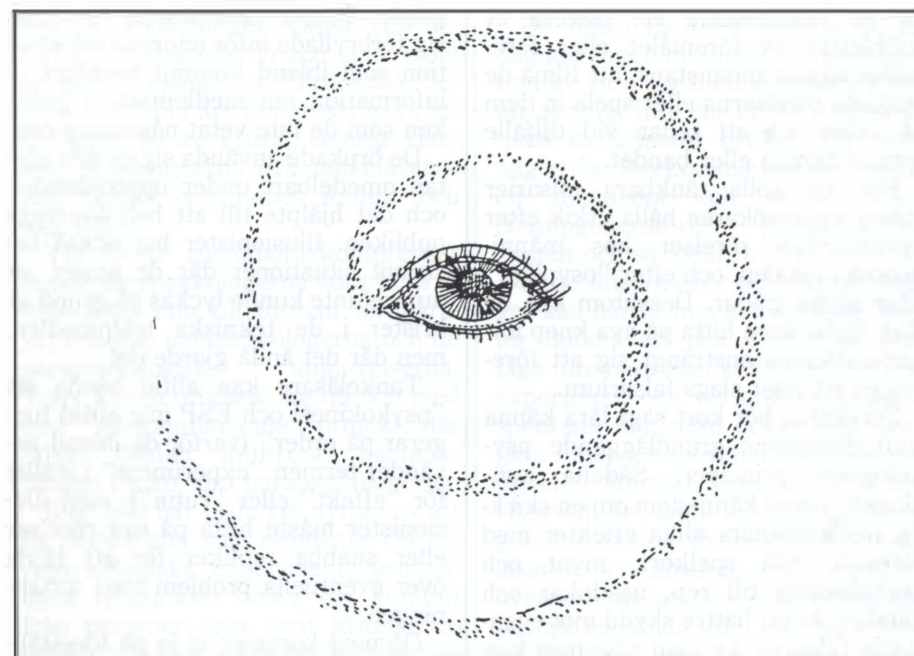
Perceptionsförväntan

Låt oss först titta på trolleriets psykologi. George Hansens artikel i *Parapsychology Review*, mars-april 1985, ger en översikt över trolleriets grunder för parapsykologer. Viktigare än att veta hur ett och annat knep utförs är att känna till de psykologiska principer som gör knepen så effektiva.

Perception grundar sig på inläring. Så snart vi har lärt oss att se världen på ett visst sätt, ett sätt som i själva verket kan ingå i vår kulturella bakgrund, så får vi svårt att se den på något annat sätt. Faktum är att vårt sätt att uppfatta saker och ting i en viss miljö kanske inte passar så bra när vi möter samma saker i en annan miljö. Vi kanske till och med omedvetet bortser från händelser som inte stämmer överens med våra förväntningar.

Perceptionsförväntningar kan övermåla det sätt på vilket ting och skeenden "objektivt" existerar, vilket leder till perceptionsförvrängning. Tidigare erfarenheter, aktuella och förgångna motiv, sammanhanget kring skeendet eller helt enkelt suggestion kan på förhand betinga perceptionen på sätt som förvånar och som kanske inte återspeglar verkligheten. Vi ser det som vi vill se och väntar oss att få se, i synnerhet när skeenden är kortvariga och oväntade.

Illusionister utnyttjar effektivt denna perceptionsförväntan. Vissa rörelser kan få åskådaren att fästa uppmärksamheten vid ett ställe som är fel men mycket logiskt, så att ett

föremål oförmärkt kan flyttas från den ena handen till den andra.

Alternativt kan man skapa illusioner som utnyttjar det sätt på vilket vi normalt ser saker och ting. En till synes ihålig kub kan till exempel vara annorlunda utformad på insidan och gömma någonting ovanligt. Ljudet av ett mynt som faller ned i en behållare, samtidigt som illusionisten släpper det, kan också lura en att tro att man faktiskt såg myntet falla, fast det inte alls gjorde det.

Små barn är ofta en svårare publik för illusionistkonster av detta slag, eftersom de ännu inte har glidit in i de vuxnas inlärd perceptionsmönster. Det kan vara bra att ha barn med som observatörer i ett parapsykologiskt laboratorium, så att de kan tala om för alla — högt! — vad man håller på med. Det blir en ytterligare kontroll, som ett påstått medium får svårt att komma med några invändningar mot.

Förmodligen har vi alla sett en illusionist manipulera mynt från den ena handen till den andra, få dem att försvinna, dyka upp igen och bli fler. En skicklig illusionist kan också på ett mycket övertygande sätt få oss att tro att han manipulerar ett mynt, när det inte alls finns något mynt där.

Inom parapsykologin har vi där- emot börjat vänta oss det oaccepterade. När det händer någonting ovanligt som inte stämmer överens med "normala" erfarenheter så accepterar vi en parapsykologisk förklaring och antar att vår upplevelse liknar en som vi redan har hört talas om. Enbart detta är dock inte skäl nog att betrakta det som någonting verkligt parapsykologiskt.

Om föremål till exempel ser ut att falla ned från taket, bör man då antaga att de teleporterats eller slängts omkring av en poltergeist? Någon

kanske har kastat dem över axeln och dolt rörelsen med kroppen. Om det är extremt kallt i ett visst rum i ett hus där det påstås spöka så kanske det är andar i farten, eller också kanske det finns en kall källa i marken under rummet, eller också kanske golvet är dragigt. Om det ser ut att sväva någonting i luften framför mig kanske det bara är en spegling från fönstret, och när jag hör steg kanske det bara är huset som sätter sig.

Visst är det lätt att feltolka normala men ovanliga händelser när man har starka förväntningar att man skall få uppleva någonting över normalt. Om man känner till trolleriets principer kan man lättare lägga märke till hur folk uppfattar händelser och tolka deras rapporter riktigt. Man måste se mycket noga till att inte beteckna någonting som parapsykologiskt eller över normalt, när det kanske inte är det.

Vi måste också tänka efter noga hur vi skall bedöma "fakta" i en viss situation. Vid övernormala ljus- och ljudfenomen finns sällan några fysiska bevis som man kan se, höra eller förnimma på något annat sätt. Foton duger sällan som bevis. Man kan inte lita helt ens på opartiska vittnen till en händelse. En illusion av ett ljusfenomen kan till exempel överföras telepatiskt. En suggestion från en observatör kan få de övriga att tro att de ser eller upplever samma sak.

Vid poltergeistupplevelser kan feltolkningar spela en avgörande roll. Att en tavla faller ned från väggen kanske beror på vibrationer från en lastbil som far förbi. Själva förväntan att få uppleva poltergeistfenomen kan göra vissa människor känsligare för ovanliga, men inte nödvändigtvis övernormala, oroligheter som de då kan tillskriva en poltergeist.

Om man är illusionist har man en alternativ informationsbas som kan hjälpa en att förstå hur normala händelser kan uppfattas som övernormala. Illusionister utnyttjar principer på ovanliga sätt, vilket ger dem ett övertag över en oinsatt åskådare. Perceptionspsykologin är därför mycket viktig för både illusionisten och parapsykologen. Psiforskaren måste försäkra sig extra noga om att det som han iakttar under ett experiment inte färgas vare sig av hans inlärd perceptionsförväntan eller av hans instinktiva sätt att iakttaga ett skeende.

Vilseledande manövrer

Inom illusionskonsten syftar vilseledande manövrer till att fästa åskådarens uppmärksamhet vid den punkt man själv väljer. Vid spontana psifenomen motsvaras de av sinnesvillor. Illusionisten manövrerar avsiktligt, men vid parapsykologiska upplevelser kan villorna vara rent slumpar-tade. Det gäller i synnerhet när en poltergeist flyttar föremål, och observatören fäster uppmärksamhet vid fel punkt för att kunna se klart vad som händer.

Illusionister förstår mycket väl att när ett intensivare stimulus ges från scenen, så flyttar vi vår uppmärksamhet dit. Om en klumpig medhjälpare tappar en bricka med glas på i golvet, kan en slug illusionist smuggla ut en elefant från andra sidan av scenen. Dessutom, som Blackstone och många andra så riktigt har påpekat, uppmärksammar vi det som intresserar oss mest, vare sig detta är nya stimuli som just pockar på vår uppmärksamhet eller stimuli som passar in bra i det mänskliga beteendet — till exempel trollkarlens vackra assistent.

Vid poltergeistfenomen ser man ofta med ögonvrån hur föremålen flyttas, eller också lägger man bara märke till förflyttningens slutskede. Det kanske ingår i poltergeistupplevelsen att alla observatörerna måste titta åt något annat håll när föremålet flyttas, fast det har kommit några rapporter om att det skett under full observation.

Suggestion och falsarium

James Randi har påpekat att det räcker med en enkel suggestion av övernormala skeenden för att folk skall lägga märke till och rapportera "ovanliga" händelser som de tidigare inte lagt märke till. När en viss sked-böjare uppträtt i radio eller TV kom det många rapporter från människor,

som lagt märke till att deras bordssilver kroknat. Hur många av dem hade lagt märke till hur raka deras skedar och gafflar var *innan* de blev tillsagda?

Här måste man också ta hänsyn till andra saker förutom det sätt på vilket sinnessignaler kan ge upphov till fel-tolkningar eller sinnessvillor. Falsarier har alltid varit på tal när man bedömt spontana fall av psi. När det gäller syner, uppenbarelser och spöken, är falsarier särskilt svåra att avslöja. När det inte förekommer några fysiska störningar måste man lita helt på vittnens iakttagelser. Det är enkelt för ett vittne att medvetet ljuga för den som undersöker fallet. Sådant vet man har hänt på alla forskningsområden.

Dessutom är det nästan omöjligt för någon att bevisa att ett vittne inte har sett det som han eller hon uppger sig ha sett. I fall av dessa slag är det alltid viktigt att kolla vartenda vittnes uppgifter. Om det på något sätt kan konstateras att upplevelsen faktiskt var *verklig* för den som hade den, så kan man i allmänhet utesluta möjligheten av ett falsarium. Därför måste man, redan innan man tar itu med frågan om psykisk växelverkan, beakta möjligheten att det vittnet sett varit en hallucination.

Även om det är ovanligt nu för tiden så är det också möjligt att någon har använt olika metoder för att lura den som trott sig se en uppenbarelse. Tidigare har falska spiritistiska medier använt sig av olika metoder, ibland mycket fyndiga, för att lura sina kunder att tro att de mött de avlidnas andar. (Upplevelsen kan naturligtvis ha varit verklig för seansdeltagarna, även om den skapats genom ett falsarium.)

I poltergeistfall måste man också vara försiktig, men eftersom de påstådda händelserna faktiskt är fysiska störningar så kan man placera ut kontrollor som hjälper till att utesluta möjligheten av att en eller flera inblandade personer sysslar med falsarier. En ensam undersökare kan inte se alla platser i ett rum hela tiden, varför det är en god hjälp att låta pålitliga observatörer hålla ett öga på alla i rummet i stället för att själv försöka iakttaga alla föremål som kan tänkas röra på sig. De som kan ha motiv att förfälska sådana fenomen bör iakttagas särskilt noga, för den händelse att de gör små rörelser medan de flesta åskådarna har sin uppmärksamhet någon annanstans.

Elektronisk bevakning eller videospelning av rörelserna kan vara till stor hjälp, men bara så länge man inser kamerans begränsningar: dess statiska vinklar och brist på djupseende. En skicklig bluffmakare klarar ofta av en sådan kontroll. I extrema situationer kan det vara möjligt

för en bluffmakare att placera ut dubletter av föremålet eller föremålen någon annanstans, att filma de önskade rörelserna eller spela in dem på video och att sedan vid tillfälle byta ut filmen eller bandet.

För att kolla tänkbara falsarier måste undersökaren hålla utkik efter egendomliga rörelser hos människorna i lokalen, och efter "osynliga" eller andra trådar. Dessutom kan en slug förfalskare hitta på nya knep när undersökaren ansträngt sig att förebygga ett visst slags falsarium.

Forskarna bör kort sagt lära känna trollerikonstens grundläggande psykologiska principer. Sådana kunskaper, jämte kännedom om en skicklig trollkonstnärns olika effekter med föremål från spelkort, mynt och tankeläsning till rep, näsdukar och vätskor, är ett bättre skydd mot eventuella falsarier än man någonsin kan få genom att lära sig hur man böjer nycklar och skedar.

Det är mindre viktigt att lära sig hur någon böjer en nyckel än att lära sig varför han får det att synas så övertygande verkligt. Sådana kunskaper kan man ha stor hjälp av när man utformar ett experiment och lägger in kontrollor mot förmålseläckor.

Verklig psi under illusionsnummer

En annan viktig aspekt av hur trolleri fungerar, hur det utförs och tas emot, är en idé som först lades fram av Robert-Houdin, det moderna scentrolleriets fader, och som går ut på att en illusionist i grund och botten är en skådespelare som låtsas vara trollkarl. Vissa illusionister klarar sig med en klackspark, men de flesta måste vara verkligt övertygande.

De som uppträder som tankeläsare måste övertyga publiken om att de faktiskt är telepater. Kanske säger de att de är det, kanske inte — normalt inte, om de är medlemmar av *Society of American Magicians* — men publiken måste ändå bibringas uppfattningen att den uppträdande kan kontrollera psykiska "krafter".

För att bli helt övertygande för publiken kan tankeläsaren försätta sig i ett sådant tillstånd att han, när han är på scen, själv tror att hans förmåga är verklig. Denna tillfälliga tro på telepatisk eller magisk förmåga kan förklara vissa till synes spontana psifenomen som andra illusionister rapporterat till mig — fenomen som uppträtt under tankeläsar- eller illusionistnummer.

Illusionister och tankeläsare brukar använda sig av diverse tekniska hjälpmedel, fast de sistnämnda vanligen förlitar sig mer på publikens delta-

gande. Några tankeläsare har känt sig förbryllade inför onormal information som ibland kommit spontant — information om medlemmar i publiken som de inte vetat någonting om.

De brukade använda sig av den nästan omedelbart under uppträdandet, och det hjälpte till att helt övertyga publiken. Illusionister har också beskrivit situationer där de ansett att numret inte kunde lyckas på grund av brister i de tekniska hjälpmedlen, men där det ändå gjorde det.

Tankeläsare kan alltid hävda att "psykokinesi och ESP inte alltid fungerar på order" (varför de ibland använder termen "experiment" i stället för "effekt" eller "rutin"), men illusionister måste hitta på nya rörelser eller snabba repliker för att skyla över eventuella problem med utrustningen.

Därmed kommer vi in på föreställningen att man kan ledas in i en tillfällig tro som faktiskt underlättar psi. Detta aktualiseras i det arbete som utförs av Kenneth Batcheldor och hans *sitter groups*, som liknar *Phillip Group* i Canada (där en andepersonlighet som gruppen "hittat på" faktiskt förmodades att uppträda), och i de ännu populärare *PK Parties* för skedböjare.

Batcheldor börjar ofta med litet falsarier för att lätta upp stämningen, få in folk i den rätta sinnesstämningen och lösa upp hämningarna mot att uppleva det övernormala. I själva verket är det detta som illusionister och (i synnerhet) tankeläsare kan göra själva. Med litet målinriktning kan psi då dyka upp och ge tankeläsarens nummer någonting extra, eller rädda illusionisten från att göra bort sig med ett misslyckat nummer.

Trolleri och psi

I dag tror många att illusionisten är fiende till parapsykologisk forskning och parapsykologiska forskare på grund av att några illusionister har bedrivit ett korståg för att avlänsa uppmärksamheten från själva parapsykologin till deras förmåga att kopiera de parapsykologiska fenomenen. De har även tagit upp möjligheten av falsarier hos dem som säger sig ha parapsykologiska förmågor, både i och utanför laboratoriet.

Faktum är att illusionisterna som grupp inte är fientligt inställda. Vid en rundabordskonferens under Marcello Truzzis ledning i samband med 1983 års kongress med *Parapsychological Association* samlades flera framstående illusionister och sade vad de ansåg om illusionistens roll vid parapsykologisk forskning.

Bland deltagarna fanns James Randi, Milbourne Christopher, Jack Malon, Tony Raven, Bob Cassidy,

Scott Gordon, undertecknad och naturligtvis Marcello Truzzi själv (som är både sociolog och illusionist). Senare, vid 1985 års kongress, gavs ytterligare råd av Truzzi, George Hansen, illusionisterna och tankeläsarna Ray Goulet och James Rainho och mig själv.

Vid dessa rundabordskonferenser kunde parapsykologerna höra flera illusionister tala till förmån för parapsykologin, parapsykologerna och de parapsykologiska upplevelserna. Tony Raven uttalade sig till och med mot "Abscamliknande" projekt, där falska medier infiltrerar psiforskningen för att lura parapsykologerna.

Stor vikt har fästs vid nyttan av att ha illusionister som rådgivare vid parapsykologiska experiment, fast sådana synpunkter oftare har kommit från personer som varit kritiskt inställda till hela området än från parapsykologerna själva. Det betonades att kännedom om illusionskonsten kan vara till nytta på många sätt för psiforskaren och för den som utreder spontana fall.

Bortsett från utformningen av experimenten har några kritiskt inställda illusionister med skärpa hävdatt att en illusionist måste vara med som "expert" under själva experimentet för att iakttaga personerna och försäkra sig om att de inte gör någonting bedrägligt.

Jag håller med om att illusionister kan och bör vara med under genomförandet av vissa sådana experiment, i synnerhet när försökspersonerna kommer med stora anspråk. Det skulle vara till stor fördel för parapsykologen att låta en skicklig illusionist försöka forcera kontrollerna, så han får reda på eventuella brister i dessa.

De flesta experimenten är dock inte av detta slag. Det finns experiment där kännedom om trollerikonstens principer är ovidkommande i jämförelse med annan expertis. En illusionist är inte den lämpligaste personen att rådfråga i ett experiment där en dator väljer målpersoner och leder experimenten, eller där ingenting inbegriper mänsklig manipulation av målpersonerna eller bedömning utförd av människor. (Det betyder inte att datoriserade experiment är säkra mot falsarier, bara att en dataexpert eller elektriker passar bättre än en illusionist.)

De flesta metoder som används i dag ger ingen möjlighet till manipulation av vare sig försökspersoner eller utrustning. Inte ens under psykokinetiska experiment brukar det under någon fas förekomma kontakt mellan en människa och målsubstansen (slumpgeneratorer, piezoelektriska ämnen och så vidare).

Både illusionister och parapsykologer kan därför mycket väl vara öppna för tanken att låta illusionister delta inte bara som konsulter vid vissa experiment och vid undersökning av spontana fall, utan också som deltagare i själva experimenten. Den möjligheten återstår ännu att följa upp, eftersom det ännu inte har gjorts någon fullständig översikt över tankeläsares och illusionisters potentiella övernormala upplevelser. Vi får hoppas att en sådan görs i en nära framtid.

Några råd

Illusionskonsten har stor betydelse för psiforskningens alla områden. Jag hoppas att den föregående diskussionen har givit läsaren en ny syn på illusionskonstens förhållande till psi.

Jag skall sluta med några råd åt de läsare som vill gå vidare och lära sig litet om illusionskonsten. Förjupa er i den! Håll till i trollkonstaffärer, besök sammankomster med illusionisternas organisation, se många illusionister — i synnerhet sådana som arbetar nära publiken och tankeläsare — och utför så många olika effekter som ni kan.

Försök få en känsla för hur långt olika effekter kan sträcka sig, för varför de fungerar, för principerna, för psykologin och för vad som behövs för att "lura" fok. Lär i synnerhet känna trollerikonstens skådespelarsida, eftersom denna är ett av de effektivaste sätten att avleda uppmärksamheten och framställa falsk psi som äkta. Det har du nytta av som psiforskare eller psiutövare. Jag har också kommit på att det är mycket roligt.

Referenser

Hansen, George: "A Brief Overview of Magic for Parapsychologists" i *Parapsychology Review* mars-april 1985. (En utmärkt analys av illusionskonsten för de oinitierade, med en mycket prydlig

referenslista.)

Blackstone, Harry, Jr och Charles och Regina Reynolds: *The Blackstone Book of Magic & Illusion*, Newmarket Press, New York 1985.

För ytterligare läsning

Alcock, James E.: *Parapsychology — Science or Magic: A Psychological Perspective*, Pergamon Press, New York, 1981.

Anneman, Ted: *Practical Mental Effects*, Dover, New York 1983. (En av de böcker som mest rekommenderas åt tankeläsare.)

Booth, Ted: *Psychic Paradoxes*, Ridgeway Press, Los Alamitos, Kalifornien, 1984.

Christopher, Milbourne: *Search for the Soul*, Thomas Y. Crowell, New York, 1979.

Christopher, Milbourne: *Mediums, Mystics, & the Occult*, Thomas Y. Crowell, New York, 1975.

Christopher, Milbourne: *Esp, Seers and Psychics*, Louis Tannen, New York, 1968. (En av de bästa samlingarna av tankeläsareffekter på marknaden.)

Cox, W. Edward: *Mentalism and Magicians*, kan beställas från författaren, 20 Southbrock Drive, Rolla, MO. 65401, USA.

Fitzke, D.: *Magic by Misdirection*. Magic Limited/Lloyd Jones, Oakland, Kalifornien, 1981.

Frazier, Kendrick (red.): *Paranormal Borderlands of Science*, Prometheus Books, Buffalo, New York, 1981.

Fuller, Uriah: *Confessions of a Psychic*, Karl Fulves, Teaneck, New Jersey, 1975. (En härlig parodi på en välkänd parapsykologisk superstjärna, med utmärkt information om tankeläsareffekter.)

Houdini, Harry: *Houdini: A Magician Among the Spirits*, Arno Press, New York, 1972.

Artikelförfattaren, Loyd Auerbach, är Master of Science, forskare i det parapsykologiska programmet vid J. F. Kennedy University. Han var media- och PR-konsult åt *American Society for Psychical Research* innan han återvände till sitt gamla universitet som fakultetsmedlem. Där arbetar han med publicitet, marknadsföring och finansiering.

Artikeln är översatt från sommarnumret 1985 av den amerikanska tidskriften *Applied Psi*, Center for Applied Intuition, 2046 Clement Street, San Francisco, CA 94121, USA.

Översättning GUNNAR GÄLLMO.

HOROSKOP — ATT VAKNA OCH BLI MEDVETEN!! Med hjälp av

att UPPTÄCKA sig själv — och omgivningen
att FÖRSTÅ sig själv — och andra
att ACCEPTERA sig själv — och andra
att få PERSPEKTIV — och helhetssyn
att ARBETA med sig själv — och tolerera olikheter
att UTVECKLA "dolda" förmågor — och bli kreativ

ASTROLOGISK KUNSKAP
EMPATI — LIVSERFARENHET
INTUITION

ställer jag ditt INDIVIDUELLA horoskop. Även partnerhoroskop. Ring för vidare information.

BARBRO PARKVALL — 08 - 81 20 46

Mysteriet med Tibets romantiske Dalai Lama

Av Bertil Falk

*Det snöade i dunklet
när jag sökte min älskade.
Nu kan hemligheten inte döljas.
Mina fotspår syns i snön.*

Denna lilla poetiska pärla skrevs någon gång på 1600- eller 1700-talet av en man som hette *Tsanyang Gyatso*. Han var inte vem som helst. Han var den sjätte Dalai Lama. *Tomas Löfström* berättade om hans märkliga levnadsöde i *Sökaren* för en del år sedan.

I korthet är historien följande: Den femte Dalai Lamas död hemlighölls i så många år att den sjätte Dalai Lama upptäcktes först många år senare. Inte förrän vid 15-16 års ålder installerades den Sjätte som Dalai Lama. Munkarna hade således inte möjlighet att uppfostra honom från yngsta år. Sin barndom tillbringade han i sin hembygd. När han hittades, var han redan präglad av andra påverkningar än dem som en Dalai Lama utsätts för i en miljö fylld av buddhistiska lamor, som handhar hans uppfostran.

När han kom till Potala i Lhasa, vantrivdes han bland munkarna, som var hans lärare. I och för sig var han en intelligent och duktig elev, men på kvällarna smög han sig till tavernorna nere i staden, höll sig med älskarinnor och skrev kärleksdikter.

Vid 24 års ålder avlägsnades han av politiska skäl av kineserna. Enligt olika krönikörer mördades han av dem.

Ryktet att den Sjätte levde vidare har hela tiden funnits i den lamaistiska världen, och sedan *Tomas Löfström* skrev sin fina artikel om hippiebuddhan i *Sökaren*, har flera saker hänt. Bland annat har ett mycket sällsynt tryck, som berättar om den sjätte Dalai Lamas liv "efter döden", dragits fram av forskningen.

Det är en skrift som författades år 1889 av en person vid namn *Dharmatala*, en mycket lärd herre, som man emellertid vet mycket litet om. Skrif-

ten har mångfaldigats med hjälp av den i tibetanska sammanhang så vanliga träsnittstekniken i något buddhistiskt tryckeri någonstans i Centralasien.

Bara två exemplar av denna snart 100-åriga skrift är kända. Det ena finns på det statliga biblioteket i Ulan Bator, Mongoliet och det andra i Aginsky Datsan-biblioteket i Buryat, Sovjetunionen. Författaren har som källa bland annat haft en annan mycket sällsynt skrift, som författades år 1757 av en *Nomon Han*, en person som till och med träffade den sjätte Dalai Lama efter det att han "avrättats" av kineserna.

Dharmatalas skrift kom på engelska i en stencilerad upplaga i Wien 1979. Översättaren, som också skrivit en klarläggande introduktion och som ger ingående kommentarer, är *Piotr Klafkowski* vid Adam Mickiewicz-universitetet i Poznan, Polen. Den heter "Den hemliga befrielsen av den sjätte Dalai Lama som Dharmatala berättat den."

Enligt dessa tre märkliga skrifter överlevde den Sjätte sin egen "död", som ska ha inträffat år 1706, med hela 40 år. Först 1746 avled han efter tre års sjukdom. De första tio åren efter det att han avsatts och "avrättats" eller försvunnit, var han på flykt, ägnade sig åt pilgrimsfärder kors och tvärs och höll sig helt borta från alla anspråk på överhöghet och liksom tidigare utan alla politiska aspirationer.

Han färdades ridande på en vit häst, oftast med bara några få följeslagare. När folk upptäckte vem han var, vädjade han:

— *Berätta inte för någon att jag själv kommit från Tibet i denna förklädning. Jag måste fortfarande utge mig för att vara pilgrim ett tag framöver för att besöka heliga platser. Var snäll och orsaka inget avbräck för mig och du ska förstå varför efteråt.*

Poeten från Potala hade förvandlats till en pilgrim som utförde de lama-

tiska riterna efter alla konstens regler, där han drog fram i och utanför Tibet i områden där den tibetanska buddhismen har fotfäste. Vid ett tillfälle diktade han:

*Fall på knä för gurun,
den trefaldiga Tidens Buddha,
de förnimmade varelsernas Herre,
inför fader Lobzan Yeshe.*

Denna uppmaning, framkväden i samband med att munkar och anhängare från Tibet och Sog frambar offer till Heruka, är helt i linje med den starkt religiöst präglade didaktiska traditionen i tibetansk litteratur. Den saknar helt den naturliga friskhet som präglade den långhåriga Dalai Lamas kärleksdikter innan den stora vändpunkten nummer två inträffade i hans sällsamma liv. (Den första stora vändpunkten var när han rycktes bort från sitt hem och fördes till Lhasa som den sjätte inkarnationen av Chenresig för att omhändertas av lamorna i Potala.)

Den lite tragiske älskaren från Lhasas krogvärld framtonar nu som en fullfjädrad tibetansk lama. Han kan hålla på fjorton dagar i sträck utan uppehåll med att rabbla böner och utföra kulthandlingar. Kring honom inträffar olika mirakler.

Berättelsen säger också att han kom till Peking och där erbjöds att få återvända till Lhasa, men han avvisade erbjudandet nästan förskräckt med hänvisning till att han bara var en pilgrim som aldrig eftersträvat den höga ställningen i livet. Han lämnade brådstörtat Peking.

När denne man mot slutet av sin levnads bana ser tillbaka på sitt liv, noterar han:

— *Jag har själv ända sedan min barndom drivit omkring ensam långt borta från min födelsebygd och mitt kloster, från min religiösa och politiska ledarställning, ständigt avskild från mina plikter.*

Ett fenomen i detta sammanhang, som förbryllar en västerlänning, är det faktum att om berättelsen är

sann, så levde tre personer samtidigt, som efter varandra placerades på tronen i Potala och kallades för den sjätte Dalai Lama. För tibetanerna ter sig detta föga märkligt. Det handlade helt enkelt om tre olika manifestationer av den femte Dalai Lama (den femte inkarnationen av Chenresig). Det kan finnas hundratals, ja tusentals sådana manifestationer samtidigt. Dharmatala: "Det finns inget att anmärka mot detta och det ska inte finnas heller."

Den sjätte Dalai Lamas ungdomsdikter har länge varit svåråtkomliga. Nu finns de i en liten behändig volym på engelska. "Den sjätte Dalai Lamas sånger" har utgetts av Biblioteket för tibetanska verk och arkiv i Dharmasala av *K. Dhondrup* som skrivit ett fint förord. Den kom ut 1981.

Jag ska här citera den mest komplicerade av de annars folkligt enkla dikterna.

*Den heliga Dagpa Shelrills snöre
vatten*

Det sällsynta Naga-Vajra-gräsets daggdroppar

*Ambrosians essens
jäst till vin av Yeshi Khandro*

*Inkärnerad som vin-ungmö
räddad hon suputerna undan återfödelse i de lägre regionerna
om Ambrosia-vinet dricks med den rätta mentala attityden.*

Jag lyfter fram dessa rader eftersom både tibetanska och västerländska forskare anser att detta är ett poem som är rent tantriskt till sitt innehåll och som avslöjar att den Sjätte till fullo bemästrat tantra.

Många vill också se den Sjättes kärleksaffärer i tantrisk belysning. Det höjer hans historier med kvinnor "över vanliga människors affärer", menar Dhondrup. Annars märks just den tantriska sidan hos den Sjätte i följande rader, där han skriver:

*Aldrig har jag sovit utan en käresta.
Inte heller har jag spillt en enda droppe sperma.*

Förmågan att hålla tillbaka sin sperma är som bekant ett konststycke av tantriskt slag, som en del yogautövare sysslar med än i dag.

Den sjätte Dalai Lamas kärleksdikter är annars så allmänmänskliga att det inte känns som att korsa gränsen till en annan kulturkrets när man läser dem:

*Pilen har träffat sitt mål.
Dess spets har trängt ned i jorden.
Jag har mött min älskade.
Mitt hjärta följer henne av sig självt.
Eller
Hon doftar sött av kropp,
min älskade, landsvägsdrottningen.
Likt den värdelösa vita turkosen*

togs hon upp för att kastas bort.

Den sjätte Dalai Lama är som poet den andre store lyrikern i Tibets historia. Den förste hette som bekant *Milarepa* och levde för 950 år sedan. Båda var de heliga män, men ändå helt olika. Milarepa var en stor syndare och utövare av svart magi, som tog sig i kragen och trots ett fasansfullt karma lyckades nå upplysningen och se det Klara Ljuset under sin livstid. Hans diktkonst är den traditionella tibetanska lärodikten, den som präglar skrifterna i de tibetanska klostren.

Den sjätte Dalai Lamas liv kan delas in i tre delar. Först levde han som en vanlig tibetansk liten på hemma i Mon. Sedan placerades han i Potala som den inkärnerade Chenresig. Därefter infaller sista delen av hans liv, som kringresande hög lama. Det märkligaste i detta är att han lever som långhårig hippie, om man nu ska använda sig av den träffande jämförelse, som *Tomas Löfström* gjort, när han som den sjätte Dalai Lama sitter på tronen i Potala. Bortkörd från denna tron ägnar han 40 år åt att verka som en tibetansk lama, bygga kloster etc. Upp-och-ned-vända världen.

Under sin tid som Dalai Lama avlade han inte bara munklöften. Han avlade sig dem också. Forskarna är numera ganska eniga på den punkten.

De kärleksdikter han skrev har en folklig klang, som man annars inte hittar i de tibetanska skrifterna. Ändå

anser inte specialisterna att Dalai Lamas dikter är något enastående som hänger fritt i luften. Man menar att hans dikter ingår i en folklig tradition, som ansågs alltför världslig för att de skrivkunniga munkarna skulle skriva ned dem.

Att den Sjättes märkliga kortdikter bevarats åt eftervärlden beror naturligtvis på just det faktum att han var Dalai Lama. Hans lyrik har också levt kvar i folkmun till våra dagar.

Är historien om den Sjättes liv efter "döden" sann? Det vet vi naturligtvis inte. Men det finns inget som talar för att den skulle vara en förfälskning. Däremot finns det en hel del som talar för att berättelsen är sann. Men även om den är "sann", kan den naturligtvis vara "osann". Jag menar att den möjligheten naturligtvis finns att den Sjätte verkligen dödades 1706, men att en bedragare för omkring och lät sades vara den avsatte Sjätte.

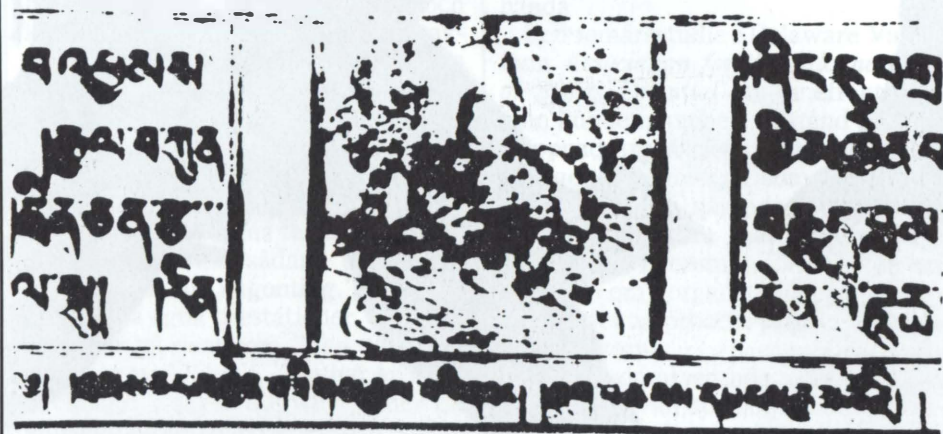
Litteratur:

Dhondrup, K.: "Songs of the sixth Dalai Lama" (Dharmasala 1981).

Klafkowski, Piotr.: "The Secret Deliverance of the Sixth Dalai Lama as narrated by Dharmatala" (Wien 1979).

Löfström, Tomas.: "Den rena melodins ocean — en excentrisk buddhainkarnation" (*Sökaren* nr 3, 1975).

Savitsky, L.S.: "Tibetan Literature of the Eighteenth Century" (*The Tibet Journal*, Vol. 1, No. 2, 1976).

Om denna suddiga bild skriver *Piotr Klafkowski* så här: "Det enda porträtt av den sjätte Dalai Lama som jag lyckats spåra upp i de böcker som jag haft tillgång till, är kopierad från titelsidan i *Nomon Han* bok. Den är inte så tydlig som man skulle önska och de viktiga detaljerna i hans anlete och händerna är nästan oläsliga. Vi kan bara urskilja den yttre konturen av en pojke i en munks kläde och hög Gelugpamössa. Kanske är det passande att hans porträtt och hans ansikte, som allt annat som har med den sjätte Dalai Lama att göra, också är höljt i dunkel." En skriftlig beskrivning av Dalai Lama berättar dock att "han bar en bäge i ena handen och att han bar en lekmans blåa silkeskläde. Han hade ringar på flera fingrar och lät håret växa långt, i stället för att anlägga munktonsur. Den suddiga bilden är från år 1757 och finns på titelsidan till den bok som *Nomon Han* skrev.

Topprestationer inom idrotten

Av Charles A. Garfield

Elitidrottare säger gång på gång att en topprestation inte är någon vanlig viljehandling. Abraham Maslow förklarade att "viljan ingriper inte. Den vilar. Den tar emot och ställer inga krav. Vi kan inte kommendera fram en topprestation. Den är bara något som händer oss."

Även om vi kanske inte kan kommendera fram en topprestation, som Maslow säger, så kan den förberedas. Skillnaden ligger i sättet på vilket detta går till.

När vi undersöker detta finner vi att elitidrottare inte lyckas därför att de medvetet kontrollerar kroppen och sinnet, utan att det är precis tvärtom. Även om de övar kontroll i form av självdisciplin och kunskapssökande under träningsfasen, så ger de sig bara hän när det verkligen gäller. Ett av de enligt min uppfattning mer anmärkningsvärda uttalandena gjordes av Catfish Hunter, när han hade gjort en perfekt match mot Minnesota Twins 1978. Han sade åt journalister:

"Det var som en dröm. Jag fungerade som i trans. Jag ägnade det inte en tanke på hela tiden."

Under de sista minuterna före en match brukar framgångsrika idrottare medvetet eller omedvetet framkalla ett psykiskt tillstånd som liknar minnesförlust. De släpper alla medvetna tankar på det som de har lärt sig om hur de skall använda sinnet och kroppen. Vissa idrottare har beskrivit det som att de "spelar i trans", "slår på autopiloten" eller "släpper taget". Jag föredrar den sista frasen, eftersom den bäst anger vad det är fråga om.

I sovjetisk litteratur fäster man stor vikt vid förberedelsestadiet före tävlingen, men ägnar mycket liten uppmärksamhet åt fasen där man släpper taget. Det är på detta område, mer än i fråga om andra delar av den psykiska träningen, som USA har tagit ledningen, även om detta att släppa taget är något som några av våra egna idrottspsykologer har överförenklats.

Att släppa taget tjänar ingenting till om man inte först har gått igenom både fysisk betingning och psykisk träning. Ingenting kan ersätta det hårda arbete och den självdisciplin som ingår i idrottsträningen, men utan förmågan att släppa taget kan den disciplin som man har övat upp motverka sitt syfte.

I Timothy Gallweys *Inner Game of Tennis*, ett intressant arbete om hur man släpper taget i idrotten, citerar författaren zenmästaren D. T. Suzuki, som har sagt:

"Storverk utförs när man inte kalkylerar och tänker."

Gallwey för resonemanget vidare:

"När en tennisspelare är inne i spelet tänker han inte på hur, när eller ens var han skall träffa bollen. Han försöker inte träffa bollen, och när han har gjort det tänker han inte på hur bra eller dåligt han gjort det. Det verkar som om bollen träffas i en automatisk process som inte kräver något tänkande. Det kan finnas medvetenhet om hur bollen ser ut, låter och känns, och till och med om den taktiska situationen, men spelaren tycks helt enkelt veta vad han skall göra utan att tänka på det."

För Gallwey är denna lösgörelse huvudsakligen en fråga att "låta bli att bedöma" spelet. Det betyder inte att han struntar i sina fel, utan att han "ser händelserna sådana de är och inte lägger till någonting." Att bedöma sina egna prestationer, att sätta etiketter på dem som "den där sum-pade jag verkligen", "jag har en svag backhand", säger Gallwey "leder till känslomässiga reaktioner och sedan till att man spänner sig, anstränger sig för hårt, fördömer sig själv och så vidare."

Basketbolltränaren Stan Kellner har också anmärkt:

"Så snart tävlingen börjar tar idrottarens automatiska psyke över. Han tänker inte särskilt mycket medvetet."

Det påminner mig om den förre fotbollsstjärnan O. J. Simpson, som skall ha sagt:

"Om man tänker... så hugger tankarna en i ryggen."

Simpson sade att före en match "är det viktigast för mig att bli klar i huvudet... Jag tänker inte på någonting, så förhoppningsvis tänker jag på allt. Jag tar in det jag behöver ta in. Man reagerar bara i stället för att tänka medvetet på det."

Kellner säger:

"En spelare som tänker för mycket under matchen blir hämmad. Spelet måste gå automatiskt, naturligt och spontant."

Kellner räknar upp fyra steg på vägen mot detta tillstånd:

1. Att slappna av psykiskt och fysiskt.

2. Att upptäcka de inre bildernas kraft.

3. Att förbättra sin koncentration förmåga genom att hålla kvar den inre bilden av det önskade slutresultatet några sekunder.

4. Att lära sig att "låta det hända" snarare än att försöka "få det att hända".

I en femårsstudie i Delaware Valley fann *Association for the Advancement of Sports Potential* att ju effektivare man kunde uppnå ett tillstånd av "avslappnad uppmärksamhet" (som skapas genom övningar som motsvarar de fyra ovan nämnda punkterna), "dess effektivare blir rörelserna". Maurice D. Pressman förklarade i sin rapport om organisationens forskning denna process utifrån de båda hjärnhalvorna:

"Den dominerande hjärnhalvan (vänstra halvan hos högerhänta) är inriktad på tänkandet, på språket, på detaljer och på att bygga upp små ansträngningar och små detaljer till en större bild, en större gestalt. Den icke-dominerande hjärnhalvan (högra halvan hos högerhänta) är å andra sidan mycket inriktad på att uppfatta hela rörelser, hela idéer, gestalter. Den föredrar bilder framför ord, musik framför idéer. Om man alltså håller tillbaka vänstra hjärnhalvans funktioner så får högerhalvan tillfälle att ta över... I ett tillstånd av kon-

centrerat medvetande är därför fantasin livligare, repetitionerna effektiva och odlandet av positiva attityder säkrare... Genom att vi också minskar spänningen... lossar vi i princip musklerna och låter det vi gör flöda friare. Vi tror att i den mån vi håller tillbaka vänstra hjärnhalvans funktioner friger vi personligheten och låter den flöda in i sin verksamhet, utan självmedvetenhet och med mer obehindrad koordination."

Idrottspsykologerna Evelyn Hall och Charles Hardy klagade på detta ytterligare, när de 1981 talade vid *Fifth World Sport Psychology Congress* i Ottawa i Canada. De höll med om Pressmans analys:

"När deltagarna tänker, analyserar och verbaliserar för mycket under en tävling kan de bli offer för den så kallade analysförslamningen."

Hall och Hardy sade också:

"Eftersom högra hjärnhalvan har en oerhörd förmåga att känna igen

och manipulera komplexa mönster och fatta flera beslut samtidigt vid idrott, bör denna förmåga stärkas."

De menade att de bästa prestationerna kunde uppnås genom att man koncentrerade sig inte på det förflutna eller framtiden (vänstra hjärnhalvans dominans) utan på nuet (högra hjärnhalvans dominans), genom att disciplinerat tillämpa metoder för avslappning, psykiskt repetitionsarbete och skapande av inre bilder.

Många idrottspsykologer som utforskar sinness tillståndet när man släpper taget (Ravizza 1977, Csikszentmihalyi 1979, Romen 1976, Loehr 1983, Hickman 1981, Suinn 1976) är överens om att ord och fraser som "automatiskt", "utan eftertanke" och "koncentration på nuet" beskriver sinness tillståndet hos idrottare vid deras toppprestationer. Lee Pulos har sagt mig:

"Det verkar som om man har till-

gång till mycket fler möjligheter när man kan gå över från en medveten kontakt till en naturligare eller undermedveten kontakt mellan sinne och kropp."

Denna kontakt mellan sinne och kropp uppnår man genom avslappning, psykiskt repetitionsarbete, inre bilder och, till slut, genom att släppa taget.

Hur det ser ut och känns att släppa taget

Hur ser det ut och hur känns det att släppa taget? Hur är det att uppleva det tillståndet? Sådana kärnfrågor får jag från idrottare, tränare och andra som är med på mina kurser. Nedan följer en beskrivning som jag satt samman av hundratals uttalanden av toppidrottare, som själva har upplevt detta sinness tillstånd hundratals gånger:

Formeln för toppprestation En personlig iakttagelse

Genom mina egna forskningar i toppprestationer har jag funnit en gemensam nämnare hos män och kvinnor som ägnar sig åt många olika aktiviteter, nämligen deras förmåga att gå in i sig själva och hämta energi och inspiration ur källor som vi vanligen inte når — de dolda reserverna. Om och om igen har idrottare sagt att de gjort stora språng i sin utveckling när de fått tillgång till dessa reserver. Sådana ögonblick beskrevs ofta som "oväntade" och "övervåldigande". Idrottsskribenten och löparen Valerie Andrews skrev i sin bok *The Psychic Power of Running*:

"När vi börjar närma oss vår bästa nivå kan vi uppleva häpnadsväckande förändringar av kropp och psyke, samtidigt med stora framsteg både inom idrottsförmågan och medvetandet."

När jag sökte förklaringar på detta stötte jag på William James' essä "The Energies of man", där han skrev:

"Om en ovanlig nödvändighet tvingar oss att pressa oss, så händer någonting överraskande. Tröttheten förvärras upp till en viss nivå, men sedan försvinner den gradvis eller plötsligt och vi blir piggare än vi var förut. Vi har uppenbarligen fått tillgång till en ny energinivå, som dittills dolts av det trötthetshinder som vi vanligen ger vika inför. Det kan finnas lager på lager av denna upple-

velse. Man kan komma inte bara i andra andningen, utan också i tredje och fjärde."

På en viss energinivå talar topppresterande människor ofta om en mycket hög eller extatisk upplevelse. Mike Mantzer beskrev på följande sätt hur han tränade inför tävlingen om att bli Mr. Olympia, och få världens mest ansedda kroppsbyggartitel:

"Jag kände hur livskraften strömmade genom min kropp, så att jag ibland brast ut i ett långt gapskratt, som jag måste kväva för att inte bli tagen för vansinnig."

Jag fann att litteraturen om osedvanliga idrottsprestationer i själva verket är full av sådana citat, men jag har ingen aning om i vilket förhållande de står till de senaste experimenten i träningsfysiologi. Så vitt jag vet har idrottsforskningen ännu inte tagit upp denna sida av den övre prestationsgränsen.

I sina sextiotalsstudier av "toppupplevelser" — mänskligheten i sina högsta stunder — vände Abraham Maslow på det traditionella sättet att granska problem med mänskligt beteende. I stället för att undersöka det som inte fungerade koncentrerade han sig på det mänskliga beteendet på dess högsta och mest personligt tillfredsställande nivåer. Han fann att under toppupplevelsen hade hans

försökspersoner en känsla av större självförtroende, av att vara mer integrerade, av att äga alla sina förmågor, både psykiska och fysiska, av att vara helt inställda på nuet.

Integrationen av de mänskliga funktionernas psykiska och fysiska aspekter bidrog till ett uppträdande som skänkte personlig tillfredsställelse samtidigt som den överskred vardagens förväntningar. Maslow skrev att i sådana stunder "samlades personens krafter på ett ovanligt effektivt och intensivt njutningsfyllt sätt, där han är mer integrerad och mindre splittrad, mer öppen för upplevelser... uttrycksförmögnare eller spontanare, bättre fungerande, mer kreativ... mer sig själv, mer förmögen att helt förverkliga sina möjligheter... mer mänsklig."

De flesta topppresterande människor säger, som ett eko av denna föreställning om integration och egenkraft, att även om de varit nervösa när de börjar tävla så ger nervositeten snart vika för en mycket tydlig *förväntan* om framgång. Denna attityd demonstrerades förmodligen av den olympiske guldmedaljören Bruce Jenner, när han sade:

"Jag började känna att det inte fanns någonting jag inte kunde göra om jag var tvungen. Det var en känsla av väldig kraft inom mig själv."

"Med ens verkar det som om allt fungerar till min förmån. Jag har ingen känsla av att jag *måste göra* någonting. Mina handlingar följer på varandra som i en behaglig dröm, fast min kropp kanske ansträngs mycket. Jag ägnar inte en tanke åt vad jag bör göra eller på vilket sätt. Allt sker automatiskt, som om jag kopplat in mig på en radiostråle som styr mitt nervsystem och håller det synkroniserat med allt inom mig och runt mig."

Jag känner mig isolerad från allt som kan distrahera. Tiden försvinner, och trots att jag vet hur snabbt allt sker omkring mig så känns det som om jag har all den tid jag behöver på mig för att reagera riktigt. Jag är så helt inne i det jag gör att det inte ens är fråga om jag har självförtroende eller inte.

Jag distraheras inte av sådana saker som oro för misslyckande eller trötthet. Till och med sådana känslor som tillfällig rädsla tycks omedelbart

förvandlas till positiva krafter. Det är inte fråga om att lyckas, fast detta samtidigt verkar naturligt och lätt.

Jag känner mig egendomligt lösgjord från det jag gör samtidigt som jag är helt i kontakt med allt, ett med det jag gör. Hela frågan om skillnaden mellan sinne och kropp tycks faktiskt upplösas när jag känner mig som om båda reagerar perfekt på mina egna önsknings och inre impulser.

Jag är skarpt medveten om färger, ljud, närvaron av människor runt mig, känslan av att vara en kraft- och energikälla just nu. Det är ett transliknande tillstånd, men jag känner att jag har total kontakt med allt omkring mig, med allt inom mig, som om de vanliga barriärerna mellan mig och omvärlden har försvunnit, och jag är helt ett med mig själv och den fysiska världen som jag växelverkar med.

Det är en underbar känsla, skarp, fylld av glädje, *verkligare* än vardagsvärlden. Den går mycket djupt,

en upplevelse som flera gånger om ger mig lön för all den möda jag har lagt ned på idrotten."

Det finns en missuppfattning om detta att släppa taget som via massmedia har nått ut till allmänheten. Att släppa taget har på något sätt blivit lika med att bara låta allt gå som det vill, att släppa allt ansvar och lita på ödet.

I själva verket kan ingenting vara längre från sanningen. Toppidrottare är helt medvetna om vad de satsat, om sitt ansvar både mot sin egen satsning och mot sina lagkamrater, ifall det är en lagsport de ägnar sig åt. En riktigare beskrivning är att idrottaren, efter att ha övat upp sinne och kropp, lär sig att lita på de komplexa undermedvetna mekanismer som i sista hand styr toppprestationerna, och att han eller hon utifrån denna förlitan kan avstå från de medvetna eller viljestyrda kontroller som hämmar dessa subtilare processer.

Jämte denna förväntan om framgång säger de topppresterande att *vardagsvärlden hamnar i bakgrunden* och att de har en känsla av att de omges av ett osynligt hölje där ingenting tycks existera mer än det de just håller på med. Vid dessa tillfällen är idrottaren så koncentrerad att han i stort sett blir omedveten som sig själv. Somliga beskriver detta som en form av minnesförlust, andra som ett överskridande av de vanliga tankevanorna. Fotbollsproffset Jack Snow sade:

"Om ett flygplan störtade på stadion tror jag inte att jag skulle lägga märke till det förrän matchen var över."

Sådana rapporter motsvarar det som sovjetiska idrottspsykologer berättar för oss om toppprestationer. De styrs från någonstans djupt inom oss, från en intuitiv eller undermedveten nivå av vårt väsen, snarare än av våra tankar. Under själva toppprestationen frigörs idrottaren tydligen från de medvetna tankeprocesserna och "slår på autopiloten", tar stora reserver i anspråk för stundens handling.

Under toppprestationsupplevelsen koncentrerar idrottaren sig på just de detaljer av spelet som gör det möjligt för honom eller henne att reagera på bästa möjliga sätt.

Många idrottare har talat om *en känsla av kraft* under toppprestationens höjdpunkt, en kraft som överstiger deras vanliga energinivåer och som tycks komma från någonstans utanför dem. Basketbollstjärnan Patsy Neal beskrev en

"närvarande kraft som låter en 'gå på vattnet' och göra under". Ännu intressantare är att lagkamrater eller andra vittnen ofta lägger märke till när denna kraft väller upp. Efter att ha iakttagit Peter Snell sade en annan löpare:

"Snell gav sig av så snabbt att det såg ut som om en ryttare på en snabb häst hade kastat lasso om honom och ryckt honom med sig."

Gång på gång har idrottare beskrivit hur de under sina toppprestationer har känt sig uppslukade av själva skeendet, hur själva aktiviteten tagit över och hur de blivit perfekt synkroniserade med den. Några idrottare har sagt att de började känna sig som om de handlade automatiskt, som om deras sinne och kropp vore instruerat perfekt inkopplade på ögonblicket. De deltog i handlandet utan något medvetet tänkande.

En annan viktig del av toppprestationens upplevelse är *en känsla av glädje eller extas*. Redan före den löpning, där Roger Bannister för första gången sprang en engelsk mil på mindre än fyra minuter, hade han förförts av idrottens kraftgivande extas. Han kom ihåg den njutning han kände när han sprang på engelska landsbygden som ung:

"Jag utvecklade en grund av fysisk styrka och en både känsломässig och fysisk dragning till *den rena glädjen i att springa*."

På liknande sätt sade diskuskastaren Al Oerter, som vunnit fyra guldmedaljer, när han funderade på hur han hade känt sig under OS: "Aldrig så mycket pengar, makt eller status kan omöjligt mäta sig

med den upplevelsen."

Om det extatiska ögonblicket i idrotten sade Jurij Vlasov, den ryske världsmästaren i tyngdlyftning:

"Det finns inget dyrbarare ögonblick i livet än detta, *det vita ögonblicket, och man kommer att arbeta mycket hårt i årtal bara för att få uppleva det igen*."

I mina forskningar om toppprestationer har jag alltså kommit fram till följande:

Idrottaren förväntar sig att lyckas.

Den vardagliga världen drar sig tillbaka, och idrottaren börjar handla helt "i nuet", som om en autopilot hade slagits på.

Idrottaren koncentrerar sig helt på stunden, och hans koncentration är så intensiv att han förutser handlingar innan de hunnit utföras.

Idrottaren har en känsla av att äga osedvanlig kraft, som ibland tycks komma från en källa utom eller från en ny källa inom honom själv.

Idrottaren har en känsla av att helt uppslukas av det han gör och av att vara helt inställd på det.

Idrottaren har en känsla av glädje och extas, den "perfekta känslan".

Det står klart, med ledning av både sovjetiska forskningar och mitt eget arbete med idrottare, att man kan lära sig vissa saker som hjälper till att skapa toppprestationens sinness tillstånd. Sättet att betinga psyket på detta sätt skiljer sig egentligen inte från sättet att betinga kroppen.

Charles Garfield

Hur man skall släppa taget

Hur släpper vi taget? De flesta toppidrottarna är inte helt medvetna om att de gör någonting särskilt för att frammana det sinnestillstånd som får dem att göra det. Cindy Nelson, medlem av USAs skidlag, sade i marsnumret 1983 av *Women's Sports*:

"I allmänhet förekommer inget medvetet tänkande. Allt är instinkt, och det intränade tar över."

Men detta säger oss naturligtvis inte hur det går till — hur man slutar upp att tänka på vad som skall göras. Idrottslitteraturen ger oss vissa vinkar om vad idrottare gör för att uppnå detta viktiga sinnestillstånd. Golfproffset Jane Blalock sade:

"Jag går in i omklädningsrummet, hittar en egen vrå och bara sitter där. Jag försöker uppnå en fridfull intighetskänsla som jag sedan tar med mig ut på golfbanan. Om jag får denna känsla av lugn och glömska inom mig, så känner jag att jag inte kan förlora."

Det tillstånd som Blalock beskriver ser ut att sammanfalla med det vi känner till om meditationsövningar inom krigskonsterna, vilka är en grundläggande källa för de sovjetiska idrottsforskarna. Inom krigskonsterna lär zendisciplinerna idrottaren att tona ned intellektet och utveckla intuitionen. Det yttersta syftet är att frigöra idrottaren från vrede, illusion och falsk lidelse.

Vi vet att meditation, så som den används inom krigskonsterna, inte alls är främmande för västerländska idrottare. Kända exempel är Bill Walton och Joe Namath och till och med hela lag, som Philadelphia Phillies och Detroit Tigers, som har tagit upp dessa övningar i sin träning.

En central uppgift inom meditationen är att lugna sinnet, och när man förbereder sig för att släppa taget i idrotten krävs samma lugn. Timothy Gallwey skrev:

"De största prestationerna inom idrotten... kommer när sinnet är stilla som en glasklar sjö."

För Gallwey var en av de viktigaste sakerna för att uppnå denna stillhet att koncentrera sig helt på nuet.

Negativa tankar är det värsta hindret mot att koncentrera sig på nuet. Negativa tankar är vilka tankar som helst som stimulerar negativa minnen av det förflutna eller som provocerar fram negativ oro för framtiden. De viktigaste skälen till att man spänner sig i stället för att släppa taget kan delas upp i fyra kategorier:

1. Idrottaren anstränger sig för mycket, under föreställningen att resultatet blir bättre ju mer man anstränger sig.

2. Idrottaren oroar sig över tidigare

misstag, och hans fruktan för att upprepa dem hämmar honom. Musklerna spänns och hans rörelser blir ostadiga och osäkra.

3. Idrottaren bekymrar sig för mycket om resultatet av en match, vilket gör hans eller hennes rörelser försiktiga, ängsliga och mekaniska.

4. Idrottaren blir för uppskruvad och glömmar bort att de bästa prestationerna görs spontant och naturligt. Om han hetsar upp sig för mycket blir han stressad och känner det som om det handlar om liv eller död. När idrottaren ängsligt månar om att göra rätt och är medveten om varenda rörelse kommer resultatet i farozonen.

Dessa orosmoment hör hemma i vänstra hjärnhalvan och skulle inom krigskonsterna kallas "falska lidelser". I sina skrifter om zenbuddhismen förde D. T. Suzuki samman dem med intellektet, som han sade "kliver in och försöker mörda" flödet, eller enheten, mellan oss själva och våra handlingar. Fast intellektet förvisso kan vara användbart på sitt eget område, kan det få katastrofala följder om man låter det störa handlingsflödet inom idrotten.

Bruce Lee föreskrev vissa inre bilder som metod för att göra sig av med negativa tankar:

"När en sådan tanke uppstår föreställer jag mig att den står skriven på en papperslapp. Sedan tänker jag mig att jag knycklar ihop papperet, tänder eld på det och ser hur det brinner upp och förkolnas. Den negativa tanken förintas och kommer aldrig för mig mer."

I bredare bemärkelse lär zen krigskonstnären att släppa jagkänslan, eftersom den står mellan det som sker utanför en och den del av en (högra hjärnhalvans dominans) som reagerar automatiskt på detta. Suzuki berättar hur fäktare måste utveckla det som han kallar "en attityd som inte lägger sig i", där de kan reagera på nuet utan den störning som kommer när man beömd situationen, blir rädd eller uppehåller sig vid tidigare misstag.

"Då försätts sinnet i högsta beredskap och kan rikta sin uppmärksamhet åt det håll som behövs — åt vänster, åt höger, åt alla riktningar efter hand som det behövs. När ens uppmärksamhet fångas upp av fiendens svärdshugg mister man det första tillfället att själv ripostera. Man tvekar, man tänker, och medan man håller på med det är motståndaren beredd att hugga ned en. Det gäller att inte ge honom den chansen. Man måste följa svärdets rörelser i fiendens händer och låta sitt sinne vidtaga sina egna åtgärder på egen hand utan att lägga sig i."

Då lämnas mycket litet utrymme mellan motståndarens handlande (eller marken som kommer mot en om

man är löpare, eller mellan bågen och målet om man är bågskytte och så vidare) och ens egna reaktioner. När jag studerade judo sade min lärare ofta åt oss, att om det finns plats för så mycket som ett hårstrå mellan två handlingar så sker ett avbrott. När man klappar i händerna hör man ljudet utan så mycket som en sekunds dröjsmål. Även om svärdskampen är ett mer dramatiskt exempel än de flesta av oss någonsin möter inom idrotten, så säger det väl det som Zukuzuki vill ha sagt:

"Om man är orolig och grunnar på vad man skall göra, när man ser att motståndaren tänker hugga ned en, så ger man honom utrymme, det vill säga ett gott tillfälle för sitt dödande hugg."

Vi får lära oss att det sinne som kan utveckla attityden att inte lägga sig i "är som en båt som obehindrat glider nedför forsen. I zen, liksom i fäktningen, sätter man stort värde på ett sinne som inte tvekar, inte avbryter sig, inte behöver någon förmedling."

Tillämpningar utanför idrottslivet

I affärslivet, på samma sätt som i idrottslivet, leder för många tankar på tidigare misstag och rädsla för framtiden till minskad psykisk och fysisk kapacitet.

När man befinner sig i en desperat affärssituation blir ens automatiska reaktion att arbeta hårdare, att suga i, att anstränga sig mer. Men eftersom kravet på ökad produktion normalt leder till starka spänningar, förorsakar brådskande leveranskrav alldeles för ofta raka motsatsen till det som behövs — ett improduktivt sinnestillstånd, eller i varje fall till minskad produktivitet. Ett extremt exempel på detta är när utmattning i förening med brådskande leveranskrav leder till ett ökat antal misstag, så att man måste ägna mer tid åt att rätta till dem.

Att släppa taget i affärslivet kan se ut att vara raka motsatsen till allt vi har fått lära oss i livet, men kom ihåg att vi arbetar på bästa möjliga nivå inte när vi spänner oss utan när kroppen är avslappnad!

Vad är det då vi släpper taget om? När man har en brådskande leverans kan man ägna stor energi åt oro och tvivel om man skall hinna. Det är ungefär samma sak som idrottarens oro över om han skall vinna en tävling.

Den som utför topprestationer i affärer, liksom i idrott, släpper oron, tvivlet och den fysiska spänningen (reaktionen att slåss eller fly). Han slappnar medvetet av och koncentrerar sig på det som måste göras. Det är viktigt att känna igen de parallella er-

farenheterna hos idrottare och affärsmän som utför topprestationer. Och det är lika viktigt att inse att disciplinen att släppa produktionshämmande men mycket normala mänskliga reaktioner, som oro och tvivel inför en stor utmaning, gör stor skillnad mellan dem som kan och dem som inte kan.

Det är denna bedömningsreaktion som vi lär oss att släppa i personliga relationer. Genom att släppa den upptäcker vi, inte att det är fel att bedöma — tvärtom! — utan att förmågan att bedöma öppnar nya dörrar mellan oss själva och de viktiga människorna i våra liv. Det ger oss också underlag för en bedömning utifrån bredare perspektiv än vanligt.

Vare sig utmaningen består i att framgångsrikt förhandla sig till ett svårt kontrakt eller snabbt få fram en årsrapport, så kan topprestations-tillståndet bli din största tillgång. Om du är rustad med förmågan till topprestation, brådskande leveranskrav och hårda förhandlingar, så kan du nå djupare in i dina egna dolda tillgångar och finna det bästa inom dig. Att släppa taget blir din nyckel till att aktivera alla de topprestationsförmågor som du har lärt dig.

I konflikt med en vän, en älskad, en kompanjon eller en anhörig blir stressen ofta hög. Psykisk smärta eller njutning står på spel. I sådana situationer kommer hotet om psykisk smärta vanligen till uttryck i form av fysisk spänning, ungefär som de flesta reagerar på ett hot mot sin fysiska säkerhet.

I ett sådant spänt tillstånd intar vi gärna en defensiv hållning, så att det blir praktiskt taget omöjligt för oss att höra den andras version. Att höra sin älskades syn på saken, även om det är svårt mitt i ett meningsutbyte, är absolut nödvändigt om man skall kunna lösa personliga konflikter. Annars sker ingen förändring i en personlig relation, och utan förändring kan personliga konflikter inte lösas.

När vi möter stor stress i personkonflikter kan vi inte alltid hålla oss lugna och behärskade. Jag tror inte heller att det skulle vara värt besväret. Ändå är förmågan att slappna av och släppa taget, åtminstone under korta stunder i en personlig konfrontation, livsnödvändig. Använd din förmåga att släppa taget till att tillåta dig att höra den andras synpunkter

utan att bedöma dem! Ge sedan dig själv tid att tänka inte bara på vad den informationen betyder för den människan, utan också på vad den betyder för dig och din relation till honom eller henne.

I psykologin är förmågan att släppa sin helt mänskliga reflex att bedöma andra människor en väsentlig förmåga för varje terapeut. Jag har alltid ansett att man skulle kunna vinna mycket på att lära patienten samma förmåga, i stället för att låta terapeuten ha ensamrätt på den.

När man släpper taget får man förmågor som man inte bör rycka loss från samarbetet med topprestationernas övriga nyckelkomponenter, till exempel att förstå källorna till ens djupaste vilja, att planera hur man skall lyckas genom att sätta upp mål, att utveckla förmågan att slappna av när man själv vill, att lära sig repetera i tankarna och att behålla sinnesjämvikten. Allt detta är nödvändiga steg på vägen till att lära sig släppa taget.

Utdrag ur Peak Performance: Mental Training Techniques of the World's Greatest Athletes av Charles A. Garfield, Ph. D., och Hal Z. Bennett, med tillstånd av förläggaren Jeremy Tarcher, Inc., 9100 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90069, USA. Copyright 1984 Charles A. Garfield.

Charles A. Garfield är psykolog, pedagog, författare och föreläsare samt ledande auktoritet för hur man förbättrar sin prestationsförmåga och produktivitet. Han tjänstgör vid medicinska fakulteten vid University of California, San Francisco, och är *fellow* vid *American Psychological Association*. Som matematiker och dataanalytiker har han arbetat med NASAs historiska bemannade mänlandning. Han har också grundat och lett *Shanti*, en frivilligorganisation som arbetar med dödsjsjuka och deras anhöriga, och som har blivit en förebild för liknande organisationer i hela USA. Han har skrivit flera böcker, bland andra *Peak Performance* (Tarcher/Houghton Mifflin), *Stress and Survival* and *Peak Performance in Business* (William Morrow Co.). Han är ordförande för *Performance Sciences Institute* i Berkeley, Kalifornien, där han fortsätter sina forskningar om de förmågor som är nödvändiga för topprestationer. Han ser som sin främsta uppgift att göra dessa förmågor tillgängliga för alla.

Översättning GUNNAR GÄLLMO

Kännetecken för de toppresterande

De anser sig ha ett uppdrag, ett lidelsefullt engagemang i någonting som är viktigt för dem, som de närmar sig avsiktligt och med glädje (till skillnad från arbetsnarkomanens mönster "beslutsamhet och lättnad").

De har kunskap om "kärnkompetenserna" på sitt verksamhetsområde och inriktar sin mesta arbetsenergi mot dessa områden, i stället för mot mindre viktiga.

De kan och tar sig tid att regelbundet slappna av och tänka efter, dra sig tillbaka och bedöma. De kan avleda eller handskas med stress bättre än andra. (Det är de toppresterande som troligast säger att de tänker ta tre månaders semester eller resa jorden runt och som sedan gör det, säger Garfield).

De ser sin fantasi som en inre arena, har mycket god överblick och kontroll över sina inre bilder och använder denna arena för kreativ träning inför fysiskt handlande eller inför händelser i omvärlden.

De är inga perfektionister. De utnyttjar sina misslyckanden som information för att kunna rätta till sig själva.

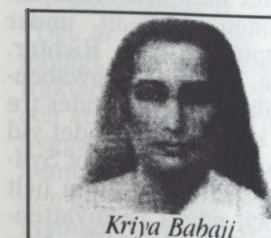
De är mer samarbetsvilliga än hemlighetsfulla. De vet hur, när och var de skall be om stöd.

De anser att människorna kommer i första hand och rollerna i andra, och de handlar därefter.

De värderar nära familje- och vänskapsband som en oerhört viktig del av sina liv.

De har god känsla för hur de skall prioritera när de planerar sin tid. De säger nej till eller delegerar sådana aktiviteter som de inte prioriterar.

De tar konsekvent risker bortom sin egen personliga "bekvämlighetszon". De identifierar sig som människor som ständigt anstränger sig utöver det som har blivit en vana.

Kriya Babaji

Praktiska lektioner i BABAJIS KRIYA YOGA

med inspelat föredrag av den odödliga mästarens lärjunge Yogi Ramaiah ges på Medborgarhuset (Stockholm) sal 302, 4/5, 18/5, 1/6 och 15/6 kl. 18.00 20 kr/lektion Egen filt medtages

Håkan Blomqvist

På UFO-fronten

Tefat och nynazism

I sin utmärkta men något paranoida bok "Messengers of deception" varnar den fransk-amerikanske UFO-forskaren Jacques Vallee för de totalitära tendenserna i många UFO-kulter och esoteriska rörelser. "Det är inte fenomenet i sig, utan den tro det har skapat, som manipuleras av grupper för sina egna syften", skriver han. (1)

Vallee ger också många exempel på hur UFO-kulter presenterar budskap som går hand i hand med den allmänna konservativa och fundamentalistiska våg som är så tydlig i både öst och väst. Teman som går igen är sexuellt förtryck, rasdiskriminering, antidemokratiska och antiintellektuella värderingar.

Historiskt sett verkar det ha funnits kopplingar mellan vissa ockulta rörelser och politik. Nazismens uppkomst är ett exempel. Totalitära och rasistiska tendenser i Blavatskys teosofi tycks ha utgjort en del av den ideologiska grogrund i vilken nazismen kunde uppstå. (2)

Att tron på flygande tefat kan utnyttjas i politiska syften finns flera exempel på. Det finns bland annat ett samband mellan vissa nynazistiska grupper och UFO. Man sprider idén att tefaten tillhör "den sista bataljonen", hemliga nazistiska grupper med baser över hela världen, bland annat i Antarktis.

Men låt oss först titta på det verkliga sambandet mellan flygande tefat och det nationalsocialistiska Tyskland! Vid julen 1944, när det tredje riket gick mot sitt oundvikliga sammanbrott, började allierade flygare rapportera att de under uppdrag över Tyskland hade följts av små, lysande föremål med en häpnadsväckande manövreringsförmåga. De mystiska föremålen kallades populärt foo-fighters, och underrättelsetjänsten i väst misstänkte till en början att de var något nytt hemligt vapen för radarstörning. Spökljusen dök upp plötsligt och följde de allie-

rade planen i flera kilometer. Ibland uppstod fel på de elektriska systemen i planen, när ljusen närmade sig, och det skapade förvirring och rädsla hos piloterna.

Enligt den italienske författaren Renato Vesco var foo-fighterföremålen faktiskt en tysk uppfinning och det första steget till det senare tefatet! Tyskarna kallade det Feuerball — eldkulan — en rund flygande farkost som drevs av en speciell turbojetmotor. Den utvecklades vid flygforskningslaboratorierna i Wiener Neustadt och användes för radarstörning och som psykologiskt vapen mot de allierade, allt enligt Vesco. (3)

Men det var en senare modell, den tefatsformade Kugelblitz — kulblixten — som var det verkliga hemliga vapen som Hitler hoppades skulle vända krigslyckan för tredje riket! Enligt major Rudolf Luzar i boken "German secret weapon of world war II" konstruerades ett flygande tefat av ingenjör Rudolf Schriever i samarbete med experterna Habermohl och Miethe. Tefatet hade en diameter på 42 meter och var 32 meter från bas till kupol. Det konstruerades i SS' underjordiska fabriker i Kahla. Den 14 februari 1945 provflögs det av Habermohl och Miethe. På tre minuter steg farkosten till 12.400 meter och man nådde en hastighet av 2.000 kilometer i timmen. (4)

Men som vanligt i UFO-sammanhang finns det motstridiga uppgifter. I tyska tidningar på 1950-talet uttalade Schriever att testflygningen aldrig blev av, att modellerna förstördes och hans ritningar stals. Andra intervjuade påstod sig däremot ha sett testflygningen med egna ögon. (5)

Enligt en artikel i tidskriften Luftfahrt International maj-juni 1975 var Schriever dock övertygad om att den stora mängden tefatsrapporter sedan kriget berodde på att någon lyckats omsätta hans teorier i praktiken — vem det var, ville han låta vara osagt.

Och det är här som vi förlorar oss mera i myt och spekulat. Rykten gör gällande att stora mängder pengar, tekniker och material kopplat till tefatsmodellerna försvann under kriget till hemliga baser, som redan var upprättade i Sydamerika och Antarktis. I sammanhanget nämns ofta de två ubåtarna U-530 och U-977, som oväntat dök upp i Mar del Plata, Argentina, den 17 augusti 1945, nästan fyra månader efter kriget. Flera författare gör gällande att de fraktade material från SS' underjordiska fabriker till hemliga gömställen i Sydamerika (6).

I flera europeiska länders folktro berättas legenden om en dold armé, vanligtvis riddare på vita hästar, som skall komma fram från sina underjordiska grottor när landet är i fara och slutgiltigt krossa fienden. En nynazistisk grupp som kallar sig Samisdat Publishers i Kanada använder sig av en variation på denna legend för att sprida sitt budskap. I boken "UFO nazi secret weapon" av Christof Friedrich och en person som bara går under beteckningen Mattern är det inte riddare på vita hästar som väntar i kulisserna, utan Hitlers "sista bataljon" som med 250.000 man kommer att slå till från en stor bas i Antarktis. På den basen har sedan kriget Schriever flygande tefat vidareutvecklats, och här, menar man, är förklaringen till de flygande tefatens gåta.

Det finns en verklighetsbakgrund till dessa fantastiska pronazistiska spekulationer. Redan 1938 var Hitler angelägen att skaffa ett fotfäste i Antarktis. Resultatet blev den tyska antarktisexpeditionen 1938-39 under ledning av kapten Alfred Richter. Från det tyska fartyget Schwabenland flögs två plan dagligen under tre veckor för att kartlägga området vid Drottning Mauds land mitt emot Sydafrika. Man upptäckte bl a flera helt snöfria zoner och några varmvattenkällor. Området döptes till Neu

Schwabenland och förklarades vara en del av det tredje riket. Flygmarskalk Hermann Göring skrev personligen ett tackbrev till kapten Richter för hans insatser.

Enligt Christof Friedrichs bok byggdes en väldig bas upp i Antarktis, och dit fraktades stora mängder material och personal. Basen är fortfarande i funktion, uppger han, och är nu nazisternas sista stora fäste, varifrån de kommer att ta makten över världen med hjälp av sina flygande tefat.

"UFO nazi secret weapon" är ett brinnande försvarstal för Hitler och nationalsocialismen som politisk ideologi. "Den känsliga konstnärssjälen i denne man protesterade mot vad han såg höll på att hända", skriver Friedrich som förklaring till Hitlers idé att judarna höll på att ta över världen. Genom förlaget Samisdat i Kanada kan man också köpa tal av Hitler, kassettband med krigssånger, vimplar och märken, bl a med texten "Frige Hess!". Dessutom säljer man en mängd nazistisk litteratur, tex böcker som försöker förklara att 6 miljoner judar aldrig utrotades.

Legenden om nazisternas UFO-bas i Antarktis dyker upp lite varstans i UFO-litteratur och i ockulta skrifter. Idén tycks ha en väldig genomslagskraft, kanske beroende på att tefatsgåtan aldrig blivit löst. Ufologen Eric Wynants i Kalifornien påstår till och med att han i Wien 1975 intervjuade en person som hade varit engagerad i arbetet med basen. Enligt W.L., som personen kallas, kan flera tusen personer vistas på basen, och man fungerar som ett slags hemligt sällskap och använder flygande tefat för att nå olika platser i världen. (7)

Med största sannolikhet är W.L. en fullblodsmytoman och hela historien nys, men den är ett fint exempel på vilka berättelser som är i omlopp. Man kan ju också tänka sig möjligheten att nynazistiska grupper "planterar" dylika påståenden för att använda sig av dem i sin propaganda.

En mycket läsvärd roman som tar upp hela detta mytkomplex är W.A. Harbinsons skickligt komponerade och spännande "Genesis". Författaren har lagt ner ett enormt arbete på att spåra fakta till berättelsens ram och har fått hjälp från flera av de största forskningsbiblioteken runt om i världen, bl a Imperial War Museum i London.

I en efterskrift säger Harbinson: "Det är enligt min bedömning fullt möjligt att personal och material fraktades till Antarktis under kriget och att tyskarna var engagerade i att bygga gigantiska underjordiska komplex i Neuschwabenland och att den amerikanska, ryska och engelska tystnadspolitikerna angående tefatsobservationer kan ha sin orsak i det sce-

nario jag presenterar i boken." (8)

Trots det uppenbart fantastiska i idén är Harbinson öppen för möjligheten att det kan ligga en viss sanning bakom dessa påståenden. Det finns alltför många ouppklarade gåtor kring nazisternas aktiviteter i Sydamerika, menar han.

En annan mycket intressant koppling mellan nazism och tefat är amerikanen George Hunt Williamson, författare till flera UFO-böcker och ett av de edsvurna vittnena till George Adamskis påstådda kontakt med "venusianen" Orthon i Kalifornienöknen 1952. Enligt Jacques Vallee arbetade Williamson de första åren på 1950-talet för den amerikanska nazi-organisationen "Silver Shirts" i Noblesville, Indiana. Organisationen leddes av William Dudley Pelley, som startade verksamheten 1932. Han fick senare åtta års fängelse för sina aktiviteter.

Efter kriget startade Pelley en oc-

kult grupp, Soulcraft, och en rasistisk tidskrift, Valor. Han skrev också boken Star Guests, som utkom 1950. Medlemskapet i Pelleys nazigrupp överlappade starkt Guy Ballards I Am-rörelse. Williamson influerade också författaren John McCoy till hans bok "UFO-Confidential" med sin teori att tystnadsgruppen var en konspiration av en samling judiska bankmän. (9)

Då och då har jag haft kontakt med den australiensiske ufologen Ken Snell. Döm om min förvåning när jag i tidskriften "Strange Phenomena", september 1979, fann en liten annons med följande lydelse: "Porträtt av Adolf Hitler, endast \$2... lämpligt för inramning och som gåva till vänner och kära. Köp två och ge en till en vän och behåll en som inspiration..." Försäljaren var ingen mindre än just — Ken Snell.

Forts. på sidan 45

I begynnelsen

Adam och dom

Den första mannen, Adam, vandrade omkring naken i den ljuvliga trädgården Eden tillsammans med sin tjej, Eva. De båda hade det skönt, plockade välsmakande frukter och åt, och de trivdes synnerligen med tillvaron. Livet var bekymmersfritt och glatt. Det var kärlek och lek. Men snart märkte Adam och Eva att en äldre herre strök omkring i Eden, iklädd nattskjorta, och spionerade på dem. Han ville bli titulerad "Herren" och sa att det var han som hade gjort alltsammans. Hela trädgården var hans. De två människorna, som liknade honom själv, bestämde han också över. Han sa till dem: Ni får äta frukten på alla mina träd utom kunskapsträdet, som är både bra och dåligt. Han försökte lura i Adam och Eva att om de åt av frukten på det trädet, så skulle de dö.

Men inte trodde ungdomarna på vad den gamle sa. De blev bara mer nyfikna på den förbjudna frukten. Och när en talande orm berättade för dem att frukten inte alls var dödligt giftig, utan tvärtom skänkte ett klart förstånd, så tvekade de inte. Eva tog först och åt litet, och sedan bjöd hon sin kille, Adam. Och inte föll de ned döda. Men de upptäckte att de var nakna, vilket de inte hade tänkt på

förut. Alltså tillverkade de vackra kransar av fikonlöv och band omkring sig.

Men den gamle herrn, som ägde trädgården, blev rysligt ond för att de hade trotsat honom. Det kunde han inte förlåta. Så han pekade och skrek: Ut ur trädgården! Och inte nog med det, han riktade en förbannelse mot tjejen och sa: När du föder barn, och när alla dina efterkommande föder, då kommer det att göra riktigt ont. Det får ni kvinnor för att du Eva tog och åt av den förbjudna frukten, och bjöd Adam också!

Herrn gillade tydligen inte tjejen. Din man skall bestämma över dig, sa han åt henne. Men han förbannade också all marken, så arg och elak var han, och sa att Adam skulle få slita i sitt anletes svett för att kunna dra upp något matnyttigt ur den.

Nu fanns det också ett annat speciellt träd i trädgården. Dess frukter hade inte herrn förbjudit människorna att äta. Men de frukterna skänkte evigt liv — precis som gubben själv hade — och nu blev han rädd att Adam och tjejen skulle återvända till trädgården och, olydiga, äta också av livets träd. Därför satte han ut "keruber och det flammande svärdets lågor" som vakter vid ingången

till Eden.

Adam och Eva fick det alltså väldigt jobbigt, sedan de drivits ut från den ljuvliga trädgården. Men de kände lust till varandra och älskade så att Eva födde Kain. Sen fick hon också Abel. De båda bröderna växte upp, Kain odlade jorden och Abel vaktade får. De försökte båda ställa in sig hos herrn, som ägde alltsammans, och bar fram gåvor till honom. Herrn tog emot Abels gåvor, men Kains avvisade han. Detta gjorde Kain så ursinnet att han kastade sig över sin bror, när de var ute i markerna, och slog ihjäl honom. Det var mycket illa gjort. Herrn, som jämt spionerade och visste vad människorna hade för sig, sökte upp Kain och frågade var han hade sin bror. Inte vet jag, slingrade sig Kain. Skulle jag hålla redan på honom?

Men herrn, som visste att Abel blivit dräpt, förbannade ogärningsmannen och drev bort honom från åkerjorden. Kain, som ångrade sitt ildåd, bosatte sig i landet öster om Eden.

Människorna förökade sig, fast herrn hade gjort livet surt för dem. Adam och Eva fick en massa ungar. Adam levde ända tills han blev 930 år gammal. Och ungarna fick ungar i sin tur och sedan dessa i sin tur och så vi-

dare. Snart kryllade det av folk ute i markerna.

Men det fanns också ena varelser som kallades jättar. De var herrns egna söner, resliga till växten. Dessa karlar började kasta lystna blickar på de mänskliga flickungarna, gifte sig med dem, och så föddes "forttidens väldiga män, som var så kända".

Herrn, som gjort så att människorna blev till, gillade dem inte, för de bråkade och slog ihjäl varandra. För den skull bestämde han sig för att döda dem allihop så att det skulle bli ett slut på dödandet. Allting på jordens yta skall förgås! utropade herrn. Och han tänkte ut ett sätt att göra sig av med dem allesamman: Han skulle dränka allt levande i vatten. Men nu var det så att det fanns en gubbe som hette Noa, en verklig hedersman och förresten sonsonsonsonsonsonsonson till Adam. Herrn tyckte det var synd att låta honom gå till spillo med de andra. Noa skulle sparas. Därför sa herrn åt honom att bygga sig en stor "ark", ett slags flytande träbunker. Och det gjorde Noa, för han var lydig och gjorde jämt herrn till viljes. Han lät samla ihop hannar och honor av alla slags djur och föste in dem i arken och gick sedan själv in tillsammans med sin familj. Det blev nu ett oherrans väder: Regn i fyrtio dygn i ett sträck, så att jorden blev helt översvämmad. Herrn dränkte allt i vattenmassorna, utan förbarmande. Han var en förfärlig hämnare, den värsta som nånsin trampat omkring barfota i en lustgård.

Efter massmorden tog herrn kontakt med gubben Noa och sa att de skulle vara vänner. Det upprättades en pakt mellan dem i regnbågens tecken. Herrn sa till gubben och hans söner att de skulle lyda honom i allt — i gengäld fick de fortplanta sig samt göra vad de ville med djuren. Ja, de uppmanades att sprida "fruktan och förskräckelse" bland djuren på jorden; de skulle döda och kaka upp dem, liksom de skulle göra med växterna. Men ett undantag nämnde herrn: djurkött med blod i fick de inte äta. Ty själen var i blodet, förklarade han, och själen skulle inte ätas. De måste alltså göra rent köttet från själ, innan en måltid fick tillredas.

Noa var en fredlig man som drack vin. En dag låg han full och naken i sitt tält. Hans son Ham fick se detta och berättade det fnissande för sina bröder, Sem och Jafet. Dessa fann på råd. De tog ett klädesplagg, gick in i tältet med bortvänt ansikte och lade plagget över den berusade pappans nakenhet. När Noa nyktrat till och fick höra vad som hänt, blev han rysligt ond på sin son Ham för att denne hade sett honom naken och inte skylt över honom. Han blev så ond att han

förbannade Hams son Kanaan och sa att den stackars oskyldige pojken nu skulle bli slav åt sina farbröder.

Inte blev människorna bättre sedan herrn dödat alla utom familjen Noa. Det krigades och dödades som aldrig förr. Och herrn själv slog ihjäl dem han inte gillade.

På den tiden talade människorna samma tungomål. Och de bestämde sig för att bygga Babels torn, som skulle räcka ända upp i himlen. Detta oroade herrn. Han tänkte: om de tillsammans kan bygga Babels torn, så blir därefter ingenting omöjligt för dem. Därför gjorde han så att de inte längre förstod varandra. När den ene inte begrep vad den andre sa, då måste arbetet med tornet upphöra. Och människorna drog skilda kosor. De som talade samma språk höll ihop och skilde sig från de andra.

Den gamle herrn gillade som sagt inte alls människorna. Men en favorit

hade han: Abram, som faktiskt var sonsonsonsonsonsonsonsonson till Noa och alltså sonsonsonsonsonsonsonsonsonsonsonsonsonson till Adam. Abram var en förmoden boskapsägare och nomad som bodde i tält. Herrn lovade att han skulle stå på boskapsägarens sida gentemot dennes fiender. Han skulle göra honom stor och skänka honom Kanaans land. Där bodde bland andra ättlingar till nyss nämnde Kanaan, som förbannats av sin farfar, Noa, hedersmannen. Nu sa herrn att kanaanéerna skulle fördrivas eller dödas.

Herrn ville ingå en pakt med boskapsägaren Abram, precis som han gjort med Noa. Dess innebörd skulle vara att herrn erkändes som herre av Abram och dennes folk och efterkommande mot att herrn alltid stod på Abrams sida. Som tecken på att paktens gällde fordrade herrn att Abram och alla karlar i hans släkt och alla

tjänare skulle skära bort förhuden av könsorganets spets. De som vägrade skulle utrotas. I detta sammanhang fick Abram ett nytt namn av herrn: han kallades Abraham. Han var vid denna tid 99 år gammal och hade endast en son med en egyptisk tjänstekvinna. Tjänstekvinnans son var Ismael. Men när han var hundra födde hans hustru Sara åt honom sonen Isak.

Vid denna tid fanns det två städer, Sodom och Gomorra, som var så syndiga att herrn beslöt att förgöra dem. Abraham försökte beveka herrn att låta bli. Där bodde ju bland andra hans brorson Lot med sin familj. En dag blev det bråk i Sodom, eftersom Lot hade två främlingar i sitt hus, ut-sända av herrn, och sodomiterna ville att dessa skulle träda fram och visa vilka de var. Lot motsatte sig detta och sa: Gör precis vad ni vill med mina två döttrar, men låt de båda männen vara i fred!

Herrn tyckte om Lot och bestämde sig för att skona honom. Så han sa åt Lot att ta sin hustru och sina döttrar med sig och fly ut ur staden upp i bergen och inte se sig om under flykten. Lot tog sin familj och gav sig iväg. Samtidigt lät herrn sina medhjälpare förstöra städerna genom att bombardera dem med eld och svavel. Men Lots hustru vände sig om och bevittnade ödeläggelsen av Sodom och Gomorra och förvandlades då av herrn till en saltstod.

Abrahams Sara hade alltså fött honom en son när han var hundra. För att nu pröva om Abraham fortfarande gjorde som herrn ville, bestämde sig herrn för att befälla Abraham att döda sin son Isak. Och Abraham lurade med sig sin son till en enslig plats med ett altare, där man brukade bränna upp djur och växter till herrns ära. Han var fast besluten att göra herrn till viljes och ta livet av sin son för att visa sin lydighet. Men i allra sista stunden nåddes han av en röst som sa åt honom att låta bli. Nu visste i alla fall herrn att Abraham var en fullständigt lojal undersåte som han helt kunde lita på.

Sara dog, men den gamle boskapsägaren gifte om sig och fick en massa ungar till.

Vad Isak beträffar, så lyckades en av hans fars tjänare hitta en fru åt honom — det var en släkting som hette Rebecka. Isak fick två tvillingsöner, nämligen Esau, som var luden, och Jakob, som var slät. Jakob lurade sin gamle blinde far att välsigna honom i tron att han välsignade sin förstfödde pojke, Esau. Det gick så till att Jakobs mor, som tyckte bättre om Jakob än om Esau, sa åt favoritpojken att ta på sig broderns kläder, som lukade Esau, och sätta skinn på sina

slåta händer och sin släta hals. Därigenom fick de Isak att tro att han välsignade sin ludne son. Sedan bedrägeriet upptäckts, flydde Jakob undan Esaus vrede och bosatte sig hos sin morbror Laban. I sju år tjänade han Laban för att få dennes snygga dotter Rakel till hustru. När de sju åren gått, sa Laban att Jakob skulle få den mattögda äldstadottern Lea istället. Nå, nu fick han båda genom att han arbetade ytterligare sju år åt Laban.

Jakob, som också kallades Israel, fick tolv söner, sex med Lea, två med en tjänstekvinna, två med en annan tjänstekvinna och två med Rakel. Dessa tolv karlar blev stamfäder för Israels tolv stammar.

Näst yngst av Israels söner var Josef, född av Rakel. Hans bröder tyckte att han gjorde sig märkvärdig genom att berätta egna drömmar, i vilka han själv var något betydelsefullt. Josef skall inte tro att han är nåt, tänkte de och beslöt att döda honom. Men äldste brodern, Ruben, lyc-

kades avstyra mordet, och så kastade de Josef i en tom brunn istället. Sedan sålde de honom till ett följe som drog förbi. Då var inte Ruben närvarande. Josef fördes som fånge till Egypten. Där visade han sig så duktig i att tyda drömmar att kungen gjorde honom till styresman för hela riket.

Sedan blev det hungersnöd, och Josefs bröder kom till Egypten för att köpa säd. Där träffade de Josef, som nu basade för hela landets säfförråd. Till slut avslöjade han för dem vem han var, och det blev stor försoning. Pappa Israel flyttade med sin familj till Egypten. Där hade de det bra allihop, och där dog de. Men så fick Egypten en ny kung, och han gjorde Israels ättlingar till slavarbetare. Om den saken berättas i Andra Moseboken. Det ovan relaterade är en sammanfattning av innehållet i Första Moseboken, i god överensstämmelse med dess text, men med litet andra ord.

SM

Illustrationerna är hämtade ur en gammal bibel, tryckår okänt.

Karl-Erik Edris

VISION ELLER VANMAKT

En tolkning av den västerländska civilisationens historia och tankar inför framtiden

Vår historia är krigisk och konfliktfylld. Hotet mot vår framtid är fruktansvärt. Miljöförstöring, svält och fattigdom, kapprustning och atombomber. Detta hot är så överväldigande att de flesta av oss känner ångest och vanmakt. Vi tror helt enkelt att vi saknar möjligheter att påverka en ödesdiger utveckling. Men så är inte fallet. Ingen insats för en förbättring är så liten att den är meningslös. Vi har alla ansvar för framtiden och vi måste ta det i handling här och nu.

Vision eller vanmakt ger en fascinerande läsning för alla som vill få en helhetsbild av vår kulturs utveckling och ett hopp om en bättre framtid.

246 sidor. Rek. ca-pris 140:—

Colin Wilson

RUDOLF STEINER

Liv och vision

Översättning Nille Lindgren

Av 1900-talets viktiga tänkare är kanske Rudolf Steiner den mest oätkomlige. Ändå är han en av de mest inflytelserika och karismatiska ockulta filosofer i sin generation. Han grundlade den antroposofiska rörelsen som med sina tankegångar om ett fördjupat medvetande fortfarande har tusentals anhängare över hela världen.

124 sidor. Rek. ca-pris 140:—

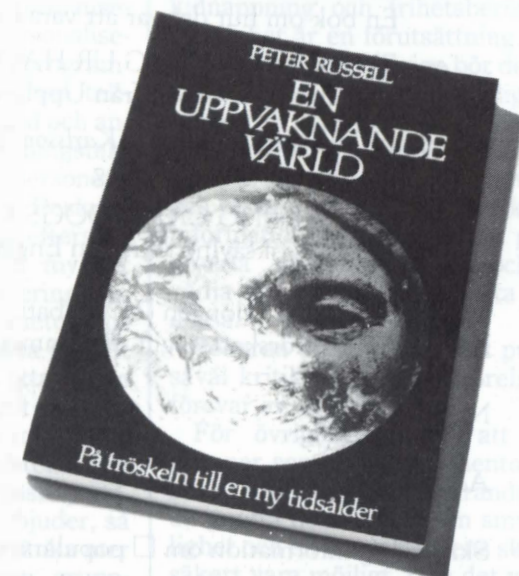
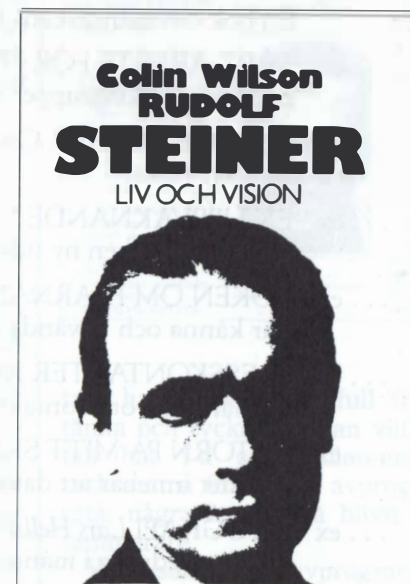
Peter Russell

EN UPPVAKNANDE VÄRLD

På tröskeln till en ny tidsålder

Översättning Hans Du Rietz

En översättning till svenska av den mycket uppmärksammade engelska boken *The Awakening Earth*; i USA *The Global Brain*. Russell argumenterar för att mänskligheten står inför en omvälvning lika betydelsefull som livets uppkomst på jorden och att vi trots allt har en positiv framtid. I boken bjuder oss författaren med på en resa som många av oss aldrig gjort förut. Vi får läsa om hur de första astronauterna fick en helt annan syn på världen när de en gång sett jorden utifrån rymden och fått känslan av att vara världsmedborgare i en värld som tycks leva ett helt självreglerande liv. 2:a upplagan. 208 sidor. Ill. Rek. ca-pris 163:—

Hallgren & Fallgren

Box 209 751 04 Uppsala Telefon 018-15 53 90

ger ut olika typer av facklitteratur
både för vuxna och barn

... ex	VISION ELLER VANMAKT <i>Karl-Erik Edris</i>	105:—
	En tolkning av den västerländska civilisationens historia och tankar inför framtiden	
... ex	RESAN TILL LIVETS BÖRJAN <i>Lars Rydén</i>	116:—
	Om livet på jorden, dess uppkomst och utveckling	
... ex	BIOTEKNIK <i>Red Lars Rydén</i>	116:—
	Teknik och natur i samarbete	
... ex	NATUREN OCH MÄNNISKAN <i>Lennart Andersson</i>	105:—
	Introduktion till ekologin och miljövården	
... ex	INFORMATION OCH KOMMUNIKATION <i>Peder Hård af Segerstad</i>	105:—
	En bok om människans förmåga att tänka, tala och förstå	
... ex	VÅRT ARBETE FÖR FREDEN <i>Red Kristin Dahl</i>	45:—
	En bok av yrkesgrupper mot kärnvapen	
... ex	RUDOLF STEINER <i>Colin Wilson</i>	105:—
	Liv och vision	
... ex	EN UPPVAKNANDE VÄRLD <i>Peter Russell</i>	135:—
	På tröskeln till en ny tidsålder	
... ex	BOKEN OM HJÄRNAN <i>Peter Russell</i>	135:—
	Lär känna och använda den	
... ex	PRESSKONTAKTER <i>Krister Petersson</i>	135:—
	En handbok om kontakter med press, radio och TV	
... ex	DATORN PÅ MITT SKRIVBORD <i>Red Herbert Söderström</i>	79:—
	Vad det innebär att datorisera sig	
... ex	LITOGRAFI <i>Lars Hellström</i>	120:—
	En handledning i manuell litografi	
... ex	NÅR MORMOR VAR BARN <i>Ing-Mari Petersson</i>	94:—
	En bok om hur det var att vara barn på 20-talet	
... ex	BYGDEN SOM STEG UR HAVET <i>Knutby Faringe Bladåkers hembygdsförbund</i>	110:—
	En hembygds historia från Uppland	
... ex	IS TID VATTEN <i>Jan F Karlsson Ill. Ruby Nordström</i>	REA 23:—
	En illustrerad diktsamling	
... ex	IT's RAINING CATS&DOGS <i>Ray Jones&Ivan Rankin</i>	40:—
	101 ways of saying things in English	

Vid beställning på talongen (25% rabatt på rekommenderade ca priset).
Porto & ev postförskottsavgift tillkommer.

Namn

Adress

Skicka mig information om ☐ populärvetenskap & övrigt ☐ sfi ☐ populärvetenskap för barn

Hallgren & Fallgren

Box 209 751 04 Uppsala Telefon 018-15 53 90

Verbala manipulationer

I diskussioner bör man försöka korrekt återge meningsmotståndares uppfattningar. Motståndarna bör kunna känna igen sina åsikter i den beskrivning man ger dem. En sådan seriös diskussionsuppläggning ger förutsättning för närmande och samförstånd mellan skilda åsiktsgrupper, i stället för strid och förakt. Den ger också läsare och åhörare möjlighet att på sakliga grunder bilda sig en egen uppfattning.

Men genom olika diskussionsknep kan man i tal och skrift försöka manipulera åhörare och läsare. Man ger då inte korrekta upplysningar, utan vinklar, förtiger, "målar fan på väggen".

Föreningen Rädda Individen, FRI, som för en kamp mot vissa nyreligiösa grupper, tecknar inte en riktig bild av "sekterna". Och scientologerna, som är en av de angripna grupperna, ger ingen korrekt bild av FRI.

I en folder med namnet "Freedom, mars 1987", som kommer från scientologer, står det bland annat: "Föreningen FRI har definierat den normala svensken. Var och en som faller utanför deras definition av 'normal' måste omskolas." Det heter också att FRI vill "stödja idén att 'upprätta rehabiliteringscentra i Sverige' för att därigenom kunna 'normalisera' vissa medborgare – efter idéer som härstammar från speciella extrema amerikanska psykiatriker". Detta är knappast ett rättvist omnämnande av FRI.

Så här förklarar föreningen själv sin uppgift:

FRI är en ideell sammanslutning av människor, som vill värna om individens frihet.

FRI har som mål att på grundval av FN-deklarationen om de mänskliga rättigheterna och med särskilt beaktande av deklarationens artikel 30 bevaka den enskilda individens rättigheter i föreningar och religiösa sammanslutningar.

FRI vill hjälpa den enskilda människan samt anhöriga och vänner, som av någon grupp har utsatts för förtryck, otillbörlig påverkan eller visledande rekryteringsmetoder, bl a genom att medverka till juridisk hjälp.

FRI vill arbeta för lagstiftning om fri
insyn i ideella föreningar.

FRI vill arbeta för att avslöja och för-

hindra missbruk av religiösa, psykologiska och vetenskapliga begrepp.

En bakgrund till FRIs verksamhet är att unga, oerfarna människor lockas in i olika nyreligiösa rörelser, där de utsätts för påverkan genom ensidiga och ibland vilseledande informationer; de suggereras, de indoktrineras i en lära utan att kunna värja sig, utan att få inhämta upplysningar från andra håll, vilka kunde ge en annan och mer nyanserad bild av rörelsen ifråga. Skulle dessa unga människor ha större erfarenhet av det religiösa området och tillgång till mer allsidiga upplysningar i full ideologisk frihet, så skulle många av dem inte välja att tillhöra den rörelse de gått in i.

I många fall finns också mycket pengar med i spelet. Detta gäller bl a scientologerna, vars kurser är mycket dyra.

Scientologifoldern "Freedom, mars 1987" vänder sig mot vad som brukar kallas religiös avprogrammering, vilket innebär att en person kidnappas från en rörelse, under en tid berövas sin frihet och utsätts för skarp och hårdhänt kritik av den tro han bekänner sig till. Syftet är att få bort en religiös indoktrinering ur huvudet på den kidnappade, så att han kan se mer objektivt.

Men foldern ger inte en korrekt beskrivning av avprogrammering, utan pratar bara om påtvingad normalisering, sinneskontroll, avpersonalise-

ring och rehabilitering. Avprogrammering beskrivs som "en grym teknik där man erövrar en individ och använder varierande nedbrytningstekniker, i syfte att 'knäcka' personens religiösa trosuppfattning". Beskrivningen är inte helt oriktig, eftersom avprogrammering kan vara mycket hårdhänt, men avprogrammering kan också uppfattas som en metod att tvinga en människa att lyssna på helt andra och mycket kritiska uttalanden om den rörelse hon anslutit sig till, åsikter och fakta som hon inte får ta del av inom "sekten". Avsikten är att ge personen ett bredare kunskapsunderlag än det som sekten erbjuder, så att han skall få en chans att tänka mer fritt och självständigt, utan grupptryck. Denna behandling kan leda till att personen lämnar sekten, men det kan också hända att han återvänder dit. När avprogrammeringen är avslu-

FREEDOM

mars 1987

ÄR SVERIGE PÅ VÄG MOT "MIND-CONTROL"?

Efter starka signaler om att en mäktig grupp privatpersoner, samlade i en förening kallad "F R I", som genom aggressiv lobbyverksamhet verkligen ser ut att få representanter för regeringen inlurade på detta farliga område, så startade FREEDOM en undersökning i januari 1987.

Harriet Svanhard, Ordförande
föreningen FRI

Om en grupp av individer överskrider gränsen så måste staten alarmeras, slå på bromsarna och backa ut ur det.

"NORMALISERING" GENOM OMSKOLNING.

Det här är inte Kina under kulturrevolutionen. Det här är tankar, som rör sig i Sverige just här och

Sverige har varit kallat "Förhuds-Sverige" av sin grannländer p.g.a. den onödliga reglering av alla aspekter av medborgarens fysiska och materiella liv. Det inns politiska debatten om trygghet, påtvungit beskydd eller onödig inbändning. Idéerna kan vara korrekta eller inkorrekta.

Föreningen FRI har definerat den normale svensken. Var och en som faller utanför deras definition eller begrepp av "normal" måste omskolas.

Det är den idén som föreningen har marknadsfört till en rad regeringsorgan, och som dessvärre synes finna ett

Det är alarmerande.
Att privatpersoner

Om staten överskrider gränsen, då måste medborgarna alarmeras.

Ted Patrick: Ökad internationell
tillsyn och kontroll

samlar sig kring egendom-
liga idéer är en rättighet i
ett demokratiskt samhälle.
Men statens plikt är att
bestämma var gränsen går

tad, har ju personen full frihet att tänka och tycka vad han vill. I flera fall har fd sektmedlemmar varit tacksamma för att de avprogrammerats; några har själva blivit avprogrammerare.

Vad som gör avprogrammering oacceptabel i ett rättssamhälle är att kidnappning och frihetsberövande i allmänhet är en förutsättning.

I ett land som Sverige bör de som är kritiskt inställda till vissa religiösa rörelser och kanske vill att anhängarna till dem skall lämna någon grupp som de anslutit sig till, ge offentlighet — i tal och skrift — åt kritiska men korrekta informationer, som bygger på noggranna undersökningar, och även väjda till de berörda att ta del av dessa.

Sökaren är öppen för att publicera såväl kritik av religiösa rörelser som försvar av dessa.

För övrigt tycker vi att sådana grupper som FRI och scientologerna skulle kunna tala med varandra. Med en gnutta nästakärlek, en smula vänlighet och en dos intelligens skulle det säkert vara möjligt. Och det vore nog bättre än den nuvarande oförsonliga inställningen, utan någon förståelse alls.

SM

En gnista av Gud

Vad är en människa? frågar Elis Wikström i *Bulletin för Frikatolska*. (Wikström, en känd teosof, är numer biskop i Fria Katolska Kyrkan i Sverige.) Han understryker att detta är en fundamental religiös fråga och att vårt svar på den bestämmer våra svar på "tusen andra frågor".

En minoritet av troende inom religionerna, säger han, svarar att själen djupast är identisk med Gud, att den är en evig gnista av Gud. Men de flesta troende menar att Gud och själen inte är identiska, utan två helt skilda väsen.

Enligt den första gruppen kommer själens latenta gudomliga egenskaper alltmer till uttryck, i inkarnation efter inkarnation, och denna "frälsning" från mänsklig ofullkomlighet kan hos alla ske *inifrån*, genom själens egen kraft. Men processen påskyndas av yttre frälsargestalter, vilkas andliga förmåga härrör från den gudomliga natur som de, liksom vi andra, har.

Mystiker i väst och i öst har vittnat om att de skådat Gud som alltings "flammande hjärta", berättar Wikström vidare. En del av dem har upplevt just detta att varje själ djupast är identisk med Gud. Den katolske mystikern mäster Eckehart predikade — trots hotande inkquisition — att själen djupast sett är Guds Ord eller Son, som Gud i ett evigt nu oavbrutet framföder.

Ännu är vi inte medvetna om detta oerhörda att varje jag innerst är ett med Gud, ty hittills har bara ett fåtal mystiker, helgon och profeter vaknat till gudsmedvetande. Dessa har vittnat om vårt väsens gudomliga identitet, och i liknelser och paradoxer har de försökt förklara vad som dock är utsägligt.

Wikström skriver att enligt "en invigd" måste en meningsfull religiös reformation bygga på den djupa psykologiska insikten att människan och Gud är ett. Men denna nödvändiga hörnsten — klagar han — förkastas av de flesta religiösa byggnadsmän så att själarna fångas i ett tempelhus som vilar på de två pelarna Gud och människan (Gud är en, och människan en annan). I detta fängelse blir de bundna vid elaka föreställningar, såsom att själen kan dömas till evig skilsmässa från Gud.

Wikström menar att de flesta troende, "som Kristus påpekade", har förlorat nyckeln till de religiösa liknelserna. Kyrkomötesbeslut och kättardom har indoktrinerat massorna till okunnighet om själens djupaste väsen, dess föruttilvar, upprepade reinkarnationer och religionernas gnostiska skrifter. Maktägande grupper har avsatt, omtolkat eller tigit ihjäl mystikernas gudserfarenheter.

När mystikerna försöker beskriva sin insikt, räcker orden och tankarna inte till. Ibland tolkar de sina första upplevelser med ord som "Gud är kärlek, visdom..." Men högre upp på medvetandets jakobsstege använder de ibland negationer som "Gud är icke kärlek, vishet..." — i vår mänskliga mening. Mystikern upplever ytterst att Gud övergår allt som kan beskrivas av människor. Hans bön blir därför allt mer ordlös. Ordet mediterar i honom. Alla yttre gudsvisioner framstår som falska. Men Gud svarar i hans eget inre: "Du är Jag, och Jag är Du."

Källa: Bulletin för Frikatolska nr 10.

TEOSOFI

är inte en nyuppfunnen livsåskådning. Dess tankar kan spåras ända tillbaka till de första mysterieskolorna. TEOSOFI har en universell karaktär och dess läror överensstämmer med de stora religionernas djupaste grundtankar.

*Den forntida Visdomen
— TEOSOFIN —
läs därom i*

TIDSKRIFTEN TEOSOFISKT FORUM

som kommer att innehålla bl a följande artiklar:

- Forntidens mysterieskolor
- Det eviga jaget i Shakespeares sonetter
- Ljus från det gamla Egypten
- Oraklet i Delfi
- Varför jag tror på reinkarnation
- Konung Azoka — en sagans gestalt
- Polynesierna och Påskön
- Jättar i Somerset
- Nycklarna till myterna finns i våra hjärtan

Prenumerationsavgift:
45:-/år/4 tidskrifter
Postgiro 25 07 65-5

TEOSOFISKT FORUM
Åvångsgatan 13
253 71 Helsingborg

INDIANSK SHAMANISM 4-8 JULI MEDICINHJUL, CEREMONIER OCH SVETTHYDDA GRUNDERNA I INDIANSK CEREMONIELL MAGI OCH HEALING

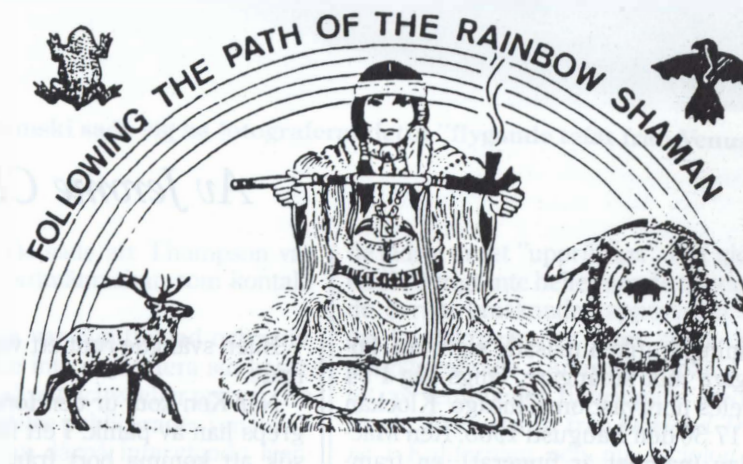
Lärare är fyra av Harley Swiftdeers lärjungar och medarbetare från Deer Tribe. Harley Swiftdeer är en cherokee-medicinman och magiker, som i närmare 20 år varit lärjunge till Don Genaro (Navaho-medicinman) och nu följer sin vision att genom healing och ceremonier ge liv tillbaka till Moder Jord. Han är medlem av Sweet Medicine Sun Dance Council of Elders.

De som genomgått denna kurs, som kallas KRIGARENS VÄG kan sedan gå de mer avancerade kurserna i QUODOUSHKA (en slags indiansk tantra) 10-13 juli och AVANCERADE SHAMANSKA HEALINGTEKNIKER 15-18 juli.

AFRIKANSK DANS ingår på "lediga stunder."

Begär prospekt från

VIVECA LAMMERS
TÖRNBACKEN 2
171 66 SOLNA
TEL. 08-85 27 39

Praktisk vägledning i meditation och yoga av den indiske yogin Swami Narayanananda

Meditation är en djupgående teknik med vars hjälp du kan styra ditt sinne och ditt liv.

På det internationella yoga- och meditationslägret blir du instruerad och vägled av den indiske yogin och författaren Swami Narayanananda som själv har genomfört den klassiska yogans väg till frigörelse.

Dagliga studiegrupper i religiösa och filosofiska ämnen samt undervisning i Pranayama och Hatha-Yoga av utbildade lärare.

Undervisning och vägledning är kostnadsfri.

Lägret hålls för 17:de året i rad under juni, juli och augusti på N.U. Yoga Ashrama, Gylling, Danmark, som ligger i natursköna omgivningar 4 mil söder om Århus.

Begär prospekt från

N. U. Yoga Ashrama, 310 81 Långaryd, Sverige. Tfn 0371-45085, 45006

DRÖMKURS

med Louise Minerva Frostegren (f d Ayari)

på BISPBERG En vacker herrgård i Säter med hög standard

En kurs som kan förändra ditt liv, som ger djup självinsikt och som hjälper dig att se dina möjligheter. Max 12 deltagare.

Tid: 1- 8 augusti. Kurspris: 1.300:— . Logi: 900:—
Info: telefon 040-980690 eller 0225-52315
Anmälan: 500:— insättes på pg 486 58 26-4
Drömkraft Ultd, senast den 30 maj.

I väntan på rymdbröderna

Rymdålderns profeter sprider budskapet: utomjordingarna kommer och världens undergång är nära

Av Jerome Clark

Rusningstrafiken masade sig fram, kofångare mot kofångare, längs väg I 94 alldeles nordväst om Chicago. Klockan var 17.30 den 2 augusti 1985. Ken Macmillan (namnet är fingerat), en framgångsrik bilförsäljare som arbetar i en av Chicagos rika förstäder på norra stranden, och hans tjugoårige son Kevin rullade fram i högra filen, i takt med trafiken, när plötsligt en röd pickoplastbil alldeles till vänster om dem girade åt deras håll. Ken blev skrämmd och vred ratten skarpt åt höger för att undgå kollision, varpå bilen var nära att störta ut för den branta vägbanken. Den rörde sig på tvären och skulle nästan säkert komma att välta.

Ken vred häftigt ratten åt vänster, i riktning mot den mötande trafiken, och i samma ögonblick tappade han kontrollen över bilen. Den for tvärs över alla tre filerna rakt mot betongvallen mellan den nordgående vägbanan och den sydgående. Han ryckte ratten åt höger och bilen svängde runt två varv. Under andra varvet träffade en släpvagn bilens bakdel och fick den att snurra ett halvt varv till, den här gången på vänsterhjulen.

"Håll dig fast, Kevin!" ropade Ken. "Vi far runt! Vi välter!"

I stället stannade bilen. Den hade hamnat i den mellersta nordgående filen, med kylaren mot söder. Ännu en släpvagn for åt deras håll. Det var för sent att göra någonting annat än se hur det rök från däckerna på lastbilen när föraren bromsade förtvivlat. Medan detta hände hade Kevin en egendomlig känsla av att detta inte var verkligt, att det var som att vara på bio. På något sätt — ingen av de båda i bilen vet hur det gick till — körde lastbilen på deras bil bakifrån.

Bilen svängde runt ett varv och stannade.

När Ken kom ur den första chocken, greps han av panik. I ett förtvivlat försök att komma bort från motorvägen fumlade han med bilnycklarna och försökte förgäves starta motorn, som stannat. Kevin förblev lugn. Han sträckte sig efter växlspaken och lade i nollan. Sedan startade hans far motorn och körde in till vägkanten.

Lastbilen stannade också, och dess förbryllade förare steg ur. Han frågade om de hade klarat sig, och när de försäkrade honom att det inte var någon fara med dem, körde han därifrån. De båda i bilen undersökte skadorna. Baklyktorna hade gått sönder. Det var alltsammans.

"Vi kunde inte förstå det", säger Ken. "Det var ett under bara att vi överlevde. Men varför krockade vi inte med några andra bilar? När jag for tvärs över filerna, borde jag ha tvingat andra bilar av vägen, men det var ingen annan bil som fick några skador. Det var inte ens någon som stannade! Alla utom lastbilsföraren for bara lugnt förbi oss som om ingenting hade hänt."

Tre dagar senare förklarade David vad som hade hänt. Det var en demonstration, sade han, för att visa Ken hur skyddad han var. Han hade undgått skada därför att tiden saktats ned.

David kommer från planeten Landa. Ken Macmillan är hans son.

Daniel är Kens riktiga — det vill säga landanska — namn, berättar David för mig. Daniel var en av de sju utvalda, även kända som habana. Ken/Daniel är ledarhabanan. Han skickades till Jordan från sin hemplanet Landa redan innan Moses levde. Han och de sex övriga

hade alla valts av mästarna som övervakar allt som sker på hemplanet. De har reinkarnerats under seklernas gång, och andra habana har diskret infiltrerat mänskligheten efter hand som åren gått. Nu har styrkorna samlats, och snart är räknenskapens dag inne.

Mer än "snart" vill David inte precisera sig när vi samtalar på kvällen den 12 augusti. För Ken, som säger att han har sett honom, är David en mycket vacker gestalt som liknar en grekisk gud. För mig är David Ken Macmillan som ligger på en soffa i vardagsrummet i ett hus i en liten stad i norra Illinois. Ken blundar och talar med en röst som inte liknar den han använder till vardags. När kommunikationen är över, kommer Ken inte att minnas vad han sagt.

"Det finns ingen tid", säger David. "Tiden är ovidkommande."

Han och "vi från Landa", som han alltid kallar sina bundsförvanter på den avlägsna planeten, har aldrig lyckats sätta sig in i det mänskliga tidsbegreppet, och det är omöjligt för dem att säga exakt när en viss framtida händelse kommer att äga rum.

Det är därför, förklarar David när jag frågar honom om den långa raden misslyckade profetior från utomjordiska källor, som folk har blivit vilseledda i det förflutna. Jag har påpekat för honom att människor fått veta bestämda tidpunkter då osedvanliga händelser skulle komma att ske — vanligen bland annat utomjordiska masslandningar och naturliga eller människovållade katastrofer — och dessa uppgifter har alltid varit felaktiga.

"Det var fel av oss från Landa att försöka uppgge datum på ett sätt som mänskligheten kan förstå. Tiden existerar inte för oss", säger David.

Han låter uppriktigt. Han har svårt att bara uttala ordet "tid". Han fortsätter på sin egendomligt brutna men formellt korrekta engelska:

"Samtidigt fortsätter vi från Landa... i sanning, i sanning att arbeta med de människor som valt att låta oss arbeta med dem och ge dem hopp... Det är mycket förvirrande när sådana som vi från Landa försöker skapa en bild i huvudet på Ken och andra — kontakt... hur är det ni säger?"

"Kontaktpersoner!"

Ufoåldern började med Kenneth Arnolds berömda observation den 24 juni 1947 av det som tidningsjournalisten Bill Bequette snart skulle komma att kalla "flygande tefat", och som kapten Edward J. Ruppelt i *Project Blue Book* sedan skulle döpa om till det mer sakliga "oidentifierade flygande föremål".

Under de nästan fyra decennier som gått sedan dess har ufona förblivit oätkomliga och till synes oförklarliga. De som ser dem känner det man kan vänta sig inför sådana fenomen: häpnad, upphetsning, rädsla. I några fall har personer som verkat friska och uppriktiga beskrivit korta, skrämmande möten med ufoinvånare, som vanligen beskrivs som korta, hårlösa humanoider med oportionerligt stora huvuden. Vissa påstår till och med att de tvingats in i en ufo, där kallt opersonliga varelser läkarundersökt dem.

Vilka upplevelser de bortförda än har haft egentligen, så ingår de uppenbarligen i "ufofenomenet", vad nu det i sin tur kan vara egentligen. Om man tar uforapporterna på orden (vilket naturligtvis alla sketpiker och även många förespråkare vägrar göra) så kan man inte dra någon annan slutsats än att icke-mänskliga varelser med avancerad teknologi och outgrundliga motiv håller på att besöka Jorden. Vem som helst som granskat observationerna eller intervjuat vittnena slås förr eller senare av hur främmande fenomenet beskrivs. De som söker tröst från utomjordiska källor finner den inte i uforapporterna. Det enda de kan få därifrån är en djup oro.

I ufoålderns tredje år berättade en äldre man vid namn Samuel Eaton Thompson, från Centralia i staten Washington, någonting som knappast uppmärksammats. Han påstod att då han den 28 mars 1950 kom genom en avlägsen skogstrakt, så träffade han på ett rymdskepp och dess invånare, vackra, nakna män, kvinnor och barn som presenterade sig som venusianer. De var egendomligt oskuldsfulla och okunniga — de hade bara en vag föreställning om hur deras skepp fungerade, och ingen aning om vem som hade byggt det. De var också mycket välvilliga. Jorden var en dålig plats, som venusianer och fredsälskande varelser från andra planeter i solsystemet besökte i hopp om att kunna rädda. Det skulle de göra genom att kontakta jordmänniskorna

George Adamski sade sig ha fotograferat detta "flygande tefat från Venus".

en och en. De sade att Thompson var den första jordmänniskan som kontaktades.

Thompson var lågutbildad och naiv. Han försökte inte exploatera sin berättelse för att få publicitet eller pengar. En kort redogörelse publicerades i en lokal-tidning. Strax därpå intervjuade Kenneth och Doris Arnold honom utförligt. De drog slutsatsen att hur fantastiska Thompsons påståenden än var så trodde han uppenbarligen på dem själv. Efter att ha hört på bandinspelningen av intervjun är jag böjd att hålla med dem.

Två och ett halvt år senare, den 20 november 1952, mötte George Adamski, kringresande ockultist och amatörastrofysiker, venusianen Orthon i den kaliforniska öknens. Sex "vittnen" intygade att de hade sett mötet äga rum, och Adamski lade till och med fram ett foto av Orthons "spaningskepp". I skeptikers ögon är detta synnerligen likt en stor ökenklippa.

Snart presenterade Adamski dock allt tydligare foton av spaningskepp och moderfartyg. Så småningom flög han runt Månen och deltog i en konferens på Saturnus. Han fick en internationell anhängarskara som lyssnade på hans föredrag, köpte hans böcker och godtog vartenda ord han sade. (Förutom att Adamskis sofistikerade — och påklädda — venusianer var blonda och vackra och hade kommit hit för att rädda oss, så hade de ingen likhet med Thompsons naturbarn.) Under tiden utsattes han för en storm av bedrägerianklagelser. James W. Moseley på *Saucer News* lade fram den mest förödande dokumentationen, och fotoanalys bekräftade bara det uppenbara: att de flygande tefaten på hans bilder var små tredimensionella modeller och pappfigurer.

När Adamskis alla kritiker ville karaktärisera hans påståenden använde

de aldrig ordet "uppriktiga". Det gjorde de för övrigt inte heller när de talade om de övriga braskande rapporterna från de kontaktpersoner som snart föredragsturnerade i Adamskis spår. I slutet av femtioalet tillbringade Rodney Stark, då journalist från *Oakland Tribune* i Kalifornien och nu sociolog vid Washingtons universitet, åtskillig tid i sällskap med professionella rymdkontaktpersoner, som bakom scenen inte gjorde någon större hemlighet av vad de höll på med.

"För dem var alltsammans bara ett stort skämt", minns han.

Vid sidan av Adamski (som dog 1965) nämner han namnen på flera ännu aktiva rymdkontaktpersoner.

"De kallade till och med sina anhängare för dumskskallar."

Dessa rymdskojare med sina vilda historier och löjligen "bevis" (som i ett fall inkluderade hår från en 190-kilos venusiansk hund) skapade en kliché av den rymdkontaktade som rubrikjagande sociopat, men verkligheten är en annan — i varje fall för det mesta.

Medan kontaktbluffarna fick den mesta publiciteten, inledde över hela USA — och faktiskt i hela världen — för övrigt normala människor något som de trodde var kontakt med utomjordiska, intelligenta varelser. Deras berättelser uppmärksammades inte mycket eftersom det inte var många av dessa "tysta kontaktpersoner", som John Keel kallat dem, som sökte publicitet.

Många anförtroddes sig inte ens åt sina vänner eller grannar. När de faktiskt sökte publicitet var det därför att de trodde att deras interplanetariska vänner hade sagt åt dem att göra det, och det hände vanligen när en profetia just skulle komma att uppfyllas med oundvikligt katastrofal utgång.

I ett berömt exempel började Dorothy Martin i Chicago ta emot meddelan-

den, genom automatisk skrift, från utomjordingen Sananda som sade sig ha varit Jesus i en tidigare inkarnation. Fru Martin fick veta att omvälvande förändringar på Jorden skulle äga rum den 20 december 1954, och att hon och hennes trogna anhängare skulle undsättas av ett flygande tefat alldeles innan en massiv tidvattenvåg förstörde staden. När dagen närmade sig, blev gruppen tillsagd att meddela pressen världens omedelbart förestående undergång.

När ingen av de förutsagda händelserna inträffade, utsattes gruppen kring fru Martin inte bara för allmänhetens stora löje, utan också i några fall för utfrågningar om sin psykiska hälsa. Fru Martins främste anhängare, doktor Charles Laughead, tvingades lämna sin anställning vid *Michigan State College Hospital*. Andra hade sagt upp sig, givit bort sina pengar eller slutat skolan i väntan på det som skulle ske.¹⁾

Men det allra mest tragiska fallet med en rymdkontaktad är fotomodellen och flygvärdinnan Gloria Lee. 1953 började hon ta emot meddelanden från någon som bara presenterade sig som "JW" och som bodde på Jupiter. Lee hade dock sina tvivel. Hon kände till andra som faktiskt hade rest med flygande tefat och träffat deras invånare öga mot öga, men JW var bara en röst i huvudet på henne. Hon insisterade på att han skulle besöka henne personligen. När han vägrade, svor hon på att han skulle strunta i honom.

Sedan stod hon en dag på gården bakom sitt hus i Westchester i Kalifornien och hängde upp familjens tvätt, när hon hörde en röst säga:

"Nå, du ville ju se ett tefat — titta upp!"

Och Lee berättar:

"Och då lyfte jag blicken, och där var det, hur stort som helst, och det flög norrut mot Santa Monica!"

Strax därpå, genom JW's ledning, gick Lee med i en medial utvecklingsgrupp. Senare skrev hon om denna:

"Jag blev alldeles paff när någon beskrev en person som sade sig vara rymdman och presenterade sig som JW!"

Det avgjorde saken för Lees del, även om hon aldrig skulle få se honom annat än som en 'manifesterad ljusgestalt'. I sin bok *Why We Are Here* 1959, en samling av JW's läror överförda med automatisk skrift, medgav Lee att "för dem av er som kanske fortfarande tvivlar på JW's existens kan jag inte ge några konkreta bevis som bara tillfredsställer de fem sinnena", men Lee trodde bestämt att på det sjätte sinnets nivå var JW mycket, mycket verklig.

Därför ifrågasatte hon inte hans order hösten 1962 att börja fasta för freden. Hon skulle bryta fastan när en "ljushiss" kom och förde henne till Jupiter. När hon fastat några veckor sade han att hon skulle resa till Washington DC

och lägga fram rymdskeppssritningar för regeringsrepresentanter. Den 28 november satt hon på ett hotellrum i Washington och väntade på svar. Då föll hon i koma, och den 2 december dog hon. Då hade hon fastat 66 dygn.

Två månader senare meddelade medlemmar av en grupp kontaktade med sate i Miami att Gloria Lee kommunicerade genom dem, och att hon hade funnit frid och lycka på Jupiter.

Av alla kontaktade Allan Grise någonsin lärt känna minns han Bob Renaud bäst.

"Jag tror att alla som någonsin träffade honom, var imponerade av honom", säger han.

Grise, som haft kontakt med rymdkontaktade de senaste 25 åren, är inte lätt att imponera på. Han vet att i denna bransch är storslagna påståenden lika vanliga som bevis är sällsynta. Han anser att deras kosmologi — enligt vilken praktiskt taget alla planeter i detta och andra solsystem är bebodda av människoliknande varelser — har hämtats direkt ur serietidningarna, och han erkänner att Renauds berättelse i varje fall på papperet inte har större trovärdighet än någon annans.

Robert P. Renaud arbetade åt General Electric i Pittsfield i Massachusetts. Han var också radioamatör, och i juli 1961 skall han ha hört pip från sin apparat. När pipen tystnade sade en vacker kvinnoröst:

"Bob, var snäll och stanna på den här frekvensen ett tag!"

Sedan fortsatte rösten:

"Jag heter Lin-Erri och mina kamrater och jag kommer från planeten Korendor. Vi talar till dig från vårt rymdskepp, som nu svävar många kilometer över Jorden."

Lin-Erri berättade för Renaud att hon och hennes medkorendorianer hade valt att kontakta honom därför att de kände till hans intresse för ufona, världsfreden och mänsklighetens framtid. Lin-Erri presenterade honom för de övriga besättningsmedlemmarna.

"Sedan", skrev Renaud senare, "ägnade de en halvtimme åt att ge mig utförliga instruktioner om hur jag skulle göra både en subrymdomvandlare till min mottagare och en subrymdsändare, så att vi kunde kommunicera åt båda hållen under framtida kontakter."

Under de kommande månaderna berättade Lin-Erri och hennes vänner sin planets historia och beskrev sitt uppdrag, som var att rädda Jorden från att förstöra sig själv.

"Vi hade hoppats att anblicken av vårt rymdskepp i skyn skulle få er att tänka på att ert släkte inte är ensamt i universum... att alla era internationella tvister skulle framstå som obetydliga, och att ni skulle inse hur idiotiskt ni bär er åt", sade Lin-Erri. "Tyvärr har vi inte haft det lätt. Vi har mött en oförutsedd skepsis hos ert folk..."

Venusianerna och marsianerna har regelbundet kontaktat några medlemmar av ert folk, men denna skepsis och detta löje har fått många av dem att dölja sina upplevelser. Antalet offentligt kända 'kontaktpersoner', som ni säger, är mindre än tio procent av alla som faktiskt kontaktats."

Den 3 december fick Renaud instruktioner om hur han skulle fixa till en trasig TV så att han kunde ta emot deras sändningar. Nu kunde han faktiskt se korendorianerna. Senare samma månad lovade mästaren Kalen-Lis, i en sändning från Venus, Renaud att han skulle kontaktas personligen innan året var slut.

Den första TV-sändningen kom den 6 januari 1962. Renaud fick se några bilder av Jorden från rymden och några rymdskeppsinteriörer. Sedan skriver han:

"Nu vändes kameran rakt mot Lin-Erri. Hon var en otroligt vacker blondin och såg ut att vara 18 till 20 år. Hon stod där tyst några sekunder. Hon förstod utan tvivel att jag ville tillgodogöra mig alla detaljerna.

Håret nädde henne till axlarna och var mjukt lockigt. Huden såg ljus ut, och en sådan figur har jag aldrig sett! Prata om sexiga brudar! Förut (under en radiokontakt) hade jag bett henne tala om hur hon såg ut, och då sade hon: 'Jag är en och sexti lång, väger 61 kilo och har måtten 93-55-65!!!' Just det, 93-55-65! Sedan fick jag en chock till: 'Min ålder är 74 av era år. I vårt samhälle är det en människas bästa ålder.'"

Så småningom fick Renaud träffa korendorianerna personligen och resa med deras rymdskepp.

Renaud var en enstöring som undvek att hålla föredrag och träffa andra. Han inskränkte sin verksamhet till att (gratis) skriva flera artiklar om sina "upplevelser" i den lilla tidskriften *UFO Inter-*

Gloria Lee

national, som utgavs av *Amalgamated Flying Saucer Clubs of America*, en organisation inriktad på rymdkontaktade, och till att då och då skicka insändare till Jim Moseleys *Saucer News*, vars redaktör inte försökte dölja sin skepsis.

När Renauds material publicerades antog jag att det var dålig science fiction, skriven av någon som roade sig på godtrogna tefatsentusiasters bekostnad. De enda "bevis" Renaud hade att erbjuda var en handfull "ufofoton" som skulle ha väckt tvivel hos den mest trosnitiske.

Men Grise, som var tillsammans med Renaud ett tag 1967, anser att han trots de förfälskade bilderna i grund och botten inte var någon humbugmakare.

"Om Renaud var en bedragare", säger han, "så var hans bedrägeri befängt och gav honom ingenting."

Grise hälsade på hemma hos Renaud och fann, precis som Renaud skrivit, ett källarrum som var fullt av elektronisk utrustning, inklusive TV:n och kortvägsradion som enligt uppgift användes för kommunikation. Grise är ingenjör till yrket och dessutom radioamatör. Han fann att "allt verkade stämma. Kretsarna var de rätta för att utvidga mottagningen." Med andra ord: Om Renaud fick budskap över radion så hade han den utrustning som behövdes för att ta emot dem.

Mer anmärkningsvärt var dock de böcker som Renaud skrev om korendorianernas liv och filosofi. De var omkring ett dussin till antalet och på 500—600 manussidor var med enkelt radmellanrum. Så vitt Grise kunde se när han tittade igenom dem, fanns det inga skrivfel i dem. Men det var inte allt.

"När han skrev de där böckerna", minns Grise, "så var det som om hans händer tillhörde någon annan. Han satt där framför skrivmaskinen och ägnade ingen uppmärksamhet åt vad han åstadkom. Han kunde prata i telefon eller med mig, samtidigt som händerna arbetade och knackade fram all denna felfritt utskrivna och tydligt formulerade text om utomjordisk filosofi. Det var helt otroligt."

Grise blev förbryllad över Renauds attityd.

"Han visade inte minsta tecken på att vilja slå på trumman för sig själv", säger han. "Det var ingen teater, inget taskspeleri. Han verkade inte ens särskilt intresserad av att prata. Han svarade på frågor, men utöver det sade han ingenting. Han tvekade att ta emot gäster och han sålde ingenting, tjänade inga pengar. Han sade att alltsammans hade tvingats på honom. Han hade inte bett om det."

Renaud hade också en stor samling ljudband som sades innehålla hans rymdsamtal. Grise lyssnade på några av dem och hörde det som förmodades vara Lin-Erri's röst. Han minns:

"Inspelningarna var av hög kvalitet,

varenda rulle. Kvinnans röst tvekade på något sätt när hon talade, som en utlänning som talar god engelska. Hon hade en sjungande accent."

När Grise frågade om han kunde få träffa utomjordingarna — som han, trots sin djupa naturliga cynism om sådana saker, nästan var beredd att tro på — sade Renaud att han kunde begära ett sammanträffande, men att han inte kunde lova att korendorianerna skulle gå med på det.

"Dessutom", skrattar Grise, "dök de där killarna alltid upp på obekvämt tid, som klockan tre på morgonen, och så dags träffar jag inte någon."

Strax därpå bröt Renaud deras korta kontakt och bad honom att inte ringa eller hälsa på mer. Han upphörde med all kontaktaktivitet, sade åt sin förläggare att han hade gjort sitt och att nu fick det vara nog för hans del.

"Han behandlade alltsammans som om han hade tecknat kontrakt med utomjordingarna", säger Grise. "Han hade gjort vad på honom ankom och nu ville han vara i fred."

Renaud bor nu någonstans på USAs östkust. Hans korta tid som kontaktstjärna har glömts bort för länge sedan.

Grise har ägnat en stor del av sitt vuxna liv åt att lyssna på orimliga kontakt historier. Renauds berättelse är också orimlig till största delen. Ändå gör den fortfarande Grise förbryllad, nästan tjuugo år efteråt.

"Det pågick någonting helt utanför det normala", säger han, "vad det nu var."

Akiko Arakawa är en blyg och vacker 27-årig japanska, vars liv ägs av varelser från avlägsna rymder. Detta liv, som inte tillhör henne själv, förde henne i juli 1985 till Laramie i Wyoming, där hon och andra som trodde sig stå i kontakt med utomjordiska intelligenser hade samlats till Klippiga Bergens konferens om ufoforskning.

Akiko ler ofta, men hennes ögon är sorgsna. Hon talar bruten engelska, alltid med ett japanskt-engelskt lexikon i handen. Hon säger att hon kom till USA därför att hennes älskare var där. Hon hade bara träffat honom en gång förut, för två år sedan, när han visade sig i hennes rum och talade med henne. Hon kommer ihåg att han var klädd i rymdräkt med hjälm och att han var vacker, med eurasiska drag, men hon minns ingenting av det han sade till henne. Senare fick hon veta att han inte kan få henne nu därför att han har en annan älskarinna, en jordisk kvinna, men en dag skall han gifta sig med Akiko. Deras barn skall härska över Jorden — "naturligtvis", tillägger Akiko.

En stor del av sitt liv har Akiko tagit emot dagliga telepatiska meddelanden från elohim, visa väsenden som representerar sju rymdregioner. (Elohim är det hebreiska ordet för gudar. Akiko säger att hon inte visste det.) De överva-

Alice Wells' teckning av rymdmanen Orthon, som G. Adamski påstås ha mött i öknen. Hon iakttog mötet genom en kikare.

kar hennes vardagsliv, och ibland skratrar de godmodigt åt det hon gör. Fast elohim inte är onda — de skyddar Jorden mot fientligt inställda utomjordingar — så har de i praktiken förslavat henne.

"Jag är en robot", säger hon.

Hennes kontakter har utsatt henne och hennes familj för faror från illvilliga element, bland annat våldsverkare som kidnappat hennes far, som är bonde, och fört honom till det avlägsna Tokyo. Innan de frigav honom varnade de honom att hans dotter måste upphöra med sina kontakter med utomjordingar. Akiko säger att kidnapparna tillhörde en fanatisk buddhistsekt som känner sig hotad av rapporter om utomjordiska kommunikationer.

De kontaktades konferens är full av konstiga historier, men på ett par tre undantag när är de som berättar inte konstiga själva. De är inte egendomligt klädda, och de har ingen fanatisk blick i ögonen. Om det inte vore för deras märkliga idé att de är verktyg för utomjordiska krafter, som bebor ett universum hämtat direkt ur *Stjärnornas krig*, så skulle de verka helt normala. Nåja, kanske inte helt — man känner att de är litet trevligare än de flesta, vänliga, sympatiska och uppriktiga nästan till överdrift.

De kanske är naiva, men de är inte okunniga. De rymdkontaktade jag träffat är antingen välutbildade, någorlunda väl utbildade eller självlärda. Många säger att de varit andligt rastlösa innan de kontaktades, övertygade om att de var på något sätt "annorlunda". Den känslan fick dem att undersöka ockultismen, spiritualismen och andra av den nya tidsålders läror. När de till slut träffade utomjordingarna kände de på något sätt att den information de fick helt enkelt bekräftade det som de hade

misstänkt eller känt på sig hela tiden.

Vanligen får en kontaktperson veta av sina utomjordiska välgörare att han är den viktigaste människan på Jorden, *den* representant på planeten, men trots att de vet det grälar de inte med andra som har samma anspråk. De är bara lyckliga över att få vara tillsammans och kunna tala fritt.

Jag har inte träffat många kontaktade som inte trott att de själva är utomjordingar. Några är övertygade om att de bara bebor en jordisk kropp enligt en överenskommelse före födelsen med en jordisk själ, som gått med på att flytta därifrån tidigt. Andra tror att de har varit här hundratals eller tusentals år, att deras själ inkarneras om och om igen till den kosmiska räkenskapens dag — det vill säga nu.

Om de kontaktade över huvud taget lägger märke till de myriader av motsägelser som en utomstående noterar när han jämför de olika kontaktpersonernas redogörelser (och min erfarenhet är att ingen någonsin gjort det om han inte blivit direkt uppmärksam på saken), så bekymrar det dem inte. Efter att ha hävdatt att "allt Adamski säger är sant" fortsätter en kontaktad (som påstår sig själv ha bott på Venus, de flesta av Adamskis rymdvänners hemplanet) att säga att av de nio planeterna i vårt solsystem är tre (Venus, Jorden och Saturnus) bebodda av fysiska varelser som ser ut som människor. Adamskis solsystem hade tolv bebodda planeter. Samma kontaktade kvinna säger att "varelser av vitt ljus" bor på Mars och "luftliknande varelser" på Jupiter. Det strider också mot Adamskis uppgifter.

Det är inte många kontaktade som funderar särskilt mycket över att det kosmos de beskriver omöjligt kan existera, om vi skall fästa den minsta tilltro till mängden av astronomiska bevis. Om det finns liv på någon annan planet i vårt solsystem, vilket bara det är mycket osannolikt, så är det förmodligen inte intelligent, och även om det är intelligent så måste det, med tanke på förhållandena på de planeterna, ha tagit sig former som vi inte ens kan föreställa oss. Dessutom: om det finns intelligent liv i andra solsystem (en rimligare tanke, även om allt fler vetenskapsmän har börjat ifrågasätta den) så är det helt otroligt att evolutionen där skulle ha lett till livsformer som ser ut eller tänker ens tillnärmelsevis som vi.

Jag äter lunch på en restaurang i Laramie tillsammans med fyra rymdkontaktade. En av dem beskriver hur vackert Venus' klimat och hur trevliga planetens invånare är. När jag artigt frågar hur vetenskapsmännen någonsin kunnat komma på tanken att Venus har en yttemperatur på nästan 500 grader Celsius, så förklarar kontaktpersonen att "venusianerna manövrerar jordiska rymdsonder med strålar så att de landar i öknen, där det är så hett att jord-

metallen i maskinerna smälter och de slutar fungera två minuter efter landningen. Venusianerna har bott där i miljoner år, och de vill inte att människorna skall komma flygande och trassla till allting."

Hon påpekar att ingen mindre än J. Allen Hynek, den kände astronomen och ufo-auktoriteten, kan vittna om att Venus är bebott eftersom han nyligen var där två veckor på konferens. Jag svarar helt enkelt att jag känner Hynek ganska väl (jag är med i styrelsen för hans center för ufostudier och redigerar dess tidskrift), och att jag inte känner till någon oförklarad frånvaro från hans sida under två veckor nyligen.

"Han var inte där i kroppen", svarar hon som om jag vore ovanligt trög i tanken.

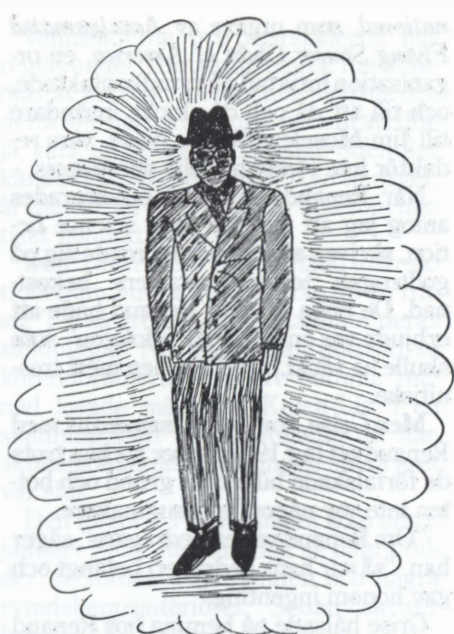
Man behöver naturligtvis inte vara särskilt klipsk för att lägga märke till de otaliga osannolikheterna och motsägelserna i de rymdkontaktades berättelser. Intressantare är likheterna som, även om de bara är allmänna (varje berättelse är en variation på ett större tema), ändå är uppenbara om man bara är uppmärksam.

De kontaktades universum, med utgångspunkt i någon av eller alla planeterna i vårt solsystem, är tätbefolkat. Många av dessa världar har invånare som liknar oss men ser bättre ut. De kallas ofta "rymdbröderna" och är visa och välvilliga. De tror på Gud och delar en ockult och religiös filosofi (som kunniga jordbor känner igen som ett slags kristen teosofi). De har en osedvanligt avancerad teknologi med vars hjälp de kan flyga vart som helst i rymden. De har också mediala krafter och kommunicerar vanligen telepatiskt. Några av dem lever mitt ibland oss.

Rymdbröderna har en vidsträckt allians som de kallar Galaktiska federationen. Dess uppgift är att upprätthålla ordningen i universum, att göra goda gärningar och att slå tillbaka onda krafter. De onda krafterna definieras olika, men visar sig nästan alltid vara utomjordingar som inte ser ut som människor. (En cyniker kan undra om detta inte är den första antydning till en gryende utomjordingsrasism.)

En sak som de onda krafterna vill göra är att förinta eller förslava Jorden. Många rymdkontaktade anser att ufo-bortföranden, som skiljer sig från kontakter genom att människor förs bort mot sin vilja av groteska humanoider, utförs av de onda krafterna, som opererar in apparater i de bortförda hjärnor för att förvandla dem till hjälplösa marionetter. De onda krafterna har agenter på Jorden². Dessa män, ibland kända som "männen i svart", bär mörk kostym, kör stora svarta bilar och trakasserar de kontaktade. Ibland uppger männen i svart oriktigt att de representerar USAs regering.

Vi upplever nu ett av de mest avgörande skedena i mänsklighetens histo-

Teckning — gjord av Albert Bender — av en av de mystiska männen i svart.

ria. Snart, förmodligen före sekelskiftet, kommer stora förändringar att äga rum. Människornas hat och korruption har givit Jorden rykte om sig i hela universum att vara ett helvete, men vi jordbor är inte oåterkalleligen förtäpade. Det vi behöver är en förändring av medvetandet, "högre vibrationer". Rymdbröderna och deras kontaktpersoner arbetar för att hjälpa oss med den saken.

tastrof, som kan innebära att polerna flyttar på sig eller att ett kärnvapenkrig bryter ut. Miljoner människor kommer att dö³. Kontaktpersonerna och deras anhängare kommer dock att bli räddade. I sista stunden kommer de att föras bort i flygande tefat och sättas i säkerhet, kanske på den planet som de kom från för några år eller sekler sedan. Världen går dock inte under. Kontaktpersonerna kommer tillbaka, och tillsammans med rymdbröderna inleder de en ny tidsålder av fred och endrätt.

Leo Sprinkle, psykolog vid Wyomings universitet, skrattar. "Min attityd till de där konferenserna", säger han, "är den att under en vecka låter vi folk prata, och själva hör vi bara på. Och sedan, först när alltsammans är över och allihopa har farit hem, så säger vi: 'För fan, det kan inte vara sant!'"

Doktor Sprinkle är en jovialisk och oerhört sympatisk människa som insisterar på att alla skall kalla honom Leo. Han har lyssnat på rymdkontaktade i årtal. Leo fick reda på deras existens genom sitt intresse för ufon, parapsykologiska fenomen och förändrade medvetandetillstånd. På sjuttioalet började han brevväxla med flera rymdkontaktade som blivit förbryllade och oroade av sina upplevelser. "Varför just jag?" undrade de.

Den frågan kunde Leo inte svara på, men han kunde hjälpa de rymdkontaktade att lära känna varandra, och genom honom upprättades ett informellt kontaktnät. Snart bad några honom att ordna en konferens, så de rymdkontaktade kunde träffas ansikte mot ansikte. 1980 hölls Klippiga bergens första konferens om ufoforskning. Då (men inte numera) finansierades den av *School of Extended Studies* vid Wyomings universitet. Den hade ett tjugotal deltagare. Sedan dess har man haft en konferens varje sommar, och deltagarantalet har ökat stadigt. 1985 års konferens, där jag var med, hade mellan 80 och 90 deltagare. Alla var naturligtvis inte rymdkontaktade. Där fanns också ockulta sökare, psykologer, författare, ufologer och nyfikna som inte hade något bättre för sig.

Leo säger att detta är "både terapi och vetenskap". Terapin är avsedd för de rymdkontaktade, som behöver sina kamraters stöd och tröst. Vetenskapen är avsedd för Leo Sprinkle och för doktoranden June Parnell, som för sin avhandling håller på att undersöka mer än 200 rymdkontaktades personlighetsprofiler. Alla dessa personer har gått igenom tre mycket använda test som mäter den psykiska hälsan.

Leo är studiehandledare åt Parnell, som jämför de rymdkontaktades profiler med ett urval icke rymdkontaktades. Parnell hade väntat sig att de rymdkontaktade skulle visa sig vara psykiskt onomala (det vill säga tokiga). Till sin förvåning fann hon inga märkbara psykiska olikheter mellan rymdkontaktade och "normala". Man behöver med andra ord inte vara galen för att tro sig ha haft fantastiska upplevelser⁴.

De båda psykologerna är överens om att den typiske rymdkontaktade är uppriktigt övertygad om att han har haft osedvanliga upplevelser. Vilka dessa upplevelser egentligen är, är dock en helt annan fråga. De påpekar att det inte finns några bevis för att upplevelserna i fråga är fysiskt verkliga händelser, hur mycket de rymdkontaktade än själva tror det.

"Ändå finns det en viss konsekvens i deras berättelser", säger Leo, "och de som berättar kommer från alla yrkesgrupper och från hela världen. Deras upplevelser har fått en oerhörd inverkan på deras liv, men de flesta av dem har ingen att prata med om det. Jag anser att de förtjänar att bli hörda, och jag anser då sannerligen att det här är ett fenomen som samhällsvetarna borde undersöka."

En sak som är typisk för de rymdkontaktades upplevelser är den omvandling dessa för med sig. De drabbades personlighet och världsuppfattning förändras dramatiskt. Skilsmässa blir ofta en omedelbar följd. De rymdkontaktade flyttar ofta till andra delstater och börjar om på nytt. De blir djupt religiösa

och inriktar sina liv på att uppfylla det uppdrag som de tror att utomjordingarna har givit dem. Under de inledande stadierna kan kontaktupplevelsen vara oroande och uppsplitande, men psykiskt stabila kontaktade brukar hitta ett sätt att infoga den i vardagslivet, och till slut har de nytta av den.

Det är inte ovanligt att kontakten kommer vid ett avgörande skede i personens liv. Så var det till exempel med Merry Lynn Noble i Aurora i Colorado.

Merry Lynn var, enligt sina egna ord, "en lyxhora, en av västra USAs ledande callgirls". Hon var också fruktansvärt olycklig och alkoholist. Dessutom intog hon stora mängder narkotika för att stå ut med en outhärdlig tillvaro. Till slut kände hon ett desperat behov av att lämna det livet bakom sig och inledde andliga studier, i hopp om att hon genom dem skulle kunna bota sig själv från alla sina sjukdomar.

I februari 1982, deprimerad och utmattad, för hon och hälsade på sina föräldrar i Montana. En kväll, "för att återuppliva gamla minnen", bestämde de sig för att ge sig ut och jaga kanin. De körde längs småvägar en klar, mörk natt och höll utkik efter kaniner. När de inte hittade några stannade de bilen och pratade.

"Vi började prata om Gud och andliga frågor", berättar Merry Lynn för mig. "Pappa trodde inte på Gud, men han trodde på Jung. Jag sade: 'Jag tror på något slags kraft som förenar universum, och jag tror att Gud har att göra med ufona.' Pappa sade: 'Du har varit i staden alldeles för länge.' Vi skrattade allihopa.

I samma ögonblick hördes det ett svischande ljud, och bilen dränktes i vitt ljus. Jag försökte titta ut genom fönstret, men ljuset var för starkt. Jag fick se en skymt, bara några sekunder, av en tefatsliknande kontur, en mörkgrå skiva. Den svävade ett trettiotal meter ovanför bilen.

Jag såg på mina föräldrar. De satt alldeles orörliga. Det var som en film som plötsligt hade stannat.

Sedan kände jag hur min astralkropp höjde sig genom biltaket. Jag kände en frihet som jag aldrig tidigare hade upplevt. Ljuset bländade mig inte längre. Jag började kommunicera telepatiskt med en källa inne i ufot — en närvaro. Jag sade en del och fick svar.

Det är svårt att beskriva i ord. Det var absolut extas, fullkomlig frid, en värme som i modersskötet. Jag kände lättnad. 'Jag är så glad att få lämna min kropp', tänkte jag. 'Jag kan omöjligt fortsätta på det här viset. Jag kan omöjligt handskas med det här livet.' Jag höjde händerna och sade: 'Ske din vilja!'

Rösten sade: 'Det var allt jag ville höra — att du ger upp och gör min vilja. Återvänd nu till din kropp och gör min vilja!'

Jag sade: 'Jag behöver hjälp, styrka, stöd. Jag kan inte återvända till mitt

gamla liv.' Då fick jag en känsla av att jag skulle få hjälp. Min gamla själ försvann. Den hade ett stort ego och var utsliten av känslomässiga problem. En ny själ kom in i min kropp med ny energi och ny ödmjukhet."

Merry Lynns röst sviker henne, och tårarna rinner nedför hennes kinder. Hon är tyst ett tag, hämtar sig sedan och fortsätter:

"I samma ögonblick hamnade jag i min kropp igen med en stöt. Det första jag tänkte var: 'Den här kroppen är så tung.'"

Mina föräldrar var inte medvetna om att någonting hade hänt. Det var som om deras minnen hade raderats ut."

Strax därpå reste Merry Lynn tillbaka till Denver, där genom som hon säger "en rad sammanträffanden" hennes liv plötsligt vändes till det bättre. Hon fick ett bra arbete och gick med i Anonyma Alkoholister. Där träffade hon Dan McLarren

"Rösten sade mig att han var den rätte", säger hon, "men han var alldeles för blyg för att bjuda ut mig, så jag fick bjuda ut honom i stället."

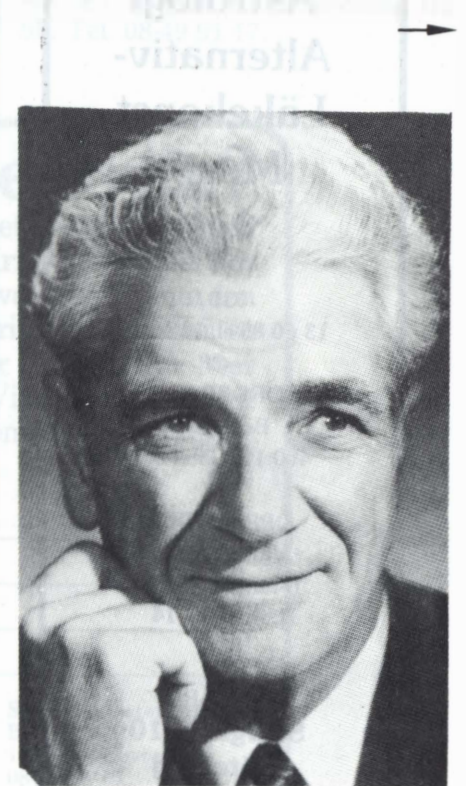
Nu är de lyckligt gifta. Ingen av dem har smakat en droppe på tre och ett halvt år.

McLarren, själv tydligt rörd, säger till mig:

"Det här är bara andra gången jag har hört det. Före den här konferensen var det för svårt för henne att berätta det."

I dag är Merry Lynn engelsklärare. Hon har fortfarande regelbunden mental kontakt med utomjordingar, och hon håller just på att skriva sin självbiografi med titeln *Sex, God and UFOs*.

"Den ursprungliga titeln", anförtror hon mig, "var *Om sex är så underbart, varför sitter jag då i fängelse?*"

Georg Adamski.

Och den muntra damen som räddades av ett flygande tefat vrålar av skratt.

"Denna episod och det som hände omedelbart efteråt har beskrivits i boken *When Prophecy Fails* (1956) av Leon Festinger, Henry W. Riecken och Stanley Schachter. I boken kallas fru Martin "Marian Keech" och doktor Laughead "doktor Armstrong". Trots sin traumatiska besvikelse fortsatte båda aktivt i rörelsen. I december 1956 reste fru Martin, familjen Laughead och George Hunt Williamson (ett av "vittnena" vid Adamskis första kontakt och själv kontaktad) till Titicacasjön i Peru (där Williamson försäkrade att "rymdkonfederationen har en jättebas"). Även nu väntade de sig omvälvande förändringar på Jorden. Efter några månader återvände alla, utan att ha låtit sig nedslås. Fru Martin, som kallar sig "syster Thedra", fortsätter att kommunicera

med utomjordingar och leder *Association Sananda Sanat Kumara* med säte i Mount Shasta.

²⁾ Femtiotalets braskande kontaktpersoner kallade ibland dessa agenter för "tystnadsgruppen", en gren av "de internationella bankirerna". Den sistnämnda idén övertog de från den antisemitiska mytologin, och antisemitismen hos några av femtiotalets kontaktpersoner var faktiskt inte särskilt fördold. Bland de nutida kontaktpersoner jag träffat har jag dock aldrig hört några uttryck för fördomar mot vissa raser eller folkgrupper.

³⁾ Men inte lida. Deras själar lämnar kropparna innan kropparna förstörs.

⁴⁾ J. Gordon Melton, som leder *Institute for the Study of American Religion* vid Kaliforniens universitet i Santa Barbara, är förmodligen den ledande vetenskapliga auktoriteten på de rymdkontaktades rörelse. Han påpekar att försöken att beteckna rymdkontaktade som "vridna" påminner om hur pingstvännen avspisades som sinnessjuka av psykologer som aldrig hade studerat pingströrelsen. Färskast studier har visat att pingstvännerna i genomsnitt är psykiskt friskare än totalbefolkningen. När folk påstår att de rymdkontaktade inte är riktigt friska, skulle det vara en bra idé att fråga: "Vilka data stöder du det på?" Oortodoxt uppträdande och oortodoxa åsikter är nämligen i sig inget tecken på sinnessjukdom."

Med tillåtelse översatt från den amerikanska tidskriften *Fate*, mars- och aprilnumret 1986.

Översättning GUNNAR GÄLLMO.

DJUPTERAPIN

söker inte mentalsjukdomarnas orsak i människans kemi utan i hennes livserfarenhet.

Gå med i Stödföreningen för Djupterapi!

Medlemsavgift 150:-

Informationspaket 10:-

Pg 495 11 33-0 Bg 585-5119

Tel. 040-846 91 tisdag 19-20

Dénis Lindbohms senaste bok: DROPPAR AV DIS OCH ELD

En säregen självbiografi vari författaren berättar hur han under sin barndom fick en gudsuppenbarelse som gav svaret på den Stora Gåtan varför det finns så mycket ondska och lidande i vår värld, trots läran att Gud är god, kärleksfull och barmhärtig. Sedd genom ett barns ögon blev gåtan klart genomlyst av kosmisk strålgång och alla varför besvarades.

Sätt in kr 48:- på postgiro nr 63 46 41 - 5
betalningsmottagare PSI-CIRKELN
och boken kommer per post inom några dagar.

Livets Skola är till för Dig som i tanke, ord och handling vill arbeta för att förenas med Guds vilja.

Boken "A Course in Miracles" presenteras på engelska av Miriam och Gerben Andriessen den 12-14 juni i Livets Skola. I boken beskrivs hur du dag för dag arbetar med dig själv och formar ditt liv mera kärleksfullt.

För information och bokning
tel. 0225-620 13

Livets Skola
PL 6353
776 03 Dala-Husby

"SUNRISE"

är en Engelskspråkig tidskrift från
TEOSOFISKA SAMFUNDET -
PASADENA

Pris 60:- för 6 nr/år. Skriv gärna och begär ett gratis ex. till Anne Eek, Eriksbergsgatan 18, 114 30 Stockholm.

BUDDHASASANAFÖRLAGET

Box 5158, 102 44 Stockholm

Skrifter ur den buddhistiska palikanon:

Buddhas stora meditationstal
40 sidor, ca 20:-

Buddhas tal till Sigala
24 sidor, ca 16:-

Övrigt:

Buddhismen i ett nötskal
av Narada Maha Thera
80 sidor, ca 15:-

Buddhistisk meditation

av Francis Story
32 sidor, ca 7:-

I bokhandeln eller direkt från förlaget

Tefat och nynazism

Ufologer i gemen har ofta en tendens att vara alltför naiva och likt Alice i Underlandet tro på sex omöjliga saker före frukost. Många UFO-intresserade och new age-människor sväljer lätt ett totalitärt bete bara det påstås komma från rymdmänniskor eller någon "andlig mästare". Det finns anledning att vara uppmärksam på dessa tendenser, speciellt i vår osäkra tid, när frihet och demokrati är hotade värden.

Noter

1. Jacques Vallee. Messengers of deception. UFO contacts and cults. And/Or Press, Berkeley, Calif., 1979, s. 209.
2. Se t ex Peter Cornell. Den hemliga källan. Gidlunds, 1981. Spec. kap. IV: Nazism och ockultism. Tämligen seriös är också Gods and Beasts. The nazis and the occult, av journalisten Dusty Sklar. Thomas Y. Crowell, N.Y., 1977.
3. Renato Vesco. Intercept - but don't shoot. The true story of the flying saucers. Grover Press, N.Y. 1971. Ursprungligen publicerad i Italien 1968.
4. Rudolf Luzar. German secret weapons of world war II. Neville Spearman, London, 1959.
5. W.A. Harbinson. Genesis. Corgi Books, London, 1980. Kap. Author's note, s. 595.
6. Ibid. s. 598.
7. Eric Wynants. Notes on the nazis, UFOs, the holy lance, the vril and Thule society, and Antarctica. Critique - a quarterly journal, no. 7, 8, spring/summer 1982, s. 41-55.
8. Harbinson, s. 605.
9. Jacques Vallee. Messengers of deception, s. 193.

Anm. Håkan Blomqvist är bibliotekarie och frilansjournalist.

Forts.

Vinstens baksida

När läkemedelsbolaget håller presskonferens med anledning av sin ökade vinst är det ingen av journalisterna som ser vad som försiggår i företagets källarvåning eller som fotograferar den höga skorstenen på krematoriet.

Siffror från ökad försäljning, vinst efter väntad faktisk skatt och förändringar räknade i procent på tidigare resultat publiceras på tidningarnas börsidor. Antalet förbrukade djur per ökad procentenhet vinst är ingen intresserad av.

Det vinstrika läkemedelsbolaget Pharmacia ansökte 1985 om att få förbruka 28.675 djur till sina försök - vilket beviljades.

28.675 mer eller mindre blodiga och stympade lik är en syn som skulle kunna framkalla köpmotstånd och andra otrevligheter. Men ingen ser vad som försiggår i källaren, och blodet spolans ner i avloppet och tillåts inte besudla fasaden.

Från *Djurens Rätt!* nr 1, 1987.

ANALYTICAL TRILOGY

(Integral Psychoanalysis)

a new method for health and social wholeness

by Norberto Keppe, Brazilian scientist

- books
- on going study circles
- open symposium on stress May 15-16 Stockholm

For further information call:
08-50 96 09 or write to
SSAT, Kungsholmsgatan 9, 6 tr,
112 27 Stockholm

Kontakt

30-årig kille önskar nya vänner, helst på landet. Har stil och ambition. Kristet och socialt intresse. Vill lära om natur, djur och växtlighet. Skriva av mig - skapa nytt. Självständig. Entusiastisk - men känslig. Svar till "Söka - men finna?", Sökaren f.v.b.

Kvinna 41, söker rökfri ungdomlig man 35-49 år. Mina intressen är bl a musik, litteratur, djur/natur, yoga, New Age. Fotosvar har företräde. Svar till "Sökare", Sökaren f.v.b.

Infoteket

Infoteket (Box 128, 242 00 Hörby) har ett kontaktblad med diverse informationer. Vi återger några inslag: EXODUS är en förening för utfrys- ta och mobbade personer i arbetslivet. Upplysningar 08-754 14 74, 018-34 19 16 och 040-43 47 54.

Genom SOS-BARNBYAR kan Du göra ett övergivet och ensamt barn lyckligt genom att ge det ett hem. Stödavgift: 25 kr/kvartal, 50 kr/månad eller 70 kr/månad. SOS-barnbyar, Birger Jarlsgatan 67, 113 56 Stockholm, tel. 08-30 10 67.

KÄRNGÅRDAR, som odlas på gammaldags vis, behövs i hela landet. Föreningen Käringårdar ger alla informationer. Adress: Anna Horn, Lilla Fredsberg, 171 71 Solna.

ENSAMSTÅENDES INTRESSE- ORGANISATION kan Du nå på tel. 08-82 23 09.

TRAFIKPOLITISKA KONTAKT- NÄTET arbetar för miljövänlig trafik. Tel. 08-49 91 17.

Vi fann varann!

Agneta och William Gustavsson fann varann och vann en resa till Kanarieöarna!

Söker du en vän?

Du har nu unika möjligheter att finna någon som passar just dig! Aldrig tidigare har det funnits en så effektiv urvals metod, som den vi nu trimmat in. Aldrig tidigare har så många nya medlemmar i alla åldrar över hela landet anmält sig. Vi lottar nu också ut resor till medlemmar som finner varann. Begär information!

Namn _____

Adress _____

Tel. _____

träffen

Stiftelsen Dataträffen
Box 3511
172 03 Sundbyberg
08-730 59 45

Kvigärde Kursgård

Nästa gång Du ska hålla kurs, gör det på Kvigärde. Kvigärde ligger utanför Gnesta, alltså 6 mil söder om Stockholm. Det är tilläckligt litet för att bara hysa en kurs i taget, och det ligger lagom isolerat för att man ska få vara ifred.

Kvigärde är ett billigt alternativ

För visning och information

Kontakta

SUNNA CRONSTEDT

08-33 27 64

Har Du levt tidigare?

Jag kan hjälpa Dej att

MINNAS TIDIGARE LIV

Mina kunder har haft stor glädje av detta då de fått

- Nya perspektiv och ny kunskap
- Förnyad livsenergi
- Förståelse för reaktioner som beror på händelser i tidigare liv
- Känna igen sina närmaste från annan tid

KONTAKTA

SUNNA CRONSTEDT

08-33 27 64

Budskap från en död?

Mediala meddelanden från avlidna kära i andevärlden är inget ovanligt inom den spiritualistiska rörelsen. Flera böcker behandlar detta ämne. Ett nytillskott till genren har nu kommit på förlaget Livskraft. Det är Birgitta Coopers *Budskap från Mark. Jag lever. — Jag finns*, en enkel men gripande historia om en älskad 19-årig sons plötsliga död, föräldrarnas stora sorg samt sonens meddelanden genom ett transmedium. Säkert kan en bok som denna ge många människor tröst och en tro att livet fortsätter efter den fysiska döden. Men de som vill veta vad parapsykologiska forskare kommit fram till om mediala fenomen, får hänvisas till annan typ av litteratur, exempelvis Harald Schjelderups "Den dolda människan" och — kanske — min egen lilla bok "Det 'övernaturliga' och vår världsbild", som har ett avsnitt om medier och spiritualism, vilket torde vara informativt. Där skriver jag

Allt du läst om här har vi böcker om! Böcker som kan bidra till att du blir en helare människa! Hos oss hittar du också vacker, mjuk New Age-musik, avslappnings- och meditationskassetter och skivor.

Vi gör även ditt personliga horoskop på vår data!

Välkommen till vår butik på Drottninggatan 83

(vid Strindbergsmuseet, T Rådmanngatan)
Postadr. Box 45096, S-104 30 Stockholm
Telefon butik 08-10 96 15, kontor 08-10 69 15

Namn
Adress
Postadress
☐ Jag vill vara med i Vattumannens kundregister
☐ Jag är speciellt intresserad av
Talongen sändes till
Vattumannens Bokhandel, Box 45096, 104 30 Stockholm

Wäxthuset KAPRIFOL är ett centrum för brobygg över "gränser": Mellan ande—materia, öst—väst, religion—gudsupplevelse, rationalitet—kreativitet, osv. FÖREDRAG och KURSER i: Frigörande andning, bildterapi, rörelse, sacred dance, positivt tänkande, gestalt, fokusering, zonterapi, sjukgymnastik, massage, veg. kost, fasta, ny syn på döden, Feldenkreis, mm.

Wäxthuset KAPRIFOL, Branneby, 450 71 Fjällbacka. 0524—700 75

ASTROLOGINEN ANALYYSI
HOROSKOOPPI

Nu även på FINSKA! Asiallinen tähtikarttaselitys. Eri tyyppisia analyysjä. Normaali syntymähoroskooppi 250:—, Vuosihoroskooppi 200:—. Pieni syntymähoroskooppi 120:—. Mahdollisuus esittää yrkittäisiä kysymyksiä. Ilmoita Tarkka

syntymäaika, paikka, kellonaika.
Alalla 18 v. kokemus.
Tel 019 - 14 25 76.

Astrologi Pentti Tuononen, Varbergsgatan 234, 703 52 Örebro.

Lev, lev, lev
i enlighet med allt Jag lär dig.

Låt Mitt ord leva i ditt dagliga liv.

Handla när handling krävs,
var helt stilla när stillhet krävs.
Läs om och om igen det Jag har sagt till dig varje dag
och försäkra dig om att du inte bara tar det till dig
utan också efterlever det
utövar det
låter det genomsyra din varelse.

När jag säger: "Var lugn",
eller "Var stilla och vet att Jag är Gud" —
är det då bara ord för dig,
angenäma, tröstande ord?

Kan du verkligen omge dig med ett sådant lugn
att ingenting kan störa dig?

Kan du faktiskt förbli fullkomligt stilla
och förstå innebörden av dessa ord: "Jag är Gud"?
Dessa ord är så oerhörda,
de mäktigaste ord som någonsin uttalats.

När du inser att orden är levande
när du helt och fullt blir medveten om makten i dessa ord
kommer du att märka att du nu vet
vad det innebär att råda över allt.
Och när du upprepar orden om och om igen
kommer de att bli ett med dig.

Du kommer att finna, att när du är upprörd eller orolig
och upprepar: "Var lugn, låt frid råda inom dig",
blir du efterhand varse att en känsla av frid
sprider sig inom dig.
Ju mer du upprepar orden
desto mer blir du ett med denna frid.

Att uttala ord om och om igen är värdefullt
och helt nödvändigt ända tills du har absorberat
en sanning
och den har blivit en del av din tillvaro —
för det är det som så småningom kommer att ske.

Bli därför inte otålig när du märker
att jag upprepar Mina ord om och om igen
utan inse att Jag gör det
därför att du ännu inte har absorberat
det Jag har att säga dig,
orden har ännu inte blivit levande för dig
de har ännu inte vunnit genklang inom dig.

Dock har Jag ett oändligt tålmod
Jag upphör aldrig att bibringa dig Mina sanningar
tills de äntligen blir en del av dig
tills de lever inom dig
varje ögonblick av ditt dagliga liv.

Ur "Footprints on the Path" av Eileen Caddy
Övers. Maria Adkinson. Ill. Charles Adkinson
Reprinted by permission of the Findhorn Foundation

bland annat att mediet Rosalind Heywood, som också är en intelligent och kunskapsrik parapsykolog, anser att "mediala fenomen ingenting har att göra med en andevärld utan har sin rot i det mänskliga, undermedvetna själslivet". Detta torde också vara parapsykologens slutsats, även om enstaka parapsykologer kan ge uttryck åt en mening som är mer i linje med spiritualismen.

SM

Citat i långa banor

En rolig och lärorik citatbok är *Citat & anekdoter för affärsfolk och karriärer* med undertiteln "Allt du behöver veta för att lyckas i affärer och göra karriär", sammanställd av Olu Odulate och utgiven av Odulate Förlag.

Några smakbitar:

Det är nyttigt för en obildad man att läsa citatböcker.

Winston Churchill

Böcker är den mänskliga rasens förbannelse. Nio tiondelar är nonsens, och de goda böckerna vederlägger detta nonsens.

Benjamin Disraeli

En författare är en person som du kan tysta genom att slå igen hans bok.

Max Gralnik

En träkmåns är en person som pratar när du vill att han skall lyssna.

Ambrose Bierce

Mod är ofta brist på kunskap, medan feghet i många fall är baserad på god information.

Peter Ustinov

Det allra första steget mot framgång i ett yrke är att bli intresserad av det.

William Osler, 1892.

De stora segrarna i livet vinnas oftast i tysthet, inte med pukor och trumpeter.

Benjamin N. Cardozo

Recensenten avråder ingen från att skaffa sig boken, tvärtom.

SM

Gör alltid det rätta! Det gläder somliga människor och förvånar resten.

Mark Twain (1835-1910)
amerikansk författare

KURSPAKET I FRIGÖRANDE
ANDNING o. POSITIVT TÄNKANDE
OM NAMAHA SHIVAYA-SÅNG
I VÄSTERÅS

LÖRDAGAR kl. 16.00-17.00

För närmare information kontakta
RAM's Andningsterapi,
tel. 021-30 20 66.

10 eller 9 nummer per år?

Sökaren skall utkomma med 10 nummer per år. Så är det tänkt. Men pengarna räcker alltid bara till 9 tidningar. Därför har vi varje år ett dubbelnummer.

Det är nog riktigast att uppge att tidningen utkommer med 9 nummer om året. Så det gör vi i fortsättningen. Men eftersom detta är ett dubbelnummer, 4-5, numreras årets sista tidning 10. Från och med nästa år blir nr 9 det sista numret.

Bengt Stern

Läkaren och terapeuten Bengt Stern blev hårt kritiserad i nr 3. I nästa nummer återkommer vi till honom och redogör då för hans egen syn på sitt arbete och återger positiva omdömen om hans metoder.

Eva Moberg

DN-kolonnisten m m Eva Moberg har ringt oss och klagat över att hon ibland förväxlas med andra personer med samma namn. I Sökaren nr 3 förekommer *teosofen* Eva Moberg som artikelförfattare. (Hennes namn syns också i detta nummer.) Vi vill gärna nämna att den mycket kända skribenten Eva Moberg inte är identisk med den Eva Moberg som medverkar i Sökaren nr 3 och 4-5.

Kritik, avslöjanden

Sökaren innehåller en hel del kritiska och avslöjande artiklar. Detta kan uppfattas som tråkigt, men är nödvändigt. Det hade varit roligare om vi kunnat övertygande visa att man med hypnos kan få kännedom om tidigare liv än att behöva redovisa undersökningar med resultatet att "regression till tidigare liv" är fantasier. Det hade också varit roligare om vi kunnat visa att "den hundra apan" är ett verkligt fenomen och att Cottingeyfotografierna av älvor är äkta. Men eftersom det är sanningar vi är ute efter, så måste sanningar redovisas, även när de inte är roliga.

SM

Nr 4-5, 1987

SM:

Kan man bevisa reinkarnation med hypnotisk regression?

Det har länge varit klart för de uppmärksamma att prat om tidigare liv under hypnos tycks bygga på minnen från det nuvarande livet. Publiceringen av innehållet i Bloxhambanden störde dock den bilden. Där verkade det kunna röra sig om realiteter. Men en noggrann undersökning visar att det även där tycks röra sig om kryptomnesiska fantasier.

Agnes Sorels grav.

Sylvia Cranston och Carey Williams:

Charles Lindberghs mystiska flygning över Atlanten

Claes Corlin:

Resan genom dödsriket

Phil Bosmans:

Kärlek och vänskap

Erland Lagerroth:

Ett stort tankeäventyr i vår tid

Nils-Olof Jacobson:

Funderingar i februari

Loyd M. Auerbach:

Trolleri med ett öga på psi

Bertil Falk:

Mysteriet med Tibets romantiske Dalai Lama

Charles A. Garfield:

Toppresentationer inom idrotten
Lärdomar för oss alla — inte bara idrottare.

Håkan Blomqvist:

Tefat och nynazism

SM:

I begynnelsen. Adam och dom
Denna vanvördiga och kanske litet elaka redogörelse för innehållet i Bibelns första bok har legat i manuskript i årtal, i väntan på att red. ev. skulle ta mod till sig och publicera den.

SM:

Verbala manipulationer

Jerome Clark:

I väntan på rymdbröderna
Rapporter om UFO:n är ett intressant nutidsfenomen som bör tas på allvar. Seriösa forskare söker sig till området, men även mytomaner som inte tycks kunna skilja mellan fantasi och verklighet.

Bokrecensioner

Eileen Caddy:

Footprints on the Path
"De underbara dikterna av Eileen Caddy har hjälpt mig mycket", skriver en läsare.

Fotona av Björn Borg har vi köpt från Pressens bild.

Oberoende tidskrift för livssynsfrågor.

Redaktör och ansvarig utgivare:

Sven Magnusson

Adress: Östra Kanalgatan 18,
652 20 Karlstad

Telefon: 054-11 16 89

Prenumerationspris:

Helår (10 nr) 150:-

Halvår 85:-

Postgiro: 70 60 47-8

Bankgiro: 372-8128

Annonser: (moms tillkommer):

Helsida 1.000:-, halv sida 600:-,
småannonser 20:- per spalt-cm, men
minst 60:-.

Värmlandstryck i Karlstad AB,
Karlstad 1987

ISSN 0038-0504